T.C.

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ-CERRAHPAŞA

ADLİ TIP ENSTİTÜSÜ

Danışman

Prof. Dr. Faruk Aşıcıoğlu

YENİ ZELANDA'DA İKİ CAMİYE DÜZENLENEN TERÖR SALDIRISININ ULUSLARARASI YAYIN YAPAN ONLİNE MEDYA ORGANLARINDA YER ALIŞ BİÇİMİNİN ANALİZİ

FEN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

EMİNE ŞENTÜRK

İSTANBUL, 2019

T.C.

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ-CERRAHPAŞA

ADLİ TIP ENSTİTÜSÜ

Danışman

Prof. Dr. Faruk Aşıcıoğlu

YENİ ZELANDA'DA İKİ CAMİYE DÜZENLENEN TERÖR SALDIRISININ ULUSLARARASI YAYIN YAPAN ONLİNE MEDYA ORGANLARINDA YER ALIŞ BİÇİMİNİN ANALİZİ

FEN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

EMİNE ŞENTÜRK

İSTANBUL, 2019

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın başlangıcından bitimine kadar her aşamasında, yoğun iş temposuna rağmen ne zaman ihtiyaç duysam değerli vaktini ayırarak büyük bir sabır ve titizlikle değerlendirmelerde bulunan, birikim ve tecrübeleri ile ufkumu açan, hep daha iyisinin olması için teşvik eden, çalışma azmine ve bilime olan inancına hayranlık duyduğum kıymetli hocam sayın Prof. Dr. Faruk Aşıcıoğlu'na teşekkür eder ve saygılarımı sunarım.

Yüksek lisans eğitimim boyunca aldığım dersler ile eğitim öğretim gördüğüm kurumu benim için bir okuldan çok daha fazlası haline getiren, bilgi ve tecrübelerinden istifade etme şansı bulduğum, sayelerinde yaşama ve ölüme bakışımın çok farklı bir anlam kazandığı tüm hocalarıma teşekkür ederim.

Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde haber kaynaklarına ulaşmam ve okula zaman ayırmam için bana her türlü kolaylığı sağlayan, çalışanı olduğum Habermetre şirketinin tüm yöneticilerine ve mesleki tecrübeleri ile haber içeriklerinin analizi konusunda bana destek olan tüm mesai arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Bana küçük yaşlardan itibaren okuma ve öğrenme azmi aşılayan, sadece sözleri ile değil yaşantıları ile de örnek olan, sayelerinde eğitimin gerçek kıymetini anladığım ve desteklerini her zaman kalbimde hissettiğim, annem ve babam başta olmak üzere tüm aile üyelerime çok teşekkür ederim.

Bu çalışmanın ortaya çıkmasında küçük veya büyük katkısı olan, ismen yer veremediğim ama tanımaktan büyük mutluluk duyduğum herkese hayatımda oldukları için tek tek teşekkür ederim.

Emine Şentürk

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR i
İÇİNDEKİLER ii
TABLOLAR LİSTESİ iv
ŞEKİLLER LİSTESİ v
ÖZET vi
ABSTRACT viii
1. GİRİŞ VE AMAÇ 1
2. GENEL BİLGİLER 2
2.1. Terör, Terörist ve Terörizm Kavramları Hakkında Genel Bilgiler 2
2.2. Çeşitli Ülkelerin Terör Tanımları Hakkında Genel Bilgiler 3
2.2.1. İngiltere 3
2.2.2. Amerika Birleşik Devletleri 4
2.2.3. Fransa 4
2.2.4. Türkiye 5
2.3. Çeşitli Ülkelerin Terörle Mücadele Kanunları Hakkında Genel Bilgiler 5
2.3.1. Almanya 6
2.3.2. İtalya 7
2.3.3. İngiltere 8
2.3.4. İspanya 9
2.3.5. Rusya 10
2.3.6. Avustralya 11
2.4. Terörizmin Amacı Hakkında Genel Bilgiler 12
2.5. Terörizmin Çeşitleri Hakkında Genel Bilgiler 12
2.5.1. Toplumsal kargaşa 13
2.5.2. Siyasi terörizm 13
2.5.3. Siyasi olmayan terörizm 13
2.5.4. Yarı terörizm 14
2.5.5. Sınırlandırılmış siyasi terörizm 14
2.5.6. Devlet terörizmi 14
2.6. Medya Kaynakları Hakkında Genel Bilgiler 15
2.6.1. Amerika Birleşik Devletleri (ABD) 15
2.6.2. Lübnan 16
2.6.3. Sri Lanka 16

2.6.4. Malezya 17
2.6.5. Yeni Zelanda 17
2.6.6. Avustralya 17
2.6.7. Endonezya 18
2.6.8. İngiltere 18
2.6.9. Fransa 18
2.6.10. Almanya 19
2.6.11. Belçika 19
2.6.12. İspanya 19
2.6.13. Rusya 19
2.6.14. İtalya 20
2.7. Yeni Zelanda Hakkında Genel Bilgiler 20
2.7.1. Yeni Zelanda Tarihi Boyunca Meydana Gelen Bazı Katliamlar 21
2.7.2. Yeni Zelanda Nüfusunun Dini Dağılımı 22
2.7.3. Christchurch Kenti Hakkında Bilgiler 24
2.8. Christchurch Cami Saldırıları Hakkında Genel Bilgiler 25
2.8.1. Saldırıların Gerçekleştiği Anlar 25
2.8.2. Saldırganın Yakalanması 28
2.8.3. Yeni Zelanda Silah Yasaları ve Saldırganın Kullandığı Silahlar Hakkında Bilgiler 28
2.8.4. Silah ve Şarjörlerin Üzerindeki İsim ve Mesajlar 29
2.8.5. Saldırganın Yayınladığı Manifesto ile İlgili Bilgiler 40
2.8.6. Saldırgan Hakkında Devam Eden Yasal Süreç ile İlgili Bilgiler 54
3. MATERYAL VE METHOD 57
3.1. Çalışmanın Evreni ve Örneklemi 58
3.2. Çalışmanın Sınırlılıkları 59
3.3. Veri Derleme Aşaması 60
4. BULGULAR 63
5. TARTIŞMA 78
6. SONUÇ 101
KAYNAKLAR 103
ÖZGEÇMİŞ 113

TABLOLAR LİSTESİ

TABLO I. YENİ ZELANDA'DA ÖNCEKİ YILLARDA GERÇEKLEŞEN BAZI SALDIRI VAKALARI 22

TABLO II. YENİ ZELANDA NÜFUSUNUN DİNLERE GÖRE DAĞILIMI 30

TABLO III. İÇERİK ANALİZİ YAPILAN HABERLER 63

TABLO IV. İÇERİK ANALİZİ YAPILAN HABERLERİN NİTELİĞİ 64

TABLO V. SALDIRGAN(LAR)IN KİMLİĞİ HAKKINDA BİLGİ 65

TABLO VI. SALDIRGANIN YAYINLADIĞI MANİFESTO VE CANLI YAYIN GÖRÜNTÜLERİ 66

TABLO VII. SALDIRININ AMACI 67

TABLO VIII. SALDIRIDA HAYATINI KAYBEDEN VE YARALANAN İNSAN SAYISI 68

TABLO IX. SALDIRININ HEDEF KİTLESİ 69

TABLO X. SALDIRIYI TETİKLEYEN EN ÖNEMLİ SEBEP(LER)/SALDIRGANIN İLHAM ALDIĞI KİŞİ(LER) 70

TABLO XI. SALDIRININ GERÇEKLEŞTİRİLDİĞİ ALET 72

TABLO XII. SALDIRI SONRASI GÖZALTINA ALINANLAR 73

TABLO XIII. GÖRGÜ TANIKLARININ İFADELERİ 74

TABLO XIV. GÜVENLİK ÖNLEMLERİ 75

TABLO XV. AÇIKLAMA YAPAN YETKİLİLER 76

TABLO XVI. JACİNDA ARDERN'İN AÇIKLAMALARI 77

ŞEKİLLER LİSTESİ

ŞEKİL 1. YENİ ZELANDA'NIN DÜNYA HARİTASI ÜZERİNDEKİ KONUMU 20

ŞEKİL 2. YENİ ZELANDA'NIN DÜNYA HARİTASINDAN GÖRÜNÜMÜ 24

ŞEKİL 3. SALDIRGANIN SALDIRILARI GERÇEKLEŞTİRİRKEN KULLANDIĞI GÜZERGAH 26

ŞEKİL 4. SALDIRGANIN KULLANDIĞI SİLAHLARA AİT ŞARJÖRLER I 30

ŞEKİL 5. SALDIRGANIN KULLANDIĞI SİLAHLARA AİT ŞARJÖRLER II 32

ŞEKİL 6. SALDIRGANIN KULLANDIĞI SİLAHLARA AİT ŞARJÖRLER III 34

ŞEKİL 7. SALDIRGANIN KULLANDIĞI SİLAHLARA AİT ŞARJÖRLER IV 35

ŞEKİL 8. SALDIRGANIN SUÇ ALETLERİ VE DİĞER EŞYALARI V 37

ŞEKİL 9. SALDIRGANIN SUÇ ALETLERİ VI 38

ŞEKİL 10. SALDIRGANIN SUÇ ALETLERİ VII 39

ŞEKİL 11. SALDIRGANIN SUÇ ALETLERİ IX 40

ÖZET

Terör tüm dünya ülkelerinin farklı şekil ve hadiselerle karşı karşıya kaldığı büyük bir sorundur. Amacına ulaşmak için masum insanların canına kastederek toplumların yaşadıkları topraklarda huzur ve güven duygularını istismar etmektedir.

Bu çalışmada 15 Mart 2019 tarihinde Yeni Zelanda'da iki camiye yönelik düzenlenen terör saldırısı örnek vaka olarak incelenmiştir.

Çalışmaya 14 ülkeden toplamda 19 çevrimiçi yayın yapan medya kaynağı dahil edilmiştir. Seçilen bu medya kaynakları yayınlandıkları ülkelerin takipçi sayıları en yüksek olan medya kaynaklarıdır.

Takipçi sayıları yüksek olan ancak İngilizce dilinde yayın yapmayan medya kaynakları çalışmaya dahil edilmemişlerdir.

Ülkelerin seçiminde Yeni Zelanda'ya olan coğrafi yakınlık ya da uzaklıkları, terör konusunda sıkıntı yaşayıp yaşamamaları, etnik açıdan benzerlik gösterip göstermemeleri, dini olarak aynı ya da farklı olmaları gibi etkenler rol oynamıştır.

Birçok ülkeden tek bir yayın organı seçilirken birkaç ülkeden birden fazla yayın organı yine bu tür etkenler sebebiyle çalışmaya dahil edilmiştir.

Çalışmaya bu medya kaynaklarının olay günü yayınladıkları haberlerden sadece okunma sayıları en yüksek olanları dahil edilmiştir.

Seçilen bu haberler içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiştir. Elde edilen istatistiki veriler tablolar halinde sunulmuştur.

Çalışmanın amacı elde edilen verilerin çeşitli açılardan incelenerek tez konusu terör saldırısının bu medya kaynaklarında ele alınış şeklinin benzerlik ve farklılıklarının ortaya konulmasıdır.

Çalışmanın neticesinde medya kaynaklarının ağırlıklı olarak bilgilendirme ve açıklama niteliğinde içerikler yayınladıkları tespit edilmiştir. Bazı medya kaynakları saldırıyı açık bir dille kınarken bazı medya kaynaklarının bu olay üzerinden terör saldırılarının nedenleri ve çözümleri konularına değindikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Terör Saldırısı, Terörizm, Yeni Zelanda Camii Saldırıları, Uluslararası Çevrimiçi Medya, İçerik Analiz

ABSTRACT

Terrorism is a significant problem that all countries of the world are challenged with in different forms and events. In order to achieve its goal, it disturbs the peace and trust of the people in the lands where societies live by threatening the lives of innocent people.

In this study, the terrorist attack on two mosques in New Zealand on March 15, 2019 was examined as a case study.

A total of 19 online media sources from 14 countries were included in this study. These selected media sources have the highest number of followers in the countries where they are published.

Media sources with a high number of followers but not broadcasting in English were not included in the study.

Factors that played a role in the selection of the countries include their geographic proximity or distance to New Zealand, their experience with terror, their similarities in ethnicity, and their similarities in religion.

While a single media source was selected from some countries, inclusion of more than one media source from other countries in the study was due to such factors.

Only the news published on the day of the event and have the highest number of read counts were included in the study.

These news items were analyzed by content analysis method. The obtained statistical data are presented in tables.

The aim of the study is to examine the data obtained from various perspectives and to reveal the similarities and differences of the way the terrorist attack is handled in these media sources.

As a result of the study, it was determined that media sources mainly publish information and explanatory content. It was concluded that some media sources touched on the causes and solutions of terrorist attacks, while some media sources condemned the attack clearly.

Key Words: Terror Attack, Terrorism, New Zealand Mosque Attacks, International Online Media, Content Analysis

1. GİRİŞ VE AMAÇ

Bütün kutsal kitaplarda, inanç sistemlerinde, ulusal ve uluslararası sözleşmelerde, hak ve özgürlüklerin belgelendiği metinlerde dokunulmazlığı ve yüceliği ifade edilmesine rağmen insan hayatına yönelik şiddet ve saldırı olaylarının maalesef sonu gelmemektedir.

'Bir güç, hareket veya kuvvetin derecesi'(1) olarak tanımlanan 'şiddet' insanlık tarihi ile birlikte başlayıp, şekil, amaç, isim, yer değişikliklerine uğrayarak günümüze kadar devam etmiş ve muhtemelen insanoğlu var oldukça da süregelecek olan bir olgudur.

Doğanın en saygın varlığı olan insanın hayatına kast edecek olan hiçbir gerekçe haklı görülemez ve bu yolla toplumda infial uyandıracak hadiselerin meydana getirilmesi de haklı kılınamaz.

Yeryüzünde ilk şiddet olayı Kabil'in kardeşi Habil'i kıskançlık sebebiyle öldürmesi ile vuku bulmuştur. Bu hadise insanlığın günümüze kadar getirdiği vahşi hadiselerin başlangıcı kabul edilmektedir (2).

Bu çalışma yakın zamanda Yeni Zelanda'da vuku bulan ve birçok insanın hayatını kaybetmesine sebep olan camii saldırılarının uluslararası çevrimiçi medyada yer alış biçiminin benzer ve farklı yönlerini ortaya koymayı amaçlamaktadır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Terör, Terörist ve Terörizm Kavramları Hakkında Genel Bilgiler

Terör eski çağlardan günümüze kadar toplumların refah, huzur ve güvenliğini tehdit etmekte olan her tür eylem ve faaliyetler bütünüdür. 'Terör' kökeni itibari ile Fransızca ve Latince asıllı 'terreur' kelimesinden türemiş olup, "yıldırmak ve korkutmak maksadıyle yasalara karşı gelerek sistemli bir şekilde şiddet hareketlerine ve cinâyetlere başvurma hareketi, tedhiş," olarak tanımlanmaktadır (3). "Terörist" kökeni itibari ile Fransızca asıllı 'terroriste' kelimesinden türemiş olup "Siyâsî emellerini kabul ettirmek için teröre başvuran, sistemli şekilde korkutucu ve yıldırıcı hareketlerde bulunan kimse, tedhişçi," manasına gelmektedir (4). "Terörizm" ise kökeni itibari ile Fransızca asıllı 'terrorisme' kelimesinden türemiş olup "Tedhişçilik, terör hareketleri" anlamlarına gelmektedir (5).

Ulusal tanım ve kavramlarda her ülke ve hukuk sistemi için kabul gören terör ve terörizm tanımları uluslararası literatürde ortak kabul görmek konusunda sorun yaşamaktadır.

Her ülke ve hukuk sistemi kendi karşılaştığı terör sıkıntılarından ve ulusal çıkarlarından yola çıkarak kendine göre bir terör tanımı belirlemiştir.

Ortak çıkarları olan ülkeler bu tanımları ve kabulleri birlikte benimsemiş olsalar da dünya çapında tam anlamıyla geçerliliği olan bir terör ve terörist kavramı henüz hala çözüme muhtaç bir uluslararası sorundur.

Bir ülkenin terörist olarak kabul ettiği kişi ya da terör grubu olarak kabul ettiği gruplar bir başka ülkenin nazarında özgürlükleri için mücadele eden kişi ve sivil toplum örgütleri olarak değerlendirilmekte olabilirler.

Burada ortaya şöyle bir sorun çıkmaktadır. Madem insan hayatını tehlikeye atan, sonlandıran eylemler gerekçesi ne olursa olsun haklı görülemez ve tüm dünya önünde kınanması gereken terörist faaliyetlerdir öyleyse uluslararası literatüre ortak bir terörizm tanımı eklenmelidir.

Bu tanım tüm ülkelerce kabul gören bir zemine oturtularak uluslararası terörizmin çözümünde ülkeler arası dayanışmayı sağlamalıdır (6).

2.2. Çeşitli Ülkelerin Terör Tanımları Hakkında Genel Bilgiler

2.2.1. İngiltere

İngiltere'de 2006 yılında hazırlanan ve halen geçerliliğini koruyan Terör Yasası'nda (7) terörizm; siyasi, dini veya ideolojik nedenlerle hükümeti etki altına almak ya da halkı korkutup sindirmek üzere tasarlanmış bir faaliyet ya da tehdit olarak tanımlanmıştır. Bu tanıma göre;

- Eyleme maruz kalan kişileri ciddi boyutlarda şiddete maruz bırakan,
- Eylemci haricindeki kişilerin hayatını tehlikeye sokan,
- Ciddi mülki hasara sebep olan,
- Halkın sağlığı ve güvenliği için ciddi bir risk oluşturan,
- Elektronik bir sistemin çalışmasını engelleyen veya ona ciddi şekilde zarar veren her tür faaliyet terör eylemi kapsamında değerlendirilmektedir.

2015 yılında İngiltere'de yayınlanan Aşırılıkçılığa Karşı Stratejik Plan'da ise terörizmin aşırılıkçılıktan farkı, "Aşırılıkçılık, demokrasi, hukuk kuralları, bireysel hürriyet, farklı din ve inançlara saygı ve hoşgörü dahil olmak üzere temel değerlerimize yapılan sözlü veya fiili muhalefettir.

Ayrıca, silahlı kuvvetlerimizin mensuplarının ölümüne sebep olan eylemleri aşırılıkçılık olarak adlandırıyoruz (8)," şeklinde belirtilmektedir.

2.2.2. Amerika Birleşik Devletleri

11 Eylül Saldırıları sonrası ABD'de yayınlanan Vatanseverlik Yasası (Patriot Act)'nda (9) terörizm:

- Sivil nüfusu korkutmayı ya da zorlamayı,
- Korkutma ya da zorlama yoluyla hükümetin bir politikasını etkilemeyi,
- Hükümet idaresini kitle imha, suikast veya kaçırma yoluyla etkilemeyi amaçlayan eylemler olarak tanımlanmaktadır.

2.2.3. Fransa

Devlet Güvenliği Aleyhine Yapılan Saldırılar ve Terörizmle Mücadele Kanunu adını taşıyan 1986 tarihli Fransız Terörle Mücadele Yasası'na (10) göre terör, " Baskı veya tehdit yoluyla mevcut kamu düzeninin ciddi olarak bozulması maksadıyla ferdi veya içtimai herhangi bir girişimde bulunulması" olarak tanımlanmıştır.

2015 yılında Fransa'da yaşanan terör olayları sonrasında Fransa meclisi tarafından özgürlükleri kısıtladığı gerekçesiyle üzerinde halen tartışmaların devam ettiği yeni bir terörle mücadele yasası yürürlüğe konulmuştur (11).

2.2.4. Türkiye

3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 1. Maddesine göre terör, "Terör; cebir ve şiddet kullanarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle, Anayasada belirtilen Cumhuriyetin niteliklerini, siyasî, hukukî, sosyal, laik, ekonomik düzeni değiştirmek, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devletinin ve Cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek, Devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, Devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından girişilecek her türlü suç teşkil eden eylemlerdir" (12).

2.3. Çeşitli Ülkelerin Terörle Mücadele Kanunları Hakkında Genel Bilgiler

Avrupa Komitesi Terörle Mücadele Konseyi (CDCT) bünyesinde yayınlanan, ülkelerin terörle mücadele kanunlarını ve aldıkları önlemleri anlatan metinlerde Ulusal Politika, Ceza Kanunu, Yargılama, Soruşturma Teknikleri, Terör Suçları İşlenmesine Karşı Koruyucu Önlemler, Terörizmin Finanse Edilmesi, Terörizm Kurbanları, Uluslararası İşbirliği gibi başlıklar altında ayrıntılı bilgiler verilmiş bulunmaktadır (13). Burada bu ülkelerden bazılarının kanunlarında yer alan ifadelere kısaca değinilecektir.

2.3.1. Almanya

Almanya'nın yayınlamış olduğu metinde ülkenin terörle mücadeleye büyük önem verdiği vurgulanmaktadır. Bu sebeple hukuk kanunları çerçevesinde hem ceza kovuşturmasına hem de önlemlere ağırlık verildiği belirtilmektedir. Ayrıca metinde teröre karşı savaşmak için uluslararası düzeyde birlikteliğin önemine de değinilmektedir.

Almanya Terörle Mücadele Yasalarına göre bir kişi hakkında gözaltına almak için gerekli sebepler mevcutsa ve üzerinde tutuklanacağına dair kuvvetli şüpheler de bulunuyorsa bu kişiye tutuklu yargılama uygulanmaktadır. Bu riskler yasa kapsamında sanığın yargılamadan kaçması (uçuş riski-havayolları vasıtasıyla ülke dışına çıkması) ya da kanıtları adaleti yanıltacak şekilde etkilemesi olarak belirlenmiştir. Terör suçları da dahil olmak üzere belirli ciddi suçlardan şüphelenildiğinde uçuş riski ve deliller üzerinden adaleti yanıltma tehlikesi de mevcutsa daha az ön şart uygulaması yapılmaktadır.

Şüpheli şahıs polis tarafından gözaltına alındıktan sonra, gecikme olmadan (en geç ertesi gün) tutuklu yargılama kararını verecek olan hakimin önüne çıkarılmaktadır. Tutuklu yargılama süresi 6 ayı sadece özel mahkemenin emri ile geçebilir.

Yasaya göre ciddi ceza gerektiren suçlarda, cep telefonu, faks, e-posta ve internet gibi haberleşme yolları mahkeme emriyle en fazla üç ay süreyle durdurulabilir. Sürenin uzatılması için ise yeni bir mahkeme onayı gerekmektedir. Ayrıca gerek görüldüğü takdirde mahkeme izniyle şüphelinin habercisi olarak hareket eden üçüncü şahısların da iletişim kanalları engellenebilir ve yapılan görüşmelere dair veriler toplanabilir (14).

2.3.2. İtalya

İtalya'nın yayınlamış olduğu metne göre terörizmle ilgili mevcut yasalar terör amacıyla işlenen fiilleri ifade etmektedir ve hem bireysel eylemler hem de organize terör örgütleri işlenen suçla ilgili cezaya çarptırılmaktadırlar.

İtalya Terörle Mücadele Kanunu'na göre;

Terörizm ve organize suçlarla ilgili davalar Bölge Cumhuriyet Savcılıkları tarafından soruşturulmaktadırlar.

Terör davalarında, Cumhuriyet Savcısı'nın isteği ile mahkemenin verdiği karar neticesinde gizli hat çekme, websitesi navigasyonu, telefon, email, yüz yüze iletişimi engelleme gibi yollara başvurulabilir.

Mahkemeden bu tür yollara başvurulması ile ilgili izin ancak bir terör suçunun işlendiğini veya denendiğini veya planlandığını ve soruşturmayı yürütmek için bu tür müdahalelerin uygulanmasının gerekli olduğunu kanıtlayan bulgular neticesinde çıkabilmektedir.

Yargı denetimi altında alınan bu önlemler neticesinde (Mahkemenin soruşturmanın devamına karar vermesi halinde uzatılabilecek olan 40 günlük süreç) elde edilen sonuçlar mahkemeye delil olarak sunulabilmektedir.

Terör faaliyetlerini ya da eylemlerini internet yoluyla yücelten, terörizm suçlarına hazırlık eylemleri yapan yabancılar İçişleri Bakanlığı'nın emri üzerine ülkelerine sürülebilmektedirler (15).

2.3.3. İngiltere

İngiltere'nin yayınlamış olduğu metne göre ülkede terörist gruplara ya da aktivitelere mali destek sağlamak terör suçları kapsamında değerlendirilirken, üzerinde terör şüphesi bulunanlar cinayet, rehin alma, hukuken cezai yaptırım gerektiren diğer fiiller kapsamında değerlendirilmektedirler. Patlamaya yol açmak, bomba yapmak ve yasal olmayan yollarla ateşli silah ya da patlayıcı elde etmek terör eylemleri kapsamında değerlendirilen büyük suçlardan sayılmaktadırlar.

Polise terör şüphesi taşıyan birisini makul sebepler mevcutsa gözaltına alma hakkını ise 2000 yılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 41. maddesi vermektedir.

Tutuklama sonrası gözaltı sürecinde 1984 Polis ve Cezai Delil Yasası ile ilgili Uygulama Yasaları prosedürü tatbik edilmektedir.

Yasa gereği yabancı uyruklu bir şahsın gözaltına alınması durumunda tutuklu ülkesinin konsolosluğunu bu gözaltı hakkında bilgilendirme hakkına sahiptir.

Yasanın 8. ek maddesine göre gözaltına alınan kişi bir avukat talep etme ve ismini bildirdiği bir kişiyi de gözaltına alındığına dair haberdar etme hakkına sahiptir.

Yasanın gözaltına alınan kişiye sağladığı bu hakların yerine getirilmesi eğer bir takım geçerliliği bulunan sonuçlar (terör eylemine dahil olan kişiye delilleri yok etmesi için ipucu vermek ya da birine fiziksel olarak zarar vermek gibi) doğurma tehlikesi oluşturuyorsa en fazla 48 saate kadar olmak şartıyla geciktirilebilirler.

2000 yılı Terörle Mücadele Kanunu (16) hükümleri uyarınca gözaltına alınan kişiler mümkün olan en kısa sürede hakları hakkında bilgilendirilmektedirler.

Gözaltına alınan kişi eğer İngilizce bilmiyorsa, gözaltına alan memurlar tarafından kendisine bir tercüman ayarlanmaktadır.

Terör faaliyetlerine direk ya da dolaylı olarak teşvik eden, özendiren ya da bu tür eylemleri öven beyanlarda bulunan ve bildiriler yayınlayan kişiler azami 7 yıla kadar hapis cezası istemiyle yargılanırlar.

Bir terör eylemi hazırlığı içinde olan ya da bu tür bir eylemin hazırlığına yardımcı olanlar ile terör teknikleri eğitimi alan ya da veren kişiler azami ömür boyu hapis cezası ile yargılanırlar.

2.3.4. İspanya

İspanya 850'den fazla insanın hayatını kaybetmesine sebep olan Euskadi Ta Askatasuna (ETA) terör örgütü ile yaklaşık 50 yıldır mücadele etmektedir. Bu örgüt en son 20 Ekim 2011 yılında yaptığı açıklamada silahlı faaliyetlerini tamamen durduracağını açıklamış ve 2009 yılından bu yana da hiçbir saldırı gerçekleştirmemiştir. Bu sonucun alınmasında İspanya'nın anayasaya, hukuka, AB mevzuatına ve uluslararası işbirliğine verdiği ağırlığın büyük payı vardır (17).

İspanya Terörle Mücadele Yasası'na göre (18) ülkede bir terör örgütünü veya grubunu tanıtan, oluşturan, örgütleyen veya yöneten kişilerin eylemlerinin yanı sıra, terör örgütüne veya grubuna aktif olarak katılanların eylemleri suç kapsamında değerlendirilmektedir. Anayasal düzeni altüst etmek ve toplumsal barışa zarar vermek bu terör örgütleri veya gruplarının başlıca amacı olarak görülmektedir.

Amacı anayasal düzeni altüst etmek veya yasada belirtilen suçlardan herhangi birini işleyerek barışa ciddi şekilde zarar vermek olan örgüt veya gruplar terörist örgüt veya grup olarak kabul edilmektedirler.

Bir terör örgütünü veya grubunu tanıtan, teşkil eden, örgütleyen veya yöneten kişilerin eylemlerinin yanı sıra, terör örgütüne veya grubuna aktif olarak katılanların eylemleri de suç olarak kabul edilmektedir. (Madde 571)

Bir veya daha fazla terör suçu nedeniyle hapis cezasına çarptırılan kişilere 5 ila 10 yıl şartlı tahliye tedbiri (cezanın ağır olması halinde- 5 yıldan daha fazla ise) veya 1 ila 5 yıl şartlı tahliye tedbiri (cezanın daha az ciddi olması durumunda) uygulanmaktadır. (Madde 579.3)

Failler, katıldıkları terör faaliyetleri ile ilgili itirafta bulundukları ve suçların önlenmesi adına güvenlik güçleri ile işbirliği yaparak terör örgütlerinin veya gruplarının eylemlerinin veya faaliyetlerinin kesintiye uğramasına yardımcı oldukları takdirde alacakları cezanın bir veya iki derece azalmasına hak kazanabilmektedirler. (Madde 579.4)

2.3.5. Rusya

Rusya'da Terörle Mücadele Federal Yasası 10 Mart 2006'da yürürlüğe girmiştir. Burada geçen tanıma göre terörizm hem pratik hem de teorik olan yasadışı şiddet eylemlerini ifade etmektedir. Ayrıca terörle mücadele kanunu da terörizmi 3 boyutlu olarak ele almaktadır: terörizmin önlenmesi, terörizme karşı mücadele edilmesi ve terörizmin getireceği sonuçların hafifletilmesi ve yönetilmesi. Ayrıca ilgili kanun maddesi terörle mücadele kapsamında emniyet teşkilatına yardımcı olanlara maddi ödül verilmesini ve gerek görüldüğü takdirde belli bölgelerden insanların tahliyesini, telefon konuşmalarının kontrolünü ve iletişim kanallarının askıya alınmasına izin veren uygulamaları içermektedir (19).

2.3.6. Avustralya

Avustralya Ulusal Güvenlik ve Terörle Mücadele Yasaları'na (20) göre polis gerekli durumlarda önleyici gözaltı uygulama hakkına sahiptir. Bu durumlar yasa sınırları ile çevrelenmiştir. Avustralya'nın önleyici gözaltı uygulama ile ilgili federal yasaları, 1995 tarihli Ceza Kanunu Kanunu'nun 105. bölümünde bulunmaktadır.

Polis 14 gün içerisinde gerçekleşme ihtimali bulunan bir terör saldırısı tehlikesi durumunda ya da bir terör eyleminin hemen akabinde hayati önem taşıyan kanıtların yok olma tehlikesi varsa önleyici gözaltı uygulama hakkına sahiptir.

Önleyici gözaltı için belirlenen maksimum süre Avustralya Federal Yasaları'na göre 48 saat, eyalet ve bölge yasalarına göre 14 gün, bu yasaların birleşimine göre ise 14 gün olarak belirlenmiş bulunmaktadır.

Yasalara göre yukarıda bahsedilen sebepler neticesinde kendisine önleyici gözaltı uygulanan kişi gözaltı süresince;

- Zalimce, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamelelere maruz kalmadan insanca muamele görmek,
- Avukatıyla iletişime geçmek,
- Güvende olduğunu bilmeleri için aile üyeleri ve işverenleri ile iletişime geçmek,
- Sorgulanmamak,
- Kendisine uygulanan önleyici gözaltı emrinin nedenlerinin bir özetini istemek,

- Eğer kendini ifade edecek kadar İngilizce bilmiyorsa kendi dilinde tercüman talep etmek,

haklarına sahiptir.

Yine yasa kapsamında, 16 yaşından küçük çocuklar gözaltına alınamaz, en az 16 yaşında olup 18 yaşını henüz doldurmamış olanlar yetişkinlerden ayrı bir yerde tutulmak şartıyla gözaltına alınabilirler ve aileleri ya da vasileri tarafından ziyaret edilebilirler.

2.4. Terörizmin Amacı Hakkında Genel Bilgiler

Ortaya çıktığı ülkeye, hedef kitleye, saldırıyı düzenleyenlere ve daha birçok parametreye göre değişkenlik gösterse de en genel manasıyla terörizmin amacı; mevcut düzene istenilen yönde değişiklikle müdahale etmek veya düzeni tamamen yıkarak yeniden kurmaktır.

Devletin varlığı ve bütünlüğünü parçalayarak yeni bir düzen getirme amacı en tehlikeli olanıdır (21).

2.5. Terörizmin Çeşitleri Hakkında Genel Bilgiler

Ulusal Danışma Komitesi'nin Ceza Adaleti Standartları ve Hedefleri'ne göre altı farklı terörizm türü vardır(22):

2.5.1. Toplumsal kargaşa

Siyasi bir politikaya karşıt olarak ortaya çıkan, içerisinde şiddet de barındırabilen bir eylem türüdür. Hükümete insanların hoşuna gitmeyen, değişmesini talep ettikleri bir uygulama ya da karar hakkında bir mesaj verme amacı taşır. Şiddete meyletmeden bir protesto gerçekleştirilmesi amaçlansa da çoğu zaman hem protestonun gerçekleştiği yerde bulunan hane ve işyerlerinde hem de protestoya katılan ya da o süre içinde orada bulunan sivillerde zarara uğrama hatta can kaybı bile söz konusu olabilmektedir.

2.5.2. Siyasi terörizm

Bir siyasi grubun istediklerini elde etmek adına bir diğer siyasi grubu korkutması amaçlanmaktadır. Ancak her ne kadar hükümet liderlerine bir mesaj verilmesi amaçlansa da şiddet içeren saldırıların hedefinde sivil vatandaşlar yer almaktadır.

2.5.3. Siyasi olmayan terörizm

Çoğu zaman dini bir mahiyetle olmakla birlikte siyaset harici her tür amaçla gerçekleştirilen terör eylemleri bu kategoride değerlendirilir. Elde edilmek istenilen hedef her ne kadar siyasi içerikli olmasa da uygulanan taktikler siyasi terörizm ile aynıdır.

2.5.4. Yarı terörizm

Çıkış noktası teröristlerinki ile aynı olmayan ama teröristlerle benzeri yolları takip eden şiddet içerikli eylemlerdir. Genellikle kanundan kaçmak için sivilleri rehin olarak kullanan silahlı suçluların karıştığı durumları içerir. Eylemin hedefi terörizm olmasa da kanun önünde bu kişiler teröristler ile aynı duruma düşmektedirler.

2.5.5. Sınırlandırılmış siyasi terörizm

Siyasi ya da ideolojik bir amaçla genellikle bir kereliğine gerçekleştirilen eylemlerdir. Hükümeti devirmek amacı taşımayan bu eylem hükümetin sadece bir uygulamasını ya da politikasını protesto etmek için gerçekleştirilir.

2.5.6. Devlet terörizmi

Belli bir hedefe ulaşmak için mevcut bir hükümet tarafından başlatılan şiddet içeren eylemleri ifade eder. Çoğu zaman bu amaç sebebiyle başka bir ülkeyle bir çatışma yaşanmaktadır.

Terörizmin çeşitleri ele alınan parametre açısından da farklılıklar göstermektedir. Aşağıda çeşitli kaynaklarda karşılaşılabilecek diğer çeşitlerinin isimleri sıralanmaktadır (23):

- Politik terörizm
- Devlet altı Terörizm

- Sosyal devrimci Terörizm
- Milliyetçi-Ayrılıkçı Terörizm
- Dini Aşırılıkçı Terörizm
- Dini Köktenci Terörizm
- Yeni Dinler Terörizmi
- Sağ Terörizmi
- Sol Terörizmi
- Tek Sorun Terörizmi
- Cezai Terörizm
- Patolojik Terörizm

Bu çalışmada ele alınan terör olayındaki etnik kaynaklı sebepler göz önüne alınarak sadece 'Milliyetçi Ayrılıkçı Terörizm'e değinilecektir. 'Etnik/Ayrılıkçı Terör' olarak da bilinen bu terörizm çeşidini diğer türlerden ayıran temel özellik 'ulusal kurtuluş' adına gerçekleştirilmesidir (24).

2.6. Medya Kaynakları Hakkında Genel Bilgiler

2.6.1. Amerika Birleşik Devletleri (ABD)

New York Times (https://www.nytimes.com/)

ABD'nin en saygın ve güvenilir medya kaynaklarından birisidir. Yayın organının web sitesinin aylık ziyaretçi sayısı 70.000.000 civarındadır. Hem ulusal hem de uluslararası okur kitlesine sahiptir (25).

Washington Post (https://www.washingtonpost.com/)

ABD'nin önde gelen dijital medya kaynaklarından biridir. Yayın organının web sitesinin aylık ziyaretçi sayısı 47.000.000 civarındadır (26).

2.6.2. Lübnan

Al Manar (http://english.almanar.com.lb/)

Lübnan'ın en çok okunan 30 dijital medya kaynağı arasında ilk sıradadır. Arapça, Fransızca, İspanyolca ve İngilizce dillerinde yayın yapmaktadır (27).

2.6.3. Sri Lanka

AdaDerana (http://www.adaderana.lk/)

Sri Lanka'nın (28) Sinhala, Tamilce ve İngilizce dillerinde yayın yapan birinci sınıf haber sitesidir (29). 615.343 Facebook ve 336.016 Twitter takipçisi bulunmaktadır (30).

The Sunday Times (http://www.sundaytimes.lk/)

1987 yılından beri Sri Lanka'da yayın yapmaktadır. Ülkenin en çok okunan yazılı ve çevrimiçi medya kaynaklarından birisidir. 31.111 Facebook ve 6.119 Twitter takipçisi bulunmaktadır (31).

The Island (http://www.island.lk/)

1981 yılında Sri Lanka'da yayına başlayan ve günlük İngilizce yayın yapan yazılı ve çevrimiçi medya kaynaklarından biridir (32).

2.6.4. Malezya

Malaysiakini (https://www.malaysiakini.com/)

2018 Reuters Dijital Haber Raporu'na göre Malaysiakini Malezya'nın en popüler medya kaynağı seçilmiştir. Yine yapılan başka bir çalışmada kullanıcıların haber takibinde ziyaret ettikleri siteler arasında Malaysiakini ilk sırada yer almaktadır (33).

2.6.5. Yeni Zelanda

Stuff (https://www.stuff.co.nz/)

Yeni Zelanda'da ziyaret edilen tüm internet siteleri arasında 6. sırada, haber siteleri arasında ise ilk sırada yer almaktadır (34). Haftada yaklaşık 168 haber yayınlamaktadır (35). 627.091 Facebook ve 161.252 Twitter takipçisi bulunmaktadır /36).

NZHerald (https://www.nzherald.co.nz/)

Ziyaret edilen haber siteleri arasında Yeni Zelanda'da 12. dünyada 3270. sırada yer almaktadır (37). Yeni Zelanda'da ziyaret edilen tüm internet siteleri arasında ise 7. sırada yer almaktadır (38).

2.6.6. Avustralya

Herald Sun (https://www.heraldsun.com.au/)

Avustralya'da en çok okunan yayın organı olup websitesi de ziyaret edilme sayısı açısından 9. sırada yer almaktadır (39). 317.706 Facebook ve 281.627 Twitter takipçisi bulunmaktadır. Sitenin Mart 2017-2018 arasındaki 12 aylık sürede aylık ortalama ziyaretçi sayısı 2,9 milyondur (40).

2.6.7. Endonezya

AntaraNews (https://en.antaranews.com/)

Ziyaret edilen haber siteleri arasında Endonezya'da ilk 10'da yer almaktadır (41).

2.6.8. İngiltere

The Sun (https://www.thesun.co.uk/)

1964 yılında kurulan, İngiltere ve İrlanda'da yayın yapan ve en çok okunan yayınlar arasında ilk sırada yer alan medya kaynağıdır (42).

Daily Mail (https://www.dailymail.co.uk/home/index.html)

Londra'da yayınlanan medya kaynakları arasında okunma sayısı ile ikinci sırada yer alan haber kaynağıdır (43).

2.6.9. Fransa

Rfi (http://en.rfi.fr/)

Fransa'da yayın yapan çevrimiçi haber kaynakları arasında 4. sırada yer almaktadır. Haftada ortalama 28 haber yayınlamaktadır. 179.232 Facebook ve 1.412.524 Twitter takipçisi bulunmaktadır (44).

2.6.10. Almanya

Spiegel Online (https://www.spiegel.de/international/)

Almanya'da yayın yapan çevrimiçi haber kaynaklarından popüler olan ilk 5 arasında ve ilk sırada yer almaktadır. Haftada ortalama 9 haber yayınlamaktadır. 1.589.328 Facebook ve 2.558.694 Twitter takipçisi bulunmaktadır (45).

2.6.11. Belçika

Euractive (https://www.euractiv.com/)

Belçika'da yayın yapan tüm medya kaynakları arasında ilk 29'da yer almaktadır (46). Aylık 1.120.236 ziyaretçi sayısıyla küresel çevrimiçi medya kaynakları arasında 71.628. sırada yer almaktadır (47).

2.6.12. İspanya

El Pais (https://elpais.com/elpais/inenglish.html)

İspanya'da ziyaret edilen ilk 50 web sitesi arasında 15. sırada yer almaktadır (48). Ülke genelinde yayın yapan tüm medya kaynakları arasında ise ilk sırada yer almaktadır (49).

2.6.13. Rusya

Sputnik (https://sputniknews.com/world/)

Çok fazla ülkede ve dilde yayın yapan, modern multimedya merkezlerine sahip dünya çapında büyük bir medya markasıdır (50). Haftada ortalama 168 haber yayınlamaktadır. 1.252.431 Facebook ve 258.616 Twitter takipçisi bulunmaktadır (51).

2.6.14. İtalya

Ansa (http://www.ansa.it/english/)

İtalya'da ziyaret edilen tüm internet siteleri arasında ilk 30'da ülkede yayın yapan medya kaynakları arasında ise ilk sırada yer almaktadır (52). Haftada yaklaşık 168 haber yayınlamaktadır. 1.186.708 Facebook ve 813.990 Twitter takipçisi bulunmaktadır (53).

2.7. Yeni Zelanda Hakkında Genel Bilgiler

Şekil 1. Yeni Zelanda'nın Dünya haritası üzerindeki konumu

Yukarıda Yeni Zelanda'nın Dünya haritası üzerindeki konumu görülmektedir (54). Milletler Topluluğu Yerel Forumu (CLFG)'nun yayınladığı 'Yeni Zelanda Yerel Hükümet Sistemi' başlıklı ülke profilini anlatan yayında Yeni Zelanda, 4.692.700 nüfuslu, 270.467 km² yüzölçümüne sahip bir ülke olarak belirtilmektedir.

Ülkenin başkenti “Wellington, para birimi Yeni Zelanda Doları (NZD), yönetim şekli anayasal monarşi, parlamento sistemi tek meclisli, devlet başkanı Kraliçe II. Elizabeth, başbakanı Jacinda Ardern, devlet yapısı üniter, ülkede konuşulan resmi diller; İngilizce, Maori dili ve İşaret Dili” olarak belirtilmektedir.

Yeni Zelanda’da, politik, finansal ve idari açıdan birbirinden bağımsız, ulusal ve yerel olmak üzere iki düzey hükümet bulunmaktadır. Ayrıca ülkenin yazılı bir anayasası yoktur ve yerel yönetimin genel yetkileri 2002 Yerel Yönetim Yasası’nda tanımlanmıştır (55).

2.7.1. Yeni Zelanda Tarihi Boyunca Meydana Gelen Bazı Katliamlar

Resmi verilere göre Yeni Zelanda’da 2007-2011 yılları arasında yılda ortalama 74, 2012-2016 yılları arasında ise yılda ortalama 63 cinayet vakası gerçekleşmiştir. Bu sayı 2016 yılında 58, 2017 yılında ise 48’dir (56).

Yeni Zelanda dünya ülkeleri arasında suç oranı en az olan 20 ülke sıralamasında 6. sırada yer almaktadır (57).

Tablo I. Yeni Zelanda'da Önceki Yıllarda Gerçekleşen Bazı Saldırı Vakaları

Saldırının Adı	Tarih	Yer	Ölü Sayısı	Metot	Notlar
Chatham Adaları İstilası(58)	Kasım 1835	Chatham Adaları	2000	-	Musket Savaşlarının bir bölümü
Featherston Savaş Kampı Esir İsyanı(59)	25 Şubat 1943	Featherston, Wairarapa	49	-	80 Yaralı. Japon Esir Kampı İsyanı
Aramoana Katliamı(60)	13-14 Kasım 1990	Aramoana, Otago	14	-	Nişancı Brian Schlaepfer'de ölenler arasında
Raurimu Saldırısı(61)	8 Şubat 1997	Raurimu,King Country	6	Av Tüfeği	4 Yaralı. Stephen Anderson serbest bırakılıyor.
Christchurch Camii Saldırıları(62)	15 Mart 2019	Christchurch, Canterbury	51	Pompalı Tüfek	51 Ölü, 49 Yaralı

2.7.2. Yeni Zelanda Nüfusunun Dini Dağılımı

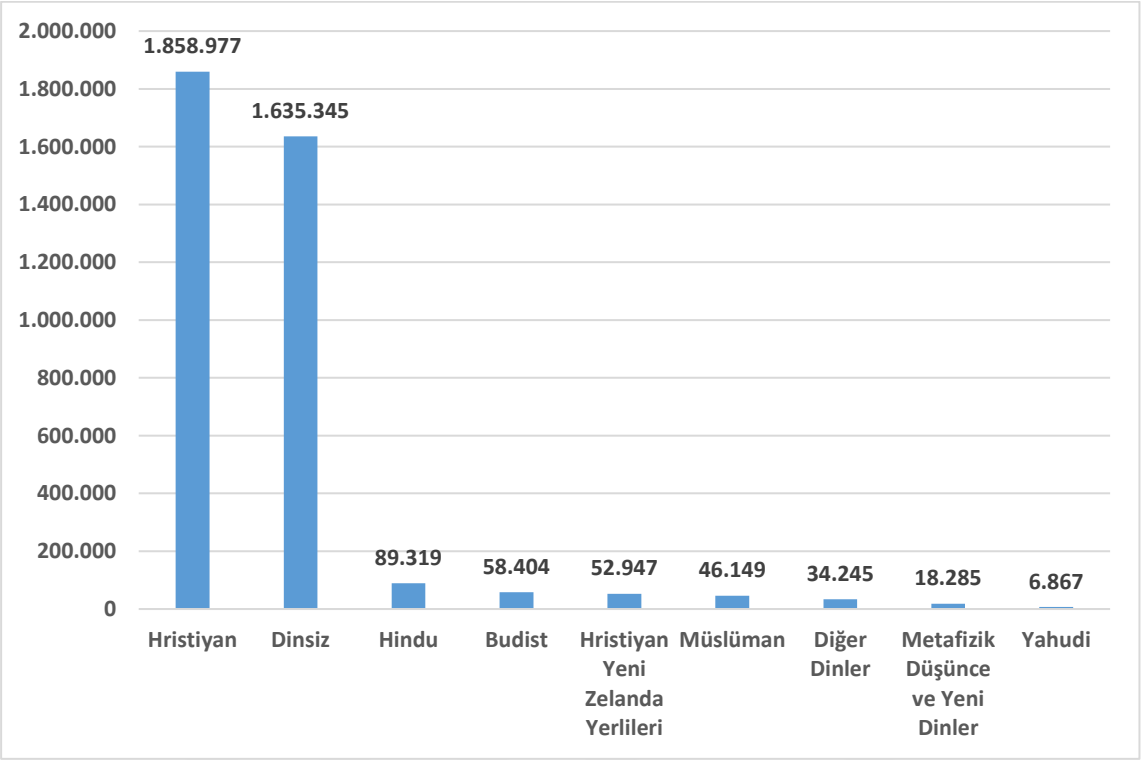
Ülke nüfusunun büyük oranda Hristiyan olduğu bilinen Yeni Zelanda'da ateizm ve sekülerizmin de ülke tarihinde uzun bir geçmişe sahip olduğu bilinmektedir (63).

2013 yılında nüfusun dini dağılımı üzerine yapılan sayıma göre Hristiyan nüfusunun %48.9'e düştüğü, dini aidiyeti olmadığını belirten kişi sayısının ise 2006 - 2013 yılları arasında artış göstererek nüfusun % 41.9'luk kısmını kapsadığı saptanmıştır (64).

Gerek İslam dinine gerekse diğer dinlere mensup kişi sayısında ise 20. yüzyılın sonlarından bu yana ülkeye yapılan göçler sebebiyle artış görülmüş ve önceki yıllara göre dini çeşitlilik artmıştır (65).

2013 yılında yapılan sayımda Müslüman nüfusun 48.000 civarında olduğu tespit edilmiştir (66).

Tablo II. Yeni Zelanda Nüfusunun Dinlere Göre Dağılımı

Yukarıdaki tabloda (67) 2013 yılında yapılan nüfus sayımına göre toplam 4.242.048 nüfuslu Yeni Zelanda'da Hristiyanların 1.858.977 mensubu ile ilk sırada yer aldığı, bunu 1.635.345 kişi ile dini inancı olmayanların takip ettiği ve İslam'ın 46.149 kişilik mensubu ile kent nüfusunun 6. sırasında yer aldığı görülmektedir (68).

2.7.3. Christchurch Kenti Hakkında Bilgiler

Şekil 2. Yeni Zelanda'nın Dünya haritasından görünümü

Yeni Zelanda'nın Dünya haritasından görünümü yukarıdaki şekilde görülmektedir. (69) Christchurch şehri Auckland ve Wellington'dan sonra ülkenin en kalabalık nüfusuna sahip 3. Şehirdir (70). 341.469 kişilik nüfusu ile Yeni Zelanda halkının %8'lik bir oranına ev sahipliği yapmaktadır ve nüfusu bakımından ülke genelindeki 67 bölge içerisinde 2. sırada yer almaktadır (71).

Toplumun bazı kesimlerince Christchurch halkı toplumun 'üst tabaka' insanları olarak görülmektedirler(72).

Şehirde 1970'li ve 1980'li yıllarda ortaya çıkan alternatif yaşam şekilleriyle birlikte sosyal yapıda değişiklikler yaşanmıştır (73). Bu değişikliklerin olumsuz tarafı ise beyaz ırkçı dazlakların periyodik olarak etnik azınlıklara gerçekleştirdiği saldırılar olmuştur (74).

Buna rağmen şehirdeki suç oranı genel olarak 1995'ten bu yana azalma göstermiş bulunmaktadır (75).

2.8. Christchurch Cami Saldırıları Hakkında Genel Bilgiler

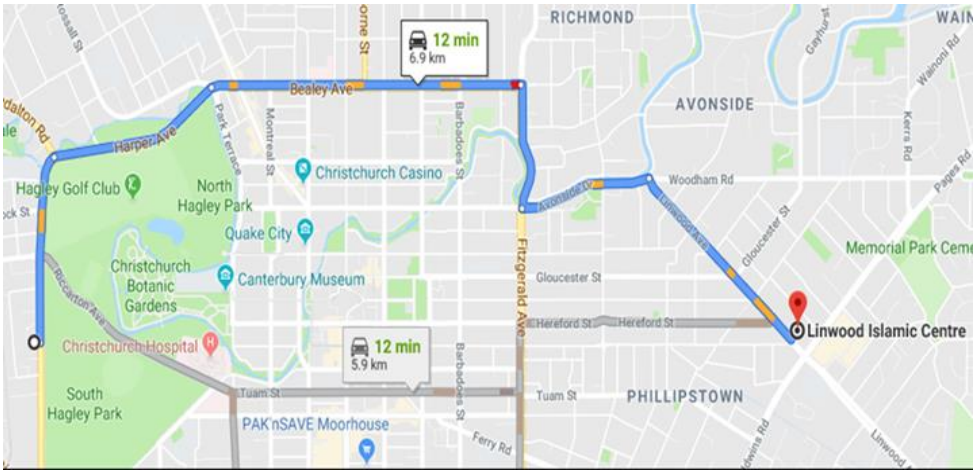
2.8.1. Saldırıların Gerçekleştiği Anlar

British Broadcasting Corporation(BBC)'da ve National Public Radio(NPR)'da yer alan haberlere göre; 15 Mart 2019 tarihinde Yeni Zelanda'nın Christchurch kentinde bulunan iki camiye Cuma namazı sırasında art arda iki terör saldırısı düzenlenmiştir. Polisin verdiği bilgiye göre, saldırılar saat 13.40'ta Deans Caddesi'nde bulunan Al Noor Camii'nde başlamış ve 13.55'te Linwood Caddesi'nde bulunan Linwood İslam Merkezi'nde devam etmiştir. Saldırının ardından olay yerinin yakınlarındaki bir araçta bir silah bulunmuş, araçtaki 1 erkek ve 1 kadın gözaltına alınmış, kadın suçsuzluğu tespit edilerek serbest bırakılmış, adam ise ateşli silah bulundurmakla suçlanmıştır.

Ayrıca internette görüntüleri yaymak suçuyla 18 yaşındaki bir çocuğun da mahkemeye çıkarıldığı belirtilmektedir. Polisin açıklamasına göre bu 3 şahsın saldırıyla bir ilgileri olmadığı tespit edilmiştir.

Saldırıyı gerçekleştirdiği tespit edilen Brenton Tarrant isimli silahlı saldırgan başına yerleştirdiği bir kamera ile saldırı görüntülerini canlı olarak Facebook hesabından yayınlamıştır.

Görüntülerde, saldırganın olay yerine giderken, Bosnalı Müslümanlara karşı soykırım uygulama ve diğer savaş suçları sebebiyle tutuklu bulunan Radovan Karadzic'e atfedilen ve Bosna Savaşı'nı öven 'Dikkat Edin Ustaşalar ve Türkler (76)' adlı şarkıyı dinlediği duyulmaktadır (77).

Şekil 3. Saldırganın Saldırıları Gerçekleştirirken Kullandığı Güzergah

Saldırının kamera görüntüleri Al Noor Camii'nin hemen batısında bulunan Leslie Hills Drive'da başlamıştır (78).

Görüntülerde camiye birkaç dakika sonra ulaşan saldırganın arabasını binanın yanına park ederek arabanın bagajında bulunan silahlardan birini alarak binaya doğru yürümeye başladığı görülmektedir.

Saat 13.40 sularında ise Cuma namazı için camide bulunan ibadet halindeki müslümanlara ateş açmıştır.

Saldırganın camiye girip ateş açtıktan bir süre sonra aracına dönerek silahını değiştirdiği ve tekrar camiye dönerek ateş açtığı görülmektedir. Brenton Tarrant buradaki saldırıdan 6 dk. sonra arabasına binerek oradan ayrılmıştır.

Aracını Deans Caddesi boyunca sürdüğü görüntülenen saldırgan kamera görüntülerini Bealey Caddesi'nde sonlandırmaktadır.

İkinci saldırı Bealey Caddesi'nden 7 dk. uzakta olan Linwood Caddesi'ndeki Linwood İslam Merkezi'nde saat 13.55 sularında başlamıştır.

Görgü şahitlerinin ifadelerine göre saldırgan ana girişi bulamadığı için cama ateş etmiş ve bu sayede içeridekiler ana girişten dışarı kaçabilme ve saklanabilme fırsatı yakalamışlardır.

Ayrıca saldırganın camiye girişini camii cemaatinden bir kişi de engellemeye çalışmıştır (79). Abdul Aziz Wahabzada isimli bu kişi gazetecilere saldırganın cami dışında birkaç kişiyi vurduğunu fark ettiği sırada eline geçirdiği ilk şeyle -kredi kartı okuyucu cihazı- dışarı koştuğunu ve onun dikkatini dağıtmaya çalıştığını anlatmıştır (80).

Wahabzada, saldırganın silah değiştirmek için arabasına yöneldiği sırada park halindeki araçları kendine siper edinerek elindeki pos cihazını saldırgana atmış ve 'Buradayım!' diye bağırarak onun ilgisini kendi üzerine çekmeye çalışmıştır (81).

Ancak saldırgan arabadan aldığı silahla camiye tekrar yönelmiş ve ateş etmeye devam etmiştir (82).

Wahabzada bu sırada saldırganın yere düşürdüğü silahlardan birini almıştır, ancak silah boştur.

Saldırgan arabasına tekrar yöneldiği sırada bu silahı ona doğru atmış ve arabanın camlarından birini kırmıştır. Saldırgan daha sonra arabasına binerek oradan uzaklaşmıştır (83).

Bu iki terör saldırısı neticesinde Al Noor Camii'nde bulunan 42 kişi ve Linwood İslam Merkezi'nde bulunan 7 kişi olay yerinde, 2 kişi de kaldırıldıkları hastanelerde hayatlarını kaybetmişler ve ölü sayısı 47'si erkek 4'ü kadın olmak üzere toplamda 51'e yükselmiştir (84).

2.8.2. Saldırganın Yakalanması

Medyanın aktardığı ilk raporlar "eş zamanlı çok sayıda saldırı (85)" şeklinde olsa da daha sonra saldırıların tek bir kişi (86) tarafından gerçekleştirildiği anlaşılmıştır (87).

Saldırgan polise yapılan ilk acil durum çağrısından 21 dakika sonra Sydenham'daki Brougham Caddesi'nde yakalanmıştır (88).

Görüntülerde arabasının polis aracının müdahalesiyle kaldırıma çarparak durdurulduğu (89) ve polisin silah zoruyla saldırganı araçtan indirerek gözaltına aldığı görülmektedir (90).

Başbakan Jacinda Ardern yapmış olduğu açıklamasında şüphelinin saldırıları 3. bir yerde daha sürdürmeyi planladığını (91) ve bu mekanların Ashburton'daki cami veya Hornby'deki An-Nur Çocuk Bakım Merkezi olabileceğini belirtmiştir (92).

Ardern yaptığı açıklamada saldırganın yakalandığı sırada içinde olduğu araçta iki tane daha ateşli silah bulunduğunu ve bu silahların saldırganın başka bir yerde saldırısına devam etme planının kanıtı olduğunu söylemiştir (93).

Polis Komiseri Mike Bush da şüphelinin 3. bir yere gitmek üzereyken yakalanmış olduğunu söyleyerek Ardern'in açıklamalarını desteklemiştir (94).

2.8.3. Yeni Zelanda Silah Yasaları ve Saldırganın Kullandığı Silahlar Hakkında Bilgiler

AR-15, silah üreticisi Colt firması tarafından üretilen ve av tüfeği sınıfında yer almakta olan yarı otomatik bir tüfek çeşididir. 22 kalibreden 50 kalibreye kadar mermileri taşıyabilen modelleri mevcuttur. Şarjörü 50 kurşun almaktadır, fakat ABD'de kapasitesini 90 mermiye kadar çıkaran modifikasyonları satılmaktadır (95).

Guardian'da yer alan habere göre; saldırıdan sonra açıklama yapan Jacinda Ardern saldırının 5 farklı silaha ait parçalardan modifiye edilmiş yarı otomatik iki tüfekle, Avusturalyalı terör zanlısı Brenton Tarrant tarafından gerçekleştirildiğini ifade etmiştir.

Tarrant, Yeni Zelanda'da giriş seviyesi lisansı olan 'A Sınıfı' ateşli silah lisansına sahiptir. Bu lisans Yeni Zelanda'da polisin sicil sorgulaması ve ateşli silahlar güvenlik kursunun tamamlanması ile elde edilmesi oldukça kolay olan bir lisans sınıfıdır.

Ayrıca A sınıfı ateşli silahları, bu lisans sahibi kişilerin hiçbir kayıta gerek olmaksızın istedikleri sayıda alma hakları mevcuttur.

Ayrıca bu lisans, sahibine yarı otomatik tüfekler dahil olmak üzere 2.000'den fazla ateşli silah türünden herhangi birini satın alma hakkı da vermektedir. Ancak bu lisans sahibine yasal kayıt şartıyla sahip olunabilecek ve güvenli bir yerde muhafaza edilmesi gereken 'E Sınıfı' askeri tarzda yarı otomatik tüfek (MSSA) alma hakkı vermemektedir.

Ardern'in ve Polis Komiseri Mike Bush'un açıklamaları neticesinde Tarrant'ın yasal olarak alma hakkı bulunan silahlar üzerinde oynayarak onları yasal olarak alma hakkı bulunmayan askeri tarzda yüksek kapasiteli şarjörlerle çalışan tüfeklere dönüştürmüş olabileceği yorumu çıkarılmıştır (96).

2.8.4. Silah ve Şarjörlerin Üzerindeki İsim ve Mesajlar

Saldırganın gerçekleştirdiği katliam sırasında kullandığı suç aletlerine dair yerli ve yabancı basında birçok makale yayınlanmıştır. Çalışmanın bu bölümünde Daily Mail (97), Sabah (98), El Pais (99), Metro (100), Habertürk (101), Guardian (102) ve International Business Times (103) gibi medya kaynaklarının bu konu ile ilgili yayınlamış oldukları makaleler incelenerek

saldırganın kullandığı silah ve şarjörlerin üzerinde bulunan isim, savaş ve sloganlara dair bilgiler suç aletlerinin resimleri ile de bir araya getirilerek derlenmiştir.

Şekil 4. Saldırganın Kullandığı Silahlara Ait Şarjörler I

1. David Soslan – Gürcistan Kraliçesi Tamar'ın kocası ve askeri lider. Bugün Azerbaycan sınırları içerisinde yer alan Shamkor ile Türkiye sınırları içerisinde yer alan Basian (Pasinler) de İslam ordularına karşı savaşan Gürcü kuvvetlerini yönetmekte anahtar bir rol oynamıştır. Muhtemelen eşi gibi kraliyet soyundan gelmediği ya da bazı kaynaklara göre Gürcistan ve Rusya'ya yakın yaşayan bir başka etnik grup olan Osetyalı olduğu için Gürcü kültüründe çok bilinen bir isim değildir.

2. David IV of Georgia – Gürcistan'da neredeyse bütün okul çocuklarının bildiği bir kral. Gürcü dilinde bilinen adıyla Davit Aghmashenebeli. 12. yy'da Selçuklu İmparatorluğu'nun orduları tarafından saldırıya uğradığı sırada Gürcistan'da sınırları Ege Denizi'nden bugünkü Afganistan'a kadar uzanan bir Hristiyan Krallığı'nın hükümdarı. 1121 yılında gerçekleşen

Didgori Savaşı'nda Gürcistan ordusu kendisinden daha büyük olan Selçuklu Kuvvetleri'ni yenerek krallıklarının sınırlarını Hazar Denizi'nden Karadeniz'e kadar genişletmiştir. Bu zafer Gürcistan'da 'mucize' olarak adlandırılmaktadır.

3. Dmitry Senyavin – 1806 ile 1812 yılları arasında Osmanlı İmparatorluğu ile Rusya arasında gerçekleşen savaşta Seydi Ali Paşa kumandasındaki Türk donanmasını Çanakkale'de ve Limni'de yenerek Ege'deki Osmanlı gücünü kıran Rus amirali.

4. Serban Cantacuzino – İstanbul'a saldırmayı ve oradaki Türkler'i Avrupa'dan çıkarmayı planlayan Romanyalı prens.

5. Marko Miljanov - (silah üzerindeki yazımında hata yapılmış) – Osmanlılara karşı birkaç sefer düzenleyen Karadağlı bir general.

6. Stefan Lazarević – Ülkesini Osmanlı hakimiyetinden kurtarıp bağımsız bir devlet kurana kadar Osmanlı'ya tabi olarak hizmet veren Sırp Prensi.

7. Edward Codrington – Napolyon Savaşlarında savaşan ve daha sonra başkomutan olan İngiliz amiral. Yunan Kurtuluş Savaşı'nda Türklere ve Mısırlılara karşı savaşarak Yunanlılar'ın Osmanlı'dan ayrılarak bağımsızlıklarını kazanmalarına yardımcı olmuştur.

8. Marco Antonio Bragadin – İkinci Selim zamanında Kıbrıs'ı fethetmek için yapılan seferde Türk kuvvetlerini durdurmaya çalışan Venedikli amiral. Kuşatmadan sonra şehirde kalan diğer Hristiyanlarla birlikte bir Türk generali tarafından öldürülmüştür.

9. Ernst Rüdiger von Starhemberg – 1683 Viyana Savaşı'nda şehri Osmanlı'ya karşı savunan, neonazilerin kahraman kabul ettikleri Avusturyalı prens.

Şekil 5. Saldırganın Kullandığı Silahlara Ait Şarjörler II

1. For Rotherdam – Rotherdam'da Pakistan asıllı İngiliz Müslüman erkeklerden oluşan bir çetenin savunmasız beyaz İngiliz kızlarını istismar ettiği ve polis tarafından büyük ölçüde ihmal edilen skandala yapılan bir referans.

2. Alexandre Bissonnette – 29 Ocak 2017'de Kanada'da bir camiye saldırarak altı kişiyi katleden ve 19 kişiyi yaralayan ve ömür boyu hapse mahkum olan terörist.

3. Luca Traini – Macerata'da ırkçı bir saldırı sonucu altı Afrikalı göçmeni vurmak ve yaralamak suçlarıyla, omuzunda İtalyan bayrağı sarılmış vaziyette ve Hitler selamı verirken tutuklanan ve 12 yıl hapis cezasına çarptırılan aşırı sağcı İtalyan.

4. Battle of Kagul 1770 – Ruslarla Türkler arasında 1768-1774 yılları arasında yapılan yaklaşık 40 bin Rus askerinin 75 bin Osmanlı askeri ile çarpıştığı en önemli savaş olan Kartal Ovası Muharebesi. Savaşı Ruslar kazanmış, Osmanlı askerlerinden 20 bine karşılık Ruslardan 1000 asker hayatını kaybetmiştir.

5. Bajo Pivljanin – Osmanlı yönetimi altında doğup, eski yöneticilerine karşı savaşmak için Beşinci Venedik ile Osmanlı arasında yapılan savaş (1645-1669) sırasında taraf değiştirmiş ve bu savaşta öldürülmüş olan bir tür köylü piyadesi.

6. Battle of Bulair – 1913 yılında Bulgar kuvvetleri ile Türk kuvvetleri arasında gerçekleşen Bolayır Muharebesi. Savaşı Bulgarlar kazanmış ve Türklerden binlerce kişi Bulgarlardan birkaç yüz kişi hayatını kaybetmiştir.

7. Prince Fruzhin – İkinci Bulgar İmparatorluğu adına Osmanlı fethine karşı savaşan bir Bulgar soylusu.

8. Sebastiano Venier – 1571'de Türkler'le yapılan İnebahtı (Lepanto) Savaşı'nda lider.

9. Shipka pass – 1877 yılının Ağustos ayında 5.000 kişilik Bulgar ve 2.500 kişilik Rus ordusunun, 40.000 kişilik güçlü Türk ordusunu Bulgaristan'daki Şipka Geçidi'nde yendikleri 1877-1878 Rus-Osmanlı Savaşı'nın bir kısmına referans yapılmıştır.

10. Novak Vujosevic – Karadağ Prensliği için Fundina Savaşı'nda Osmanlı Türklerine karşı savaşmıştır. 28 savaşçı öldürmüş ve daha sonra Rus imparatoru tarafından kendisine bir ödül verilmiştir.

Şekil 6. Saldırganın Kullandığı Silahlara Ait Şarjörler III

1. Konstantin II Asen – Büyük Bulgaristan İmparatorluğu kurmak için Bizans ile, Macarlarla ve Tatarlarla uzun yıllar mücadele etmiş olan Bulgar Kralı ve silahta adı olan Stefan Lazarević'in müttefiki. Osmanlılar'a karşı başlattığı isyan beş yıl sürmüş ve yenilgiyle neticelenmiştir.

2. Horogszegi Szilágyi Mihály – Micheal Szilagyi, Macar generali ve Macaristan Kral Naibi. Macaristan'ın güçlü bir devlet olması için çalışmış, ancak Osmanlılar ile arasının bozulması üzerine İstanbul'a getirilerek idam edilmiştir.

3. Bohemond I of Antioch – Antakya'da Norman monarşisini kurmuş ve 1095-1099 yılları arasında Kutsal Toprakları Türk kuvvetlerinden tekrar almak için gerçekleştirilen Papa II. Urban'ın 1. Haçlı Seferi'ne liderlik etmiştir. Kudüs'ün yeniden ele geçirilmesini ve Kudüs Krallığı'nın kurulmasını sağlamıştır.

4. Gaston IV of Bearn – Ortaçağ İspanyası'nda Reconquista döneminde Hristiyan Krallıklarının Müslümanlara karşı yaptığı savaşlarda önemli rol üstlenen, Batı ülkelerinde baronla kont arasında bir soyluluk sanı olan vikontluk sanına sahip Bearn vikontu (104). Savunma duvarı yıkıldıktan sonra Kudüs'e ilk giren 1. Haçlı Seferi katılımcısı.

5. Pelayu – Ortaçağ boyunca Müslümanlara karşı yapılan Hristiyan savaşlarının sembolü haline gelen Don Pelayo.

6. Charles Martel – 732 yılında Puvatya Savaşı'nda (Battle of Tours) müslüman ordusuna karşı savaşarak onları yenilgiye uğratmış olan ve beyaz ırk üstünlüğü savunucuları tarafından takdir edilen devlet adamı ve generali.

7. 14 – Beyaz ırkın diğer ırklardan üstün olduğuna inananlara ait sloganları içeren Hitler'in Mein Kampf kitabından derlenmiş 14 Söz'e referans yapılmıştır.

Şekil 7. Saldırganın Kullandığı Silahlara Ait Şarjörler IV

1. Josué Estébanez – 2007 yılında Madrid metrosunda 16 yaşındaki anti-faşist bir protestocuyu göç karşıtlığı sebebiyle öldüren neo-Nazi bir İspanyol. 26 yıl hapse mahkûm edilmiştir.

2. Miloš Obilić – 1389 Kosova Savaşı'nda Osmanlı Türklerine karşı Prens Lazar emrinde savaşan ve Sultan 1. Murad'a düzenlediği suikast ile Sırplar arasında efsaneleşen Sırp şövalyesi.

3. Sigismund of Luxembourg – 1396'da Niğbolu Haçlı Seferi'ne Osmanlılara karşı liderlik eden Kutsal Roma İmparatoru olan Avrupalı bir asil. Sefer İkinci Bulgar İmparatorluğu'nun çökmesi sebebiyle yenilgiyle sona ermiştir.

4. Feliks Kazimierz Potocki – Tatarlara ve Türklere karşı savaşan Polonyalı bir soylu ve askeri lider. 1698'de, Podhajce Muharebesi'nde 6.000 kişiyle 14.000 Tatar kuvvetini yenmiştir.

5. Iosif Gurko – Rus-Türk Savaşı sırasında Rus ordusunda Alman, Avusturya, İngiliz, Rus ve İsveç askerî hiyerarşisinde en yüksek rütbe olan feldmareşallik rütbesiyle görev yapan kişi. (105).

6. Vienna 1683 - Hristiyanlarla Türkler arasında gerçekleşen Viyana Savaşı'na referans yapılmıştır. Bu tarih Osmanlı'nın Avrupa'daki zaferlerinin sonudur.

7. Acre 1189 – 1189 yılında Kudüs Kralı Guy'ın Suriye ve Mısır'daki Müslümanların lideri Selahattin'le karşılaştığı Akra Kuşatması. Kral Guy'ın zaferiyle ve 3. Haçlı seferinin bir kısmını şekillendirmekle sonuçlanmıştır.

Şekil 8. Saldırganın Suç Aletleri ve Diğer Eşyaları V

1. Black Sun – Kara Güneş. Eski İskandinav ve Kelt kültürlerinde Sonnenrad adıyla veya güneş tekerleği ismini temsil eden semboldür. Günümüzde de Neo-Naziler tarafından saf beyaz ırkın sembolü olarak kabul edilir.

2. Dog tags – Künyeler. Sol taraftaki Kelt Haçı'nın beyaz üstünlüğüne vurgu yapan versiyonudur ve en sık kullanılan beyaz ırkçılık sembollerinden biridir. Sağ taraftaki ise Viking güneş tekerleği tasarımıdır. Kelt ve Viking sembolleri, saf beyaz ırkı temsil ettiğine inanıldığından ırkçı gruplar tarafından benimsenmiştir.

3. Sebastiano Venier – 1571'de Türkler'le yapılan İnebahtı (Lepanto) Savaşı'nda lider.

4. Marcantonio Colonna – İnebahtı (Lepanto) Savaşı'nda Papalık filosunun amirali olan bir İtalyan aristokrat.

Şekil 9. Saldırganın Suç Aletleri VI

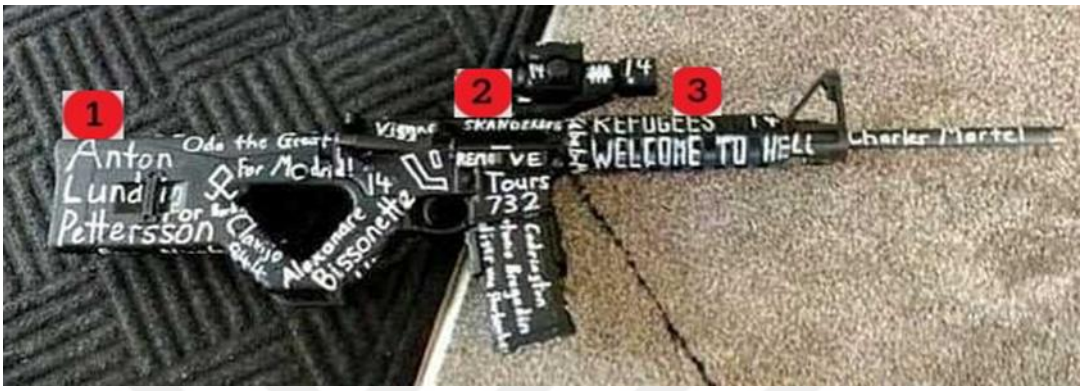
1. Here's your migration compact! – (İşte sizin göç sözleşmeniz!) 2016 yılında Ortadoğulu milyonlarca göçmenin Avrupa'ya gelmelerinden sonra BM tarafından onaylanan Güvenli, Sistemli ve Düzenli Göç için düzenlenen Küresel İlkeler Sözleşmesi'ne atıf. Sözleşmede göçmenlere karşı yapılan ayrımcılığa karşı mücadeleye de yer verilmiştir. Aşırı sağcıların karşı oldukları bir sözleşme.

2. John Hunyadi – 15. yüzyılda ülkenin güneydeki sınır bölgelerini Osmanlıların saldırılarına karşı korumaktan sorumlu olan ve ülkenin önde gelen Macar askeri şahsiyetlerinden biri.

3. 14 Words – Beyaz ırkın diğer ırklardan üstün olduğuna inananlara ait sloganları içeren Hitler'in Mein Kampf kitabından derlenmiş 14 Söz'e referans yapılmıştır. '14' sayısı birkaç farklı yere yazılmıştır.

4. Tours 732 – MS 732'de Fransa'ya yapılan son Arap akını olan Puvatya (Tours) Savaşı'na bir atıf. Tarrant'ın başka bir silaha adını yazdığı Charles Mantel tarafından kazanılmıştır.

5. Turkofagos – Yunanca'da 'Türk yiyen' anlamına gelen bir söz, 1784-1849 yılları arasında Osmanlılara karşı savaşan, Yunan Bağımsızlık Savaşı'nda devrimci olan Nikitas Stamatelopoulos'un takma adı.

Şekil 10. Saldırganın Suç Aletleri VII

1. Anton Lund Petterson ¬ 2015 yılı Ekim ayında İsveç'te iki Müslüman öğrenciyi öldüren katil.

2.Skanderberg – Osmanlı İmparatorluğu'na karşı isyan eden Arnavutluk hükümdarı.

3.Refugees Welcome to Hell – Mülteciler Cehennem'e Hoşgeldiniz.

Şekil 11. Saldırganın Suç Aletleri IX

Kebab Remover - 1990'lı yıllarda Bosnalı Sıpların, Bosnalı Müslümanlara yönelik gerçekleştirdikleri etnik temizlik kampanyası sırasında üç Bosnalı asker tarafından yazılan ve simgeleşen bir şarkıda geçen ve 'Kebap Kaldırıcı' (Kebabın Bosnalı Türklere ve aslında Müslüman kültürüne ait bir yemek olması sebebiyle Sırpların etnik temizlik emelleri ile kebabın ortadan kaldırılması fikrinin örtüşmesinden doğan bir isim.) anlamına gelen bir slogan (106).

2.8.5. Saldırganın Yayınladığı Manifesto ile İlgili Bilgiler

Saldırgan saldırıdan önce Twitter hesabından 74 sayfalık bir manifesto yayınlamış ve yaptığı saldırının sebeplerine dair açıklamalarda bulunmuştur. Aşağıda saldırganın yayınladığı manifestodan (107) konu başlıkları yer almaktadır.

- Beyazların doğum oranlarının yıllara göre azalması ve göç yoluyla Avrupa'ya gelen ve beyaz olmayan ırkların yüksek doğum oranları ile azalan beyaz nüfusun yerlerini almaları.
- Bütün göçlerin Avrupa topraklarında etnik, kültürel ve ırksal açıdan değişime sebep olması.
- Kendisi hakkında bilgiler; 28 yaşında, Avustralya doğumlu, İskoç, İrlanda ve İngiliz asıllı düşük gelirli bir ailenin lise mezunu çocuğu.
- Saldırıyı Gerçekleştirme Sebepleri; Avrupa topraklarında tarih boyunca istilacılar tarafından öldürülenlerin, Müslüman köle tüccarları tarafından esir alınan Avrupalıların, Avrupa topraklarında gerçekleştirilen saldırılarda hayatını kaybedenlerin, Ebba Akerlund'ın intikamını almak; Avrupa topraklarına yapılan göçleri azaltmak, siyasi düşmanları sarsmak, Avrupalılar ve oraya sonradan göç eden istilacılar arasındaki şiddet ve ayrışmayı körüklemek, direkt harekete geçmenin etkisini göstererek bu yoldan ilerlemek isteyenlere ışık tutmak, bir korku atmosferi yaratmak, NATO üyesi Avrupalı ülkeler ile Türkiye'nin arasını açarak Türkiye'yi NATO'dan çıkarmalarını ve ait olduğu yabancı ve düşman kuvvet pozisyonuna getirmelerini sağlamak, ABD'nin politik, kültürel ve en önemlisi ırksal olarak bölünmesini sağlamak.
- Kendi insanlarının varlığını ve beyaz çocukların geleceğini garanti altına almak.
- Bu saldırıyı gerçekleştirme kararının arkasında bulunan belirgin iki sebep; Avrupa ülkelerinde turist olarak yaptığı seyahatler sırasında gözlemler yaparak iki olaya odaklanması; İlki, 7 Nisan 2017'de Stockholm'deki saldırıda ölen Ebba Akerlund, ikincisi ise 2017 Fransa Genel Seçimleri'nin neticesi.
- Milyonlarca Avrupalı ve etnik milliyetçiyi temsil ettiği.

- Direk bir grup ya da organizasyona bağlılığının bulunmadığı, ama birçok milliyetçi gruba bağışta bulunup onlarla iletişime geçtiği.
- Bu saldırıyı herhangi bir grubun emriyle gerçekleştirmediği, ancak Tapınak Şövalyeleri (Kudüs'e gelen hacıların yol güvenliğini sağlamak üzere 9 şövalyeden oluşan ve 1129 yılında Katolik Kilisesi tarafından tanınan, iki yüzyıl boyunca faaliyet gösteren ve günümüze kadar geldikleri iddia edilen tanınmış Hristiyan askeri tarikatlarından biridir.) ile irtibata geçtiği (108-109).
- Bu saldırı ile ün kazanma gibi bir amacının olmadığı.
- Saldırı için bu insanları seçmesinin nedeninin onların açık, görünür ve büyük bir istilacı grubu olmaları.
- Saldırı planının iki yıldır aklında olduğu, ama yer olarak Christchurch'ü seçmesinin 3 ay önce netleştiği.
- Saldırı için herhangi bir silah ya da alet kullanma ihtimalinin olduğu, ama seçimini ateşli silahtan yana kullanmakla olayın medyada daha geniş yankı bulmasını ve ABD'nin kültürel ve ırksal bölünmesini sağlamayı amaçladığı.
- Saldırı için Yeni Zelanda'yı seçmesinin daha sonra gelişen bir durum olduğu ve bununla istilacıların göç etmeleri için dünyanın hiçbir noktasının güvenli olmadığını anlamalarını sağlamayı amaçladığı.
- Aslında Dunedin Camii'ne saldırmayı planladığı, ancak internette izlediği 'Otago Müslüman Birliği' tarafından "Oldukça ilginç bir video. Sadece Müslümanlar için. Lütfen dağıtmayın" başlığıyla yayınlanan videoyu (Videoda Avrupa'ya göç eden müslümanların yüksek doğum oranları sayesinde zamanla Avrupalılara sayıca üstün gelecekleri ve bu sayede onların topraklarını savaşsız elde edeceklerinden bahsedilmektedir.) izledikten, Christchurch ve Linwood camiilerini ziyaret edip onların kiliseden camiye çevrildiklerini gördükten sonra fikrinin değiştiği (110).

- Bu saldırının tanımı itibariyle terörist saldırı olduğunu onaylasa da aslında işgalci kuvvetlere karşı gerçekleştirilen partizan bir hareket olduğuna inandığı.
- Bu saldırıdan dolayı herhangi bir pişmanlık duymadığı, daha fazla işgalci ve vatan haini öldürebilmeyi dilediği.
- Kendi ülkelerinde yaşayan erkek ve kadın müslümanlara karşı bir nefretinin olmadığı, onların topraklarına gelip işgal ederek onların insanlarının yerini alan müslümanları sevmediği ve gerçek anlamda nefret ettiği tek müslüman tipinin de kendi insanlarından olup kendi kültürlerini, kalıtımlarını terk ederek sonradan müslüman olanlar olduğu.
- Yabancılara ya da başka kültürlere karşı herhangi bir nefretinin olmadığı, hatta yaptığı seyahatler esnasında tanıştığı insanların onu çok sıcak ve samimi karşıladıkları ve bu seyah,atlerden çok zevk aldığı ancak bu insanların kendi topraklarında kalmaları, kendi kültür, inanç ve ırkları çerçevesinde yaşamaları gerektiğine inandığı.
- Saldırıda bulunduğu insanların masum olmadıkları ve başkalarının topraklarını işgal etmekten dolayı suçlu oldukları.
- Bu saldırı ile medyada herhangi bir fikir ya da ideali yaymayı amaçlamadığı, bu saldırının amacına kendi kendine ulaşacağı.
- Saldırı sırasında ölmesi ihtimalini de göze aldığı, ama yaşamasının fikirlerini medya yoluyla yaymak açısından iyi bir altenatif olacağı.
- Saldırının ‘ırkçılık’ kaynaklı olduğu.
- Diğer insanlara karşı herhangi bir korku ya da güvensizlik duymadığı, doğum oranlarının kültürel bir mesele olduğu ve bu saldırının kültürler arasındaki bu savaşa karşı verilmiş bir cevap olduğu.

- Müslüman ulusların yüksek doğum oranlarına sahip olduğunun bir gerçek olduğu, ırk ve etnik köken açısından bunun islam karşıtı bir saldırı olduğu ve 1300 yıllık savaşların ve yıkımın batı insanlarına ve diğer dünya insanlarına verdiği zararın bir intikamı olduğu.
- Saldırının göç karşıtı, etnik değişim karşıtı ve kültürel değişim karşıtı kaynaklı olduğu.
- Saldırının çeşitlilik karşıtı olmadığı, aksine çeşitlilik için olduğu, farklı çeşitlilikteki insanların herhangi etnik ve kültürel bir değişime uğramadan farklı, ayrı, benzersiz, saf kalmaları, kendi kültür ve inançlarını korumaları için olduğu.
- Polisi ya da herhangi bir güvenlik kuvvetini, istilacı geçmişi olmadığı sürece öldürme niyeti olmadığı.
- Saldırıdan sağ çıkarsa mahkemeye gideceği ve kendisine yöneltilen suçlamayı reddedeceği, çünkü kendisinin yasal, üniformalı bir savaşçı olduğu ve bu saldırının topraklarını işgal eden kuvvetlere karşı gerçekleştirilen partizan bir hareket olduğu.
- Batılılar olarak hainler ve düşmanlar açısından çok zengin bir çevrede yaşadıkları ve bu sebeple saldırı planları arasında daha birçok yer olduğu.
- Irksal farklılıkların toplumu şekillendiren çok önemli etken olduğunu ve bu sebeple kendisini ırkçı addettiğini, ayrıca doğum oranlarının artışının desteklenmesinin kendi ırklarının varlığının garantisi olması açısından bu ırksal farklılıkların bir parçası olduğu.
- Yüksek doğum oranlarıyla başka kültürlerin yerini alanlar hariç hiçbir kültüre karşı olmadığı ve hiçbir kültürün kendisini korkutmadığı.
- Yüksek doğum oranlarıyla başka insanların ve inançların yerini alması haricinde İslama karşı olmadığı.
- Kendisini etnik milliyetçi olarak tanımladığı.

- Gerçek Nazilerin var olmadığı ve Nazilerin son 60 yıldır politik ya da sosyal sebeplerle dünyanın herhangi bir yerinde bulunmadığı ve kendisinin Nazi olmadığı.
- Kendi insanlarına zarar vermedikleri ve onların düzenini bozmaya çalışmadıkları sürece İsrail'de yaşayan Yahudilere karşı bir düşmanlık beslemediği ve Yahudi karşıtı olmadığı.
- Neo-nazi olmadığı.
- Muhafazakar olmadığı.
- Hristiyan olup olmadığı meselesinin karışık olduğu ve cevabı bulduğunda söyleyeceği.
- Faşist olduğu.
- 1930'larda Alman Britanya Faşistler Birliği (BUF) lideri olan İngiliz siyasetçi Oswald Mosley'in fikirlerine katıldığı ve siyasi bir figür olarak kendini ona yakın hissettiği (111).
- Kendi insanlarına ve kendi topraklarına sadık oldukları sürece eşcinsel insanlara karşı bir tavrı olmadığı ve homofobik olmadığı.
- Tanımlamaya bağlı olarak sağcı ya da solcu olduğu.
- Tanımlamaya bağlı olarak sosyalist olduğu.
- Bir lider ya da politikacı olarak değil, ama yenilenmiş beyaz kimliğinin ve ortak amaçların sembolü olması açısından Donald Trump'ı desteklediği.
- Brexit destekçisi olduğu.
- Fransa'da milliyetçi bir siyasi parti olan Ulusal Cephe partisinin destekçisi olmadığı (112).
- Kendisinin Yeni Zelanda'da yaşamasının Avusturalyalı olmasından dolayı kültürel olarak ve etnik olarak aynı insanlar oldukları için göçmenlik sayılmayacağı.

- Müsamahasız olduğu.
- Görüş ve inançlarını çok fazla zaman içerisinde çok fazla yerden geliştirdiği, araştırdığı, edindiği.
- İnançlarını internet yardımıyla geliştirdiği, araştırdığı.
- Amerikalı bir muhafazakar olan, Trump yanlısı söylemleri ve 'Black Lives Matter' (Siyahların hayatı önemlidir) hareketine yönelik eleştirileri ile bilinen Candace Owens'ın konuşmalarından fazlasıyla etkilendiği (113-114) .
- Insomniac Games tarafından geliştirilen bir tür platform oyunu olan Sypro the Dragon 3'den etnik milliyetçiliği öğrendiği ve Epic Games tarafından 2017 yılında piyasaya sürülen internet üzerinden oynanan bir video oyunu olan Fortnite'in katil olmak için kendisini eğittiği (115-116).
- Görüşlerinin zamanla değiştiği, sırasıyla komünist, anarşist, özgürlükçü ve sonunda ekofaşist olduğu.
- Etnik olarak ve kültürel olarak Avrupalı olanları beyaz olarak kabul ettiği.
- Etnik olarak ve kültürel olarak Avrupalı olmayanları beyaz kabul etmediği.
- Görüşlerinin ailesi, çevresi ya da arkadaşları tarafından kendisine aşılanmadığı; onların hayvan hakları, çevre ve vergi konuları haricindeki meselelere karşı duyarsız oldukları.
- Kendisini lider olarak görmediği, sadece partizan olduğu.
- Etnik ve kültürel soykırıma karşı duran Luca Traini (Macerata'da 6 Afrikalı göçmeni vuran ırkçı saldırgan.), Anders Breivik (77 kişiyi öldüren Norveçli aşırı sağcı terörist.), Dylan Roof (Amerikalı beyaz üstünlükçü ve kilise cemiyetinden 9 siyahiyi öldüren katil), Anton Lundin, Pettersson (İsveç'te bir okula düzenlediği saldırıda elindeki kılıçla 4 kişiyi öldürüp 1 kişiyi yaralayan ırkçı saldırgan), Darren Osbourne (Londra'da kamyonetle Finsbury Park Camii'ne saldırarak bir kişinin

ölümüne, 10 kişinin yaralanmasına sebep olan saldırgan)...vs. gibi birçok kişiyi desteklediği, fakat sadece Knight Justiciar Breivik ile kısa bir görüşme yaptığı (117-121).

- Dylon Roof'a (ABD'nin Güney Carolina eyaletinde siyahların gittiği tarihi bir kilisede 9 kişinin ölümüne yol açan silahlı saldırgan) ve başka birçoklarına ait yazıları da okuduğu ,ama en çok Knight Justiciar Breivik'den ilham aldığı (122).
- Hapsedilme ihtimalini de hesaba kattığı ve onun kendi ırkını yok oluştan kurtarmanın mutluluğu içinde olarak intihar etmeyi planladığı.
- Nelson Mandela gibi 27 yıl hapiste kaldıktan sonra serbest bırakılmayı ve kendisine Nobel Barış Ödülü verilmesini beklediği.
- Avusturalyalı olmasına rağmen Avrupa'yı bu kadar dert edinmesinin kendi kimliğinin, kültürünün, dilinin, görüşlerinin ve en önemlisi kanının Avrupalı oluşundan kaynaklandığı.
- Kendisinin bütün insanlar için etnik otonomiden yana olan ve bu şekilde doğanın ve doğal düzenin korunacağına inanan bir etnik milliyetçi ve ekofaşist olduğu.
- Birçok grubu desteklediği, ama kişisel olarak hiçbirine bir üyeliğinin bulunmadığı.
- Beyaz çocukların geleceği ve kendi insanlarının varlığı adına kaygılananları desteklediği.
- Herhangi bir grubun ajanı ya da üyesi olmadığı, ama bir sonraki saldırıyı belki de böyle birinin yapabileceği,.
- Uysallığın ve siyasi çözümlerin zamanının çoktan geçtiği, plan yapıp uygulamaya koymak gerektiği.
- Düşüncelerinin burada belirttiğinden daha fazla olduğu, ancak kalanının yaptıkları sayesinde dile geleceğini düşündüğü.

- Bu saldırının sonucunda Amerika'daki beyazların silah haklarını kaybedebileceklerinin farkında olduğu.
- Bu saldırının sonucunda Yeni Zelanda'da silah haklarının kalkabileceği, bunun zaten kaçınılmaz bir son olduğu ve kendisinin bu durumu sadece hızlandıracağı.
- Demokrasinin avamca bir idare şekli olduğu, gerçek zafere demokrasi ile değil şiddet yoluyla ulaşılabileceği.
- Dünyadaki her ulusun şiddet ve güç kullanarak var olduğu, şiddetin güç demek olduğu, güç ve şiddetin tarihin gerçekleri olduğu.
- Görüşleri, idealleri ve onu destekleyenler adına konuştuğu.
- Avustralya'nın bir Avrupa kolonisi olmasından dolayı, kendisinin sadece Avustralyalı değil Avrupalı da olduğu.
- Irksal farklılıklar olduğunun ve bunun neden önem arz ettiğinin bilgisine araştırarak ulaştığının ve gerçeklerin zaman içinde ortaya çıkacağını.
- Sadece göçmenler değil, kapitalistlerle de mücadele planının olduğu.
- Tüm yüksek doğum oranlarına sahip göçmenleri sorun ettiği halde saldırı için Müslümanları seçmesinin sebebinin tarihsel, toplumsal ve istatistiksel kaynaklı olduğu, ayrıca Müslümanların doğurganlık oranı yüksek en güçlü gruplardan biri olduğu.
- İklim değişikliğinin bu kadar büyük bir sorun olduğunu savunduğu halde göçmenlik ve yüksek doğum oranlarına odaklanmasının nedeninin çevreye en çok zararı nüfus artışı sebebiyle oluşan yoğunluğun verdiğini düşündüğü, işgalcileri öldürmekle çevreyi koruduğu.
- Beyaz ırkın doğum oranlarının azlığını bu kadar sorun ediyorsa kendisinin neden bir aile kurup çocuk sahibi olmadığının sebebinin öncelikle işgalcileri yok etmezlerse kendi doğum oranlarının hiçbir şey ifade etmeyeceği.

- Bu saldırı ile etnik milliyetçilerin ya da ırksal özerklikçilerin kötülenmelerine yol açacağını düşünmediği, insanların bu tür saldırıların nedenlerini değil sadece isimlerini hatırladığı.
- Çocukların daima masum oldukları kabul edilmesine rağmen bu saldırıda onları da hedef almasının sebebinin onların büyüdüklerinde çoğalarak yeni işgalciler dünyaya getirecek olmaları.
- Modern muhafazakarlığın doğal çevre, Batı Kültürü, etnik özerklik, din, ulus ve ırk gibi kavramların hiçbirini muhafaza edemediği, bütün bu kavramların içinin boşaldığı, kiliselerin bomboş olup alışveriş merkezlerinin dolduğu, göçlerle Avrupalıların etnik yapılarından uzaklaştırıldıkları, herkese yasal evraklarını tamamladığı sürece vatandaşlık hakkı verilmesi ile onların uluslarından, dillerinden, kültürlerinden geriye birşey kalmadığı, göçmenlerin onların ülkelerine gelerek onlara ait mülkleri kendilerine ikinci... beşinci mülk edindikleri.
- Muhafazakarlığın hiçbirşeyi muhafaza edemediğinden dolayı artık ölü bir düşünce şekli olduğu ve geride bırakılıp daha değecek bir yol seçilmesi gerektiği.
- Hristiyanların manifestoda paylaştığı Papa II. Urban'ın Haçlı Seferleri öncesi çağrısını okuyup hatırlamaları ve 'bu durumda o ne yapardı?' diye kendilerine sormaları gerektiği.
- Antifaşist, Marksist ve Komünistlerin kendisini anlamasını ya da onun safına geçmesini beklemediği, onları gözünün önünde istediği ve onların boynunu botunun altında görmek istediği.
- Türkler kendi topraklarında, Boğazın doğu yakasında, yaşadıkları sürece onlara zarar vermeyecekleri, ama Boğazın batı yakasına geçmeye çalışırlarsa onları öldürecekleri, Konstantinapol'ü almaya ve bütün camileri ve minareleri yıkmaya gelecekleri, Ayasofya'nın yeniden minarelerden kurtarılıp Konstantinopol'ün

eskiden olduğu gibi hristiyanlara ait olacağı, Türklerin hala şansları varken kendi topraklarına kaçmaları gerektiği.

- En büyük suçun kendilerine yani Avrupalı erkeklere ait olduğu, güçlü adamların etnik yapılarının değişmesine, kültürlerinin aşağılanmasına, insanlarının ölmesine izin vermeyecekleri, zayıf adamların böyle olmasına izin verecekleri ve güçlü adamların bu durumu düzeltmesi gerektiği.
- Ayasofya minarelerden arınmadığı sürece Avrupa erkeklerinin sadece sözde erkek olarak kalacakları.
- Avrupalı kadınlara işgalciler tarafından gerçekleştirilen tecavüz ve taciz olaylarının pek çok örneği olduğu, Avrupalı kadınlara bunu yaşatanların öldürülmeleri ve ailelerinin de asılmaları gerektiği.
- Çin, Japonya, Tayvan, Güney Kore gibi tek uluslu ülkelerin Amerika, Brezilya gibi çok uluslu ülkelerden çok daha güçlü oldukları, dolayısıyla ulusal çeşitliliğin zayıflık olduğu, tek ulusluluğun güç olduğu.
- Radikalleşmenin dejenerasyona karşı rasyonel bir cevap olduğu.
- Göçmenlerin asimile olmalarını beklemenin, kendi güçlü ve baskın kültürlerini dejenere olmuş Avrupa kültürüne değişmeyecekleri için gülünç olduğu.
- Çevrecilik olmaksızın gelenekselliğin mümkün olmadığı,
- Üst düzey düşmanların (Alman ve beyaz karşıtı olduğu gerekçesiyle Merkel'in; onların en eski düşmanlarının ve en büyük İslami kitlenin lideri olması gerekçesiyle Erdoğan'ın; Müslüman işgalcilerden biri olup vali olarak Londra halkının temsilcisi konumuna geldiği için Sadiq Khan'ın) öldürülmeleri gerektiği.
- Çeşitliliğin toplumdaki eşitliği azalttığı ve eşitliğin laneti olduğu.

- Atalarının onlara bıraktıkları mirasa ve yaşam alanına ve o miras uğruna döktükleri kan ve tere saygı gösterip onların da kendi çocuklarının geleceği için çalışmaları gerektiği.
- Ölüm ihtimali göze alınmaksızın hiçbir mücadelenin olmayacağı, her savaşta sonunda yenilgi de olsa zafer de olsa ölüm ihtimali olduğu, 1683 yılında Viyana'da ulaştıkları 'ZAFER' olsa bile 14 binin üzerinde Avrupalı askerin öldüğü.
- Silahsız istilacıların (göçmenleri kastederek) silahlı olanlardan daha tehlikeli olduğu.
- Hem etnik değişim tehlikesi hem de kendi düşük doğum oranları sebebiyle gücü elde etmek için değil 150 yıl 50 yıl bile vakitlerinin kalmadığı ve harekete geçmek için hazır olmaları gerektiği.
- Zamanla tüm insanlarının iştirak edeceği doğaya saygıya, geleneklere, aileye, işçi haklarına ve kişisel ve ırksal sorumluluklara odaklanmış yeni bir toplum modeline yol göstermeleri gerektiği.
- Batı topraklarında etnik değişimin başlangıç göstermediği hiçbir yer kalmadığı, kaçmayı bırakıp savaşmaya başlamaları gerektiği.
- Duyguların gerçeklere hükmettiği, etnik milliyetçiliğin sayılarla, tablolarla, istatistiklerle değil de resimle, yazıyla, şarkıyla, dansla, şiirle, internet üzerinden yayılan video veya şaka görselleri ile manifestodan daha iyi bir şekilde yayılabileceği.
- Bir iş ya da kuruluşun yönetiminde olup beyaz olmayanların ülkelerine toplu girişini ve istihdamını savunan ve destekleyen işverenlerin öldürülmeleri gerektiği.
- Uyuşturucu satıcılarının onların ırkının sağlığını, kültürünü ve geleceğini yok ettiği ve bu zehrin toplumdan uzaklaştırılması için onların öldürülmeleri gerektiği.

- İşgalcileri Avrupa topraklarından uzaklaştırarak Avrupa'yı yeniden almaları gerektiği.
- Bir başkasının yol göstermesini beklememek gerektiği, yol gösteren olmak gerektiği.
- azınlıkta kalmanın her zaman kötü muameleye maruz kalınacağı anlamına geldiği ve kendi topraklarında etnik ve ırksal azınlıkta kalanlardan olmamaları gerektiği.
- Kimsenin bahçesinde bir engerek yılanı tesbit ettiğinde yaşamasına, çoğalmasına izin vermeyeceği, herkesin böyle bir durumda yılanın yuvasını bozup yakacağı, ailesine zarar vermelerini engellemek için büyük ya da küçük farketmeksizin bütün yılanları öldüreceği; bu durumun kendi topraklarında yaşayan ve kendi insanları için bu şekilde tehlike arzeden düşmanlar ve onların çocukları için de aynen geçerli olduğu.
- Doğuştan kazandıkları hakları ve onlara ait olan şehirleri düşmanlardan geri almaları gerektiği.
- Kardeş uluslardan biri bu amaçlarla harekete geçtiğinde finansal, politik, sosyal ve fiziksel açılardan onu desteklemek gerektiği ve bu hareketin Polonya, Avusturya, Fransa, Arjantin, Avustralya veya Kanada ülkelerinden birinde hatta belki Venezuela'da bile başlayabileceği ve başladığında kendi insanlarının arkasında tüm gücüyle durmaları gerektiği.
- Düşmanları tarafından rahat bırakılmasa da, medya tarafından cani olarak resmedilse de, devlet tarafından hain olarak isimlendirilse de, küresel güçler tarafından suçlu ilan edilse de zafer kazanılana kadar kötü şöhretli olmayı gülümsemeyle karşılamak gerektiği ve bu uğurda ölmeyi göze almak gerektiği.

- 2019 yılı verilerine göre kendi ırklarının tarihteki en yüksek sayıya ulaştığı ama en küçük köylerini bile etnik değişim sebebiyle kaybediyor oldukları, 10 aslanın 100 koyuna bedel olduğu ve sayıların bu yüzden bir anlam ifade etmediği.
- Topraklarındaki bütün işgalciler sınır dışı edilse ve tüm hainler hakettikleri şekilde muamele görse bile geleceklerinin düşük doğum oranları sebebiyle tehlikede olduğu.
- Demokrasinin avamca bir idare şekli olduğu, demokratik zaferlerin aldatıcılığına kanmamak gerektiği, savaşın zafere giden tek yol olduğu.
- Sivil toplum kuruluşlarının Avrupa insanlarının soykırımına direk dahil oldukları.
- Kendi milletleri tamamen kendi kadın ve erkekleri tarafından yönetilinceye kadar vergilendirmenin hırsızlık olarak görülmesi gerektiği, kendi emekleri ile kazandıkları servetlerini kendi insanlarını haklarından mahrum eden ve etnik olarak değiştirmeyi amaçlayan yasaları yürürlüğe koyan devletlere vermemeleri gerektiği, yozlaşmış ve bozuk bir devlet yapısına vergi ödeyerek destek vermemeleri gerektiği.
- “Hindistan ve Birmanya'daki (bugün Myanmar) İngiliz askerlerini anlatan hikayeleri ve şiirleri, İngiliz sömürgeciliğinden yana tutumu ve çocuklar için yazdığı öyküleriyle tanınan ve 1907 Nobel Edebiyat Ödülü'nü kazanan Rudyard Kipling’in The Beginnings adlı şiirinde ‘English’ kelimesi ile ‘Saxon’ kelimesini değiştirerek ‘Çeşitli Gruplara Hitaben’ başlığıyla manifestoda yer vermiştir. Şiir orijinalinde İngilizlerin nefret etmeye başladıklarında olabileceklere dair mısralardan oluşmaktadır (123-124).

2.8.6. Saldırgan Hakkında Devam Eden Yasal Süreç ile İlgili Bilgiler

Tarrant saldırıdan sonra ilk olarak 16 Mart 2019 tarihinde Christchurch Bölge Mahkemesi'nde hakim karşısına çıkmıştır (125).

Hakim, mahkeme salonuna sadece akredite edilmiş medyanın girişine izin vermiş ve sanığın resminin ise yüzünün mozaiklenerek yayınlanması halinde çekilebileceği şartını getirmiştir (126).

Sanık, mahkemede gazetecilere gülerek, eliyle 'Beyaz Güç' anlamına gelen ters OK işareti yapmıştır (127).

Dava Yüksek Mahkeme'ye sevk edilmiş, sanığın avukatı kefaletle serbest bırakılmasını talep etmediği için sanığın tutukluluk halinin devamına karar verilmiştir (128).

Sanık bu kararın ardından ülkenin tek maksimum-güvenlik ünitesi olan Auckland Hapishane'sine nakledilmiştir (129).

Sanık, gazetelere, televizyona, internete, ziyaretçilere veya telefon görüşmelerine erişemediği gerekçesiyle hapishane koşullarına ilişkin resmi itirazda bulunmuştur (130).

4 Nisan 2019'da polisin yapmış olduğu açıklamada, 50 cinayet ve 39 cinayete teşebbüs olmak üzere sanığa yöneltilen suç sayısının toplamda 89'a yükseldiği ve diğer suçların da halen değerlendirme aşamasında olduğu duyurulmuştur (131).

Hakim, 5 Nisan 2019'da yapılacak olan duruşma öncesinde, sanığın psikiyatrik bir muayeneden geçirilerek zihinsel durumunun mahkemede yargılanmak için uygun olup olmadığının tespitini talep etmiştir (132).

21 Mayıs 2019 tarihinde Komiser Bush, 2002 tarihli Terörle Mücadele Kanunu'nun 6A maddesine göre Tarrant hakkında, 51 cinayet ve 40 cinayete teşebbüs suçlarına ek olarak bir de terör eyleminde bulunmaktan dolayı yeni bir suçlama daha getirildiğini kamuoyuna duyurmuştur (133).

Tarrant'ın bir sonraki mahkemesi 14 Haziran 2019 tarihinde Christchurch Yüksek Mahkemesi'nde gerçekleşmiştir. Tarrant bu mahkemeye Auckland Hapishanesi'nden görsel-işitsel bağlantı yoluyla katılmış ve avukatı aracılığıyla kendisine yöneltilen terör eylemi, 51 cinayet ve 40 cinayete teşebbüs suçlarını reddetmiştir. Sanığın akıl sağlığı ile ilgili yapılan değerlendirmeler sonucunda yargılamaya itiraz etmesine sebep olacak ya da mahkemeye katılmasına engel teşkil edecek bir bulguya rastlanmamıştır.

Yargılamanın başlangıç tarihi 4 Mayıs 2020 olarak belirlenmiş ve Kraliyet savcısı tarafından yaklaşık 6 hafta süreceği öngörülmüştür (134).

Ancak Ramazan ayına denk geliyor olması münasebetiyle 2 Haziran 2020 tarihine ertelenmiştir (135).

Mahkeme neticesinde sanığın çok sayıda cinayet veya terör eylemi gerçekleştirme suçlarından mahkum edilmesi halinde ancak 17 yıl sonra şartlı tahliyeye başvurma ihtimaline hak tanıyan ömür boyu hapis cezasına çarptırılması beklenmektedir (136).

Ceza hakiminin, suçun ağırlaştırıcı ve hafifletici faktörlerini dikkate alarak, şartlı tahliye edilme süresini uzatabilme veya şartlı tahliye imkânı olmadan ömür boyu hapis cezası verebilme ihtimali de söz konusudur(137).

14 Ağustos 2019'da, Tarrant'ın, hapishaneden 2 tane annesine, 5 tane de isimsiz alıcılara toplamda 7 mektup gönderdiği bildirilmiştir (138). Bu mektuplardan biri daha sonra aşırı

sağcı taraftarlar tarafından 4chan ve 8chan internet mesaj panolarına gönderilmiştir (139). Ceza İnfaz Bakanı Kelvin Davis ve Ceza İnfaz Bakanlığı bu mektupların dağıtılmasına izin verdikleri için çok sayıda eleştiriye maruz kalmışlardır (140).

19 Ağustos 2019'da, Başbakan Ardern, hükümetin, mahkumların alabileceği ve gönderebileceği mektuplara ilişkin kısıtlamalar getirmek için 2004 tarihli Ceza İnfaz Yasası'nı değiştirmek üzere inceleyeceğini açıklamıştır (141-142).

Bu çalışma Yeni Zelanda'nın Christchurch kentinde bulunan iki camiye 15 Mart 2019 tarihinde Cuma namazı sırasında düzenlenen silahlı saldırının dünya çevrimiçi medyasındaki yansımalarını ele alarak bir içerik analizi sunmayı amaçlamaktadır.

3. MATERYAL VE METHOD

Yapılan bu çalışmada Yeni Zelanda, Avustralya, Sir Lanka, Endonezya, Malezya, İngiltere, Fransa, İspanya, İtalya, Belçika, Almanya, Rusya, Amerika, Lübnan olmak üzere 14 farklı ülkeden; english.almanar.com.lb, Stuff.co.nz, Nzherald.co.nz, Heraldsun.com.au, Adaderana.lk, Island.lk, Sundaytimes.lk, Antaranews.com, Malaysiakini.com, Thesun.co.uk, Dailymail.uk, Rfi.fr, Elpais.com, Ansa.it, Euroactive.com, Spiegel.de, Sputniknews.com, Nytimes.com, Washingtonpost.com olmak üzere 19 farklı medya kaynağına ait haber içeriklerinin incelenmesi ile elde edilen verilerin çeşitli açılardan incelenerek katliamın bu medya kaynaklarında ele alınış şeklinin benzerlik ve farklılıklarının ortaya konulması hedeflenmektedir.

Çalışmada kullanılan haber verileri 16 Temmuz 2019 tarihinde, çalışma için seçilen medya kaynaklarının websiteleri taranmak suretiyle elde edilmiştir. Elde edilen haberlerin okunma sayıları en yüksek olanlarının seçiminde ise Habermetre (habermetre.com) şirketinin veritabanından yararlanılmıştır.

Bu çalışmada doğrudan çevrimiçi yayın yapan medya kaynakları tercih edilmiştir. Çevrimiçi medya kaynakları içeriklerinin sürekli güncellenebilir olmaları, ses, görüntü ve diğer kaynaklara bağlantı sağlayarak ulaşma imkanı sağlamaları gibi farklı yollarla bilgiye ulaşmayı kolaylaştırdıkları için daha avantajlı olmaktadırlar. Bu çalışmada bahsedilen çevrimiçi medya kaynaklarında yer alan tez konusu haberin içerik analizi yapılmıştır.

Çalışmada izlenen yola rehberlik etmesi açısından seçilen medya kaynaklarında aşağıdaki soruların cevapları aranmıştır:

a) Olayın gerçekleştiği gün saldırı ile ilgili ele aldıkları ana tema nedir?

b) Gerçekleştirilen bu saldırı ile ilgili açık bir kınama yer almış mıdır?

c) Saldırıyı gerçekleştiren kişi veya kişilerle ilgili bilgi verilmiş midir?

d) Dünya ülkelerinden gerçekleştirilen bu saldırı ile ilgili verilen tepkilere haber içeriklerinde yer verilmiş midir?

e) Haber içeriğinde saldırı ile ilgili nasıl bir üslup kullanılmıştır?

f) Haberin dili ve içeriği üzerinden niteliği nedir?

Bu çalışmada kullanılan yöntem içerik analizi yöntemidir. İçerik analizi, iletişim alanında yapılan araştırmalarda sıklıkla kullanılan bir yöntemdir (143). İlk uygulamalarına 18. yy'da Columbia Üniversitesi'nde iletişim alanında Profesör olan Alvan Tenney ve öğrencilerinin gazeteler üzerinde yaptıkları çalışmalarda rastlanmıştır (144). İçerik analizi incelenmek istenen metnin seçilen bazı anahtar kelimeler ya da konular üzerinden metinde hangi sıklıkta yer verildiği esasına göre içerik hakkında bir kanıya varmayı sağlayan ampirik bir metottur (145).

3.1. Çalışmanın Evreni ve Örneklemi

Çalışmanın evreni, uluslararası çevrimiçi medya kaynaklarından, örneklemi ise ülkelerinde okunma sayıları en yüksek olan çevrimiçi medya kaynaklarının olay günü yayınladıkları haberler içerisinde en çok okunanlarından oluşturulmuştur. Uluslararası yayın yapan

çevrimiçi medya kaynakları seçilirken dünya coğrafyasındaki farklı ülkeler çalışmaya dahil edilmişlerdir.

Ülkelerin seçiminde Yeni Zelanda'ya olan coğrafi yakınlık ya da uzaklıkları, terör konusunda sıkıntı yaşayıp yaşamamaları, etnik açıdan benzerlik gösterip göstermemeleri, dini olarak aynı ya da farklı olmaları gibi etkenler rol oynamıştır. Birçok ülkeden tek bir yayın organı seçilirken birkaç ülkeden birden fazla yayın organı yine bu tür etkenler sebebiyle çalışmaya dahil edilmiştir.

Ülkelerinde okunma sayıları yüksek olmasına rağmen İngilizce yayın yapmayan çevrimiçi medya kaynakları çalışmaya dahil edilmemiştir.

3.2. Çalışmanın Sınırlılıkları

Çalışmanın evreni uluslararası çevrimiçi basın ile, örneklemi ise ülkelerinde okunma sayıları bakımından en yüksek olan dijital medya kaynaklarının olay günü yayınladıkları haberler ile sınırlandırılmıştır. Araştırmanın evreninin olay günü yayınlanan haberler ile sınırlandırılmasının sebebi; çevrimiçi medya kaynaklarının konunun sıcaklığını koruduğu ilk gün içerisinde olayı nasıl ele aldıklarını anlamaktır. Çalışmanın örnekleminin 14 farklı ülkeden toplamda 19 çevrimiçi medya kaynağı ile çevrelenmiş olması çalışmayı mümkün olan en geniş ölçekte tutma çabası sebebiyledir. Olayın gerçekleştiği gün çıkan çevrimiçi haberler içerisinde en yüksek okunma sayısına sahip olan haberlerin çalışmaya dahil edilmesi ile de okur kitlesi üzerinden ülke halklarının bu saldırıya hangi çerçeveden baktıklarının tespiti amaçlanmaktadır.

Çalışmada kullanılan kaynakların çevrimiçi medya organları olarak seçilmesi hızlı ve güncel bilgiye ulaşmayı kolaylaştırmıştır. Ancak çevrimiçi kaynakların içeriklerini sürekli

güncellemeleri sebebiyle çalışmada değerlendirmeye tabi tutulan haberlerin verilerinin kaybedilme riski de söz konusudur.

3.3. Veri Derleme Aşaması

Bu çalışmada, referans alınan zaman dilimi olan olayın ilk günü itibari ile örneklemde yer alan medya kaynaklarının ilk gün yayınladıkları en çok okunan haberlerde içerik analizi yapılarak bazı anahtar kelimelerin kullanımına, haberin manşetine, olayın içeriğine dair değinilen noktalara, saldırının amacına, düzenleyenlere, görgü şahitlerinin ifadelerine, güvenlik önlemlerine, yetkililerin olayla ilgili yaptıkları açıklamalara yer verilip verilmediğine bakılmıştır.

Ayrıca haberin akışı içerisinde olaya yaklaşımın ölçülmesini kolaylaştıran bazı kelimelerin kullanılıp kullanılmadığına dikkat edilmiştir. Bu kelimeler: terror(terör), massacre(katliam), gunman (silahlı adam), mass shooting (silahla gerçekleştirilen toplu katliam), white extremist (beyaz ırkçı), far-right extremist (aşırı sağcı), Muslims (Müslümanlar), migrants (göçmenler) şeklindedir.

Haber içerikleri incelenirken kullanılan kelimelerin seçimine dikkat edilmiştir. Mesela yayın organı tarafından olayın ‘silahlı saldırı’ olarak mı 'katliam' olarak mı değerlendirildiği, saldırıda hedeflenen kitlenin islamofobi kaynaklı Müslümanlar mı yoksa beyaz ırkçılığından kaynaklı göçmenler mi olduğu haber içeriklerinde kullanılan kelimelerin seçiminin tespiti ile anlaşılmaya çalışılmıştır.

Haberler incelenirken çalışma örnekleminde yer alan 19 çevrimiçi medya kaynağının olaya ilişkin kullandığı bu kelimelerin sıklığı ve kaynakların olaya yaklaşımları mukayese edilmiştir.

Haberlerin içerik analizleri yapılırken, olayın öncesinde alınan güvenlik önlemleri ya da edinilen istihbarat, ülkenin silah yasaları ile ilgili bir zafiyeti olup olmadığı gibi konulara değinilip değinilmemesi de inceleme konuları arasında yer almıştır.

Devletin ve güvenlik güçlerinin yeterince tedbirli olup olmadıkları, uluslararası terörizmin boyutları, olayın saldırgan tarafından canlı yayınlanması sebebiyle teröre karşı alınması gereken çevrimiçi önlemler gibi konular da haber içeriklerinde incelenen diğer konulardandır.

Gerçekleştirilen bu saldırının sebebi olarak, devletin güvenlik açısından üzerine düşen sorumluluğu yerine getirip getirmediğinin sorgulanması da bu iddiayı ortaya atan medya organının yayın politikası hakkında fikir veren ölçütlerden birisi olarak alınmıştır.

Ülke başkanı Jacinda Ardern'in olaya ilişkin tutum ve yaklaşımlarına haber içeriğinde yer verilmesinin, ülke liderlerinden kimlerin taziye yayınladığının, Müslüman liderler ile diğer liderlerin olaya yaklaşımlarındaki farklılıkların haber içeriklerine dahil edilmeleri olayın ele alınışına dair yayın politikaları hakkında fikir edinilmesini sağlamıştır.

Çalışmada seçilen medya kaynaklarına ait haber içerikleri tek tek incelenerek başlıklar halinde bir excel tablosuna aktarılmıştır. Daha sonra bu excel tablosunun yardımıyla tüm medya kaynaklarının her bir başlık için içeriklerinde yer alan ya da almayan bilgilerin daha kolay görünmesini sağlamak adına tablolar oluşturulmuştur.

Tüm içerikler toplamda 14 ayrı tablo haline getirilmiştir. Bu başlıklar şunlardır: İçerik Analizi Yapılan Haberlerin Listesi, İçerik Analizi Yapılan Haberlerin Niteliği, Saldırgan(lar)ın Kimliği Hakkında Bilgi, Saldırganın Yayınladığı Manifesto ve Canlı Yayın Görüntüleri, Saldırının Amacı, Saldırıda Hayatını Kaybeden ve Yaralanan İnsan Sayısı, Saldırının Hedef Kitlesi, Saldırıyı Tetikleyen En Önemli Sebep(ler)/Saldırganın İlham Aldığı Kişi(ler), Saldırının Gerçekleştirildiği Alet, Saldırı Sonrası Gözaltına Alınanlar, Görgü Tanıklarının İfadeleri, Güvenlik Önlemleri, Açıklama Yapan Yetkililer, Jacinda Ardern'in Açıklamaları.

Araştırma metodu olarak içerik analizinin kullanıldığı bu çalışmada, yukarıda bahsedilen konuların ve anahtar kelimelerin haber içeriklerinde ne ölçüde yer aldıkları, yayınların olaya ilişkin ele aldıkları ya da öne çıkardıkları konuların birbirleri ile benzerlikleri ve farklılıkları bu tablolar üzerinde tespit edilerek elde edilen bulgular tabloların altında kısa açıklamalar halinde verilmiştir.

4. BULGULAR

Tez çalışmasına konu olan ve 15 Mart 2019 tarihinde Yeni Zelanda'da iki camiye yönelik olarak yapılan saldırının çevrimiçi medyadaki yer alış biçimi içerik analizi yöntemi ile araştırılmış, haberin servis edilişinde kullanılan dil, saldırıyla ilgili değinilen noktalardaki benzerlik ve farklılıklar tespit edilmeye çalışılmıştır. Tablo III'te haber başlıkları verilmiştir.

Tablo III. İçerik Analizi Yapılan Haberler

ÜLKE	Online Medya Kaynağı	Haberin Başlığı
Lübnan	Almanar.com.lb	Yeni Zelanda Camii Saldırganı Manifesto Yayınladı, Ateş Ettiği Anları Canlı Yayınladı
Sir Lanka	Adaderana.lk	Polis Christchurch Kentinde İki Camiye Yapılan Silahlı Saldırıya Müdahale Etti
	Sundaytimes.lk	Yeni Zelanda'da Silahlı Bir Adam Camiye Ateş Açtı; Bangladeş Kriket Takımı Oyuncularının Zarar Görmediği Bildirildi
	Island.lk	Yeni Zelanda Katliamı Ultra Milliyetçiliğin Devam Eden Tehlikelerine Dikkat Çekiyor
Malezya	Malaysiakini.com	Yeni Zelanda'daki Camilere Yapılan Silahlı Saldırıda 49 Ölü, Düzinelerce Ağır Yaralı
Yeni Zelanda	Stuff.co.nz	Dünya Medyasından Christchurch'de Camilere Yapılan Silahlı Saldırıya Tepki
	Nzherald.co.nz	Christchurch'de Camilere Silahlı Saldırı: Müslüman Liderler Dünya Çapındaki Kınamalara Katıldı
Avustralya	Heraldsun.com.au	Christchurch Katliamı: Donald Trump,Kraliçe Elizabeth ve Diğer Dünya Liderleri'nden Yeni Zelanda Silahlı Saldırısına Tepki
ABD	Nytimes.com	Yeni Zelanda Katliamı Beyaz Irkçılığın Ulaştığı Küresel Boyutu Vurguluyor
	Washingtonpost.com	Cami Saldırısı Birbirine Bağlı Dünyamızın Daha Tehlikeli Bir Şekilde Büyüdüğünü Gösteriyor
Endonezya	Antaranews.com	Yeni Zelanda Saldırısında Silahla Yaralanan İki Endonezya Vatandaşı Hastaneye Kaldırıldı
İngiltere	Thesun.co.uk	Kate Garraway Yeni Zelanda'daki Dehşet Dolu Cami Saldırısı Sonrası Ailesiyle İrtibata Geçmeye Çalıştığını Açıkladı
	Dailymail.co.uk	'Seyahatleri Sırasında Birşeyler Oldu'
Fransa	Rfi.fr	Yeni Zelanda'daki Cami Nişancısı Fransa'yı İlham Kaynağı Olarak Gösterdi
Almanya	Spiegel.de	Çevrimiçi Beslenen Aşırı Sağcılığın Büyüyen Tehlikesi
Belçika	Euractiv.com	Christchurch Çağrısı: AB'nin Terör Karşıtı Önlem Alma Hakkı Konusundaki Çabası
İspanya	Elpais.com	Yeni Zelanda Saldırganının Silahının Üzerinde İspanyol Katilin Adının Yer Alması
Rusya	Sputniknews.com	Christchurch Camii Saldırısının Arkasındaki Şüpheli Polis Memurları Tarafından Tutuklandı
İtalya	Ansa.it	Salvini Dikkat Etmeye Değer Tek Şeyin İslami Aşırıcılık Olduğunu Söyledi

Tablo IV. İçerik Analizi Yapılan Haberlerin Niteliği

ÜLKE	Online Medya Kaynağı	Haberin Niteliği
Lübnan	Almanar.com.lb	Açıklama
Sir Lanka	Adaderana.lk	Bilgilendirme
	Sundaytimes.lk	Korku
	Island.lk	İddia
Malezya	Malaysiakini.com	Bilgilendirme
Yeni Zelanda	Stuff.co.nz	Karşılaştırma
	Nzherald.co.nz	Tepki
Avustralya	Heraldsun.com.au	Karşılaştırma
ABD	Nytimes.com	Tedirginlik
	Washingtonpost.com	Korku
Endonezya	Antaranews.com	Bilgilendirme
İngiltere	Thesun.co.uk	Tepki
	Dailymail.co.uk	Bilgilendirme
Fransa	Rfi.fr	Açıklama
Almanya	Spiegel.de	Eleştiri
Belçika	Euractiv.com	Beklenti
İspanya	Elpais.com	Karşılaştırma
Rusya	Sputniknews.com	Bilgilendirme
İtalya	Ansa.it	Karşılaştırma

Tablo V. Saldırgan(lar)ın Kimliği Hakkında Bilgi

ÜLKE	Online Medya Kaynağı	Saldırgan(lar)ın Kimliği Hakkında Bilgi
Lübnan	Almanar.com.lb	Avustralyalı Silahlı Saldırgan
Sir Lanka	Adaderana.lk	Silahlı Saldırganlar
	Sundaytimes.lk	Silahlı Saldırgan
	Island.lk	Brenton Tarrant
Malezya	Malaysiakini.com	Silahlı Saldırgan
Yeni Zelanda	Stuff.co.nz	Avustralyalı Silahlı Saldırgan
	Nzherald.co.nz	1'i Avusturalyalı 4 kişi
Avustralya	Heraldsun.com.au	Avustralyalı Brenton Tarrant
ABD	Nytimes.com	Beyaz Irkçı Birisi
	Washingtonpost.com	Beyaz Irkçı Birisi
Endonezya	Antaranews.com	Bilgi Yok
İngiltere	Thesun.co.uk	İki Silahlı Adam
	Dailymail.co.uk	Brenton Tarrant
Fransa	Rfi.fr	Brenton Tarrant
Almanya	Spiegel.de	Avustralyalı Brenton Tarrant
Belçika	Euractiv.com	Bilgi Yok
İspanya	Elpais.com	Suikastçılar
Rusya	Sputniknews.com	Silahlı Saldırgan Brenton Tarrant
İtalya	Ansa.it	Bilgi Yok

Tablo V'e bakıldığında saldırının gerçekleştiği gün medya kaynaklarında saldırıyı gerçekleştiren kişi ya da kişilerin kimliği hakkında verilen bilgiler görülmektedir. Bu bilgilere göre 6 haberde saldırganın açık kimliğine, 5 haberde saldırganın hangi ülke vatandaşı olduğuna, iki haberde ise saldırganın beyaz ırkçı görüşe mensup olduğuna değinilmektedir. Yine 6 haberde saldırıyı gerçekleştiren kişi veya kişiler hakkında net bir kimlik bilgisine yer verilmezken 3 haberde ise saldırıyı gerçekleştirenler hakkında hiçbir bilgiye yer verilmemiştir.

Tablo VI. Saldırganın Yayınladığı Manifesto ve Canlı Yayın Görüntüleri

ÜLKE	Online Medya Kaynağı	Manifesto Hakkında Bilgi	Saldırının Canlı Yayın Görüntüleri Hakkında Bilgi
Lübnan	Almanar.com.lb	Var	Var
Sir Lanka	Adaderana.lk	Yok	Var
	Sundaytimes.lk	Yok	Yok
	Island.lk	Yok	Var
Malezya	Malaysiakini.com	Var	Var
Yeni Zelanda	Stuff.co.nz	Yok	Var
	Nzherald.co.nz	Yok	Yok
Avustralya	Heraldsun.com.au	Var	Var
ABD	Nytimes.com	Var	Var
	Washingtonpost.com	Var	Var
Endonezya	Antaranews.com	Yok	Yok
İngiltere	Thesun.co.uk	Yok	Var
	Dailymail.co.uk	Var	Var
Fransa	Rfi.fr	Var	Yok
Almanya	Spiegel.de	Var	Var
Belçika	Euractiv.com	Var	Var
İspanya	Elpais.com	Yok	Yok
Rusya	Sputniknews.com	Var	Var
İtalya	Ansa.it	Yok	Yok

Tablo VI'da saldırganın saldırının öncesinde Twitter hesabından yayınladığı manifesto ve Facebook hesabından saldırıyı gerçekleştirirken canlı olarak yayınladığı görüntüler hakkında çevrimiçi yayın organları tarafından bilgi verilip verilmediği hususu yer almaktadır. Toplamda 10 haberde saldırganın yayınladığı manifesto hakkında bilgi verilirken 13 haberde canlı yayın görüntülerine değinilmiştir. Toplam 9 haberde hem manifesto hem canlı yayın görüntüleri hakkında bilgi yer alırken 4 haberde ikisi hakkında da bilgi verilmemiştir.

Tablo VII. Saldırının Amacı

ÜLKE	Online Medya Kaynağı	Saldırının Amacı
Lübnan	Almanar.com.lb	Yok
Sir Lanka	Adaderana.lk	Yok
	Sundaytimes.lk	Yok
	Island.lk	Yüksek Doğum Oranlarıyla Avrupalı Nüfusun Yerini Almakta Olan Göçmenler
Malezya	Malaysiakini.com	Yok
Yeni Zelanda	Stuff.co.nz	Yok
	Nzherald.co.nz	Yok
Avustralya	Heraldsun.com.au	Var
ABD	Nytimes.com	Yüksek Doğum Oranlarıyla Avrupalı Nüfusun Yerini Almakta Olan Göçmenler
	Washingtonpost.com	Yok
Endonezya	Antaranews.com	Yok
İngiltere	Thesun.co.uk	Yok
	Dailymail.co.uk	Yüksek Doğum Oranlarıyla Avrupalı Nüfusun Yerini Almakta Olan Göçmenler
Fransa	Rfi.fr	Yüksek Doğum Oranlarıyla Avrupalı Nüfusun Yerini Almakta Olan Göçmenler
Almanya	Spiegel.de	Yok
Belçika	Euractiv.com	Yok
İspanya	Elpais.com	Yok
Rusya	Sputniknews.com	Yok
İtalya	Ansa.it	Yok

Tablo VII'ye bakıldığında 19 haber kaynağından sadece 4 tanesinde saldırının gerçekleştirilme amacına değinildiği görülmektedir. Ülke bazında değerlendirecek olursak Sri Lanka'nın 3 farklı haber kaynağından 1'i, Amerika ve İngiltere'nin 2 farklı haber kaynağından 1'er tanesi ve Fransa saldırının gerçekleştirilme amacını vurgulamıştır.

Tablo VIII. Saldırıda Hayatını Kaybeden ve Yaralanan İnsan Sayısı

ÜLKE	Online Medya Kaynağı	Ölü ve Yaralı Sayısı
Lübnan	Almanar.com.lb	En Az 50 Ölü
Sir Lanka	Adaderana.lk	Birçok Yaralı ve Ölü
	Sundaytimes.lk	Yok
	Island.lk	49 Ölü
Malezya	Malaysiakini.com	40 Ölü
Yeni Zelanda	Stuff.co.nz	49 Ölü
	Nzherald.co.nz	49 Ölü
Avustralya	Heraldsun.com.au	49 Ölü
ABD	Nytimes.com	49 Ölü ve 48 Yaralı
	Washingtonpost.com	2 yaralı
Endonezya	Antaranews.com	49 ölü
İngiltere	Thesun.co.uk	49 ölü ve 20'den Fazla Yaralı
	Dailymail.co.uk	Yok
Fransa	Rfi.fr	49 ölü
Almanya	Spiegel.de	Yok
Belçika	Euractiv.com	Yok
İspanya	Elpais.com	50 ölü 48 yaralı
Rusya	Sputniknews.com	49 ölü
İtalya	Ansa.it	Yok

Tablo VIII'e bakıldığında haber kaynaklarının ilk gün tespit ettikleri ölü ve yaralı sayıları görülmektedir. Toplamda 6 haber kaynağında konuya ilişkin bilgiye değinilmezken diğer haber kaynaklarında verilen sayılar birbiri ile yaklaşık olarak örtüşmektedir.

Sadece Washington Post'ta 2 yaralıya değinilmiş ölü sayısı hakkında bilgi verilmemiştir. Yine AdaDerana'da diğer yayınlardan farklı olarak sayıca bir değer verilmezken çok sayıda kayıp olduğu belirtilmiştir.

Tablo IX. Saldırının Hedef Kitlesi

ÜLKE	Online Medya Kaynağı	Saldırının Hedef Kitlesi
Lübnan	Almanar.com.lb	Müslümanlar
Sir Lanka	Adaderana.lk	Müslümanlar
	Sundaytimes.lk	Müslümanlar ve Göçmenler
	Island.lk	Müslümanlar
Malezya	Malaysiakini.com	Müslümanlar
Yeni Zelanda	Stuff.co.nz	Müslümanlar
	Nzherald.co.nz	Müslümanlar
Avustralya	Heraldsun.com.au	Müslümanlar ve Göçmenler
ABD	Nytimes.com	Müslümanlar ve Göçmenler
	Washingtonpost.com	Müslümanlar
Endonezya	Antaranews.com	Müslümanlar
İngiltere	Thesun.co.uk	Müslümanlar
	Dailymail.co.uk	Müslümanlar ve Göçmenler
Fransa	Rfi.fr	Müslümanlar ve Göçmenler
Almanya	Spiegel.de	Yok
Belçika	Euractiv.com	Yok
İspanya	Elpais.com	Müslümanlar
Rusya	Sputniknews.com	Müslümanlar
İtalya	Ansa.it	Müslümanlar ve Göçmenler

Tablo IX'a bakıldığında saldırının hedef kitlesi hakkında haber kaynaklarının değindiği bilgiler görülmektedir. Almanya ve Belçika'nın haberlerinde konuya ilişkin bilgiye yer verilmezken 11 haber kaynağı saldırının hedef kitlesinin Müslümanlar olduğuna ve diğer 6 haber kaynağı da hedefin Müslümanlar ve göçmenler olduğunu belirtmiştir.

Tablo X. Saldırıyı Tetikleyen En Önemli Sebep(ler)/Saldırganın İlham Aldığı Kişi(ler)

ÜLKE	Online Medya Kaynağı	Saldırıyı Tetikleyen En Önemli Sebepler/İlham Aldığı Kişiler
Lübnan	Almanar.com.lb	Yok
Sir Lanka	Adaderana.lk	Yok
	Sundaytimes.lk	Milliyetçilik
	Island.lk	Yok
Malezya	Malaysiakini.com	Yok
Yeni Zelanda	Stuff.co.nz	Yok
	Nzherald.co.nz	Yok
Avustralya	Heraldsun.com.au	Anders Breivik ve Dylann Roof'dan Esinlenme
ABD	Nytimes.com	Dylann Roof'dan Esinlenme ve Avrupa'ya Yapılan Göçü Azaltma
	Washingtonpost.com	Yok
Endonezya	Antaranews.com	Yok
İngiltere	Thesun.co.uk	Yok
	Dailymail.co.uk	Fransa Seçimlerinde Marine Le Pen'in Yenilmesi ve Ebba Akerlund'ın Ölümü
Fransa	Rfi.fr	Fransa Seçimlerinde Marine Le Pen'in Yenilmesi ve Ebba Akerlund'ın Ölümü
Almanya	Spiegel.de	Yok
Belçika	Euractiv.com	Josue Estebanez'den Esinlenme
İspanya	Elpais.com	Milliyetçilik
Rusya	Sputniknews.com	Yok
İtalya	Ansa.it	Yok

Tablo X’e bakıldığında saldırganın yaptığı katliamla ilgili çıkış noktasının ya da ilham aldığı kişilerin bilgilerini görmekteyiz.

Toplamda 12 haberde bu konu hakkında bilgi verilmezken diğer 7 haberden 2’sinde milliyetçiliğin saldırının arkasındaki sebep olduğuna değinilmiştir.

Haber içeriklerinde değinilen diğer nedenler ise; Fransız aşırı sağ lideri Marine Le Pen'in 2017 seçimlerindeki yenilgisi, 2017 yılında Stockholm'da IŞİD teröristlerinin kamyon saldırısıyla 11 yaşında hayatını kaybeden Ebba Akerlund, ABD'nin Güney Carolina eyaletinde siyahların gittiği tarihi bir kilisede 9 kişinin ölümüne yol açan silahlı saldırıyı yapan Dylann Roof'tan esinlenmesi, Avrupa topraklarını istilacılar olarak bahsettiği göçmenlerden korumak ve beyaz çocukların geleceğini güvence altına alarak göçmen oranını azaltmak, Norveç'i çok kültürlülüğe karşı savunma amacıyla 2011'de arabaya koyduğu bomba ile 8, otomatik silahla da gençlik kampında 69 kişiyi katleden kişi olan Anders Breivik'den esinlenme ve İspanya’da 16 yaşındaki sol görüşlü aktivisti metroda bıçaklayarak öldüren Josue Estebanez’den esinlenme.

Tablo XI. Saldırının Gerçekleştirildiği Alet

ÜLKE	Online Medya Kaynağı	Saldırının Gerçekleştirildiği Alet
Lübnan	Almanar.com.lb	Yok
Sir Lanka	Adaderana.lk	Yok
	Sundaytimes.lk	Üzerinde İsim ve Mesajlar olan İki Tane Tüfek
	Island.lk	Üzerinde İsim ve Mesajlar olan İki Tane Tüfek
Malezya	Malaysiakini.com	Yok
Yeni Zelanda	Stuff.co.nz	Yok
	Nzherald.co.nz	Yok
Avustralya	Heraldsun.com.au	Tüfek
ABD	Nytimes.com	Tüfek
	Washingtonpost.com	Yok
Endonezya	Antaranews.com	Siyah Renkli Uzun Namlulu Otomatik Silahlar
İngiltere	Thesun.co.uk	AR15 Tüfeği
	Dailymail.co.uk	Yok
Fransa	Rfi.fr	Tüfek
Almanya	Spiegel.de	Yok
Belçika	Euractiv.com	Üzerinde İsim ve Mesajlar olan İki Tane Tüfek
İspanya	Elpais.com	Tüfek
Rusya	Sputniknews.com	Üzerinde İsimler Olan Silahlar
İtalya	Ansa.it	Yok

Tablo XI'e bakıldığında saldırganın hangi suç aleti ile saldırıyı gerçekleştirdiğine dair bilgiler görülmektedir. Toplamda 9 haberde suç aleti ile ilgili bilgi verilmezken 10 haberden 4'ünde saldırının tüfekle, 1 haberde uzun namlulu silahlarla, 1 haberde üzerinde isimler olan silahlarla, 3 haberde ise üzerinde isim ve mesajlar olan iki tane tüfekle gerçekleştirildiğine değinilmiştir.

Tablo XII. Saldırı Sonrası Gözaltına Alınanlar

ÜLKE	Online Medya Kaynağı	Gözaltına Alınanlar
Lübnan	Almanar.com.lb	Yok
Sir Lanka	Adaderana.lk	Yok
	Sundaytimes.lk	Yok
	Island.lk	Yok
Malezya	Malaysiakini.com	3 Erkek ve 1 Kadın
Yeni Zelanda	Stuff.co.nz	4 Erkek ve 1 Kadın
	Nzherald.co.nz	4 Kişi
Avustralya	Heraldsun.com.au	Yok
ABD	Nytimes.com	Yok
	Washingtonpost.com	3 kişi
Endonezya	Antaranews.com	Yok
İngiltere	Thesun.co.uk	Yok
	Dailymail.co.uk	3 Erkek ve 1 Kadın
Fransa	Rfi.fr	4 Kişi
Almanya	Spiegel.de	4 Kişi
Belçika	Euractiv.com	Yok
İspanya	Elpais.com	Yok
Rusya	Sputniknews.com	3 Erkek ve 1 Kadın
İtalya	Ansa.it	Yok

Tablo XII'ye bakıldığında saldırı sonrası olayla ilgisi olan şüphelilere dair bilgilere değinildiği görülmektedir. Toplamda 11 haberde bu konuda bilgi verilmezken, 4 haberde 3 erkek ve 1 kadının, 3 haberde 4 kişinin ve 1 haberde de 3 kişinin saldırı sonrası gözaltına alındığı belirtilmektedir.

Tablo XIII. Görgü Tanıklarının İfadeleri

ÜLKE	Online Medya Kaynağı	Görgü Tanıklarının İfadeleri
Lübnan	Almanar.com.lb	Yok
Sir Lanka	Adaderana.lk	Var
	Sundaytimes.lk	Var
	Island.lk	Yok
Malezya	Malaysiakini.com	Var
Yeni Zelanda	Stuff.co.nz	Yok
	Nzherald.co.nz	Yok
Avustralya	Heraldsun.com.au	Yok
ABD	Nytimes.com	Yok
	Washingtonpost.com	Yok
Endonezya	Antaranews.com	Yok
İngiltere	Thesun.co.uk	Yok
	Dailymail.co.uk	Yok
Fransa	Rfi.fr	Yok
Almanya	Spiegel.de	Yok
Belçika	Euractiv.com	Yok
İspanya	Elpais.com	Yok
Rusya	Sputniknews.com	Var
İtalya	Ansa.it	Yok

Tablo XIII'e bakıldığında toplamda 4 haberde olay sonrası görgü tanıklarının anlattığı ifadelere yer verildiği diğer 8 haberde ise bu konuya değinilmediği görülmektedir. Sir Lanka'nın 2 yayını, Malezya ve Rusya konu hakkında bilgi veren kaynaklardır.

Tablo XIV. Güvenlik Önlemleri

ÜLKE	Online Medya Kaynağı	Güvenlik Önlemleri
Lübnan	Almanar.com.lb	Yok
Sir Lanka	Adaderana.lk	Var
	Sundaytimes.lk	Var
	Island.lk	Yok
Malezya	Malaysiakini.com	Yok
Yeni Zelanda	Stuff.co.nz	Yok
	Nzherald.co.nz	Yok
Avustralya	Heraldsun.com.au	Var
ABD	Nytimes.com	Yok
	Washingtonpost.com	Var
Endonezya	Antaranews.com	Var
İngiltere	Thesun.co.uk	Yok
	Dailymail.co.uk	Var
Fransa	Rfi.fr	Yok
Almanya	Spiegel.de	Yok
Belçika	Euractiv.com	Var
İspanya	Elpais.com	Yok
Rusya	Sputniknews.com	Var
İtalya	Ansa.it	Yok

Tablo XIV'e bakıldığında toplamda 8 haberde saldırı ile ilgili alınan güvenlik önlemleri hakkında bilgi verildiği diğer haberlerde bu konudan bahsedilmediği görülmektedir.

Tablo XV. Açıklama Yapan Yetkililer

ÜLKE	Online Medya Kaynağı	Açıklama Yapan Yetkililer
Lübnan	Almanar.com.lb	Var
Sir Lanka	Adaderana.lk	Yok
	Sundaytimes.lk	Var
	Island.lk	Yok
Malezya	Malaysiakini.com	Var
Yeni Zelanda	Stuff.co.nz	Var
	Nzherald.co.nz	Var
Avustralya	Heraldsun.com.au	Var
ABD	Nytimes.com	Var
	Washingtonpost.com	Yok
Endonezya	Antaranews.com	Var
İngiltere	Thesun.co.uk	Yok
	Dailymail.co.uk	Var
Fransa	Rfi.fr	Var
Almanya	Spiegel.de	Var
Belçika	Euractiv.com	Var
İspanya	Elpais.com	Yok
Rusya	Sputniknews.com	Var
İtalya	Ansa.it	Var

Tablo XV'e bakıldığında toplamda 5 haberde olayla ilgili açıklama yapan ya da taziye yayınlayan yetkililerden hiçbirine yer verilmezken, diğer 14 haber kaynağının 3'ünde (Stuff.co.nz, Nzherald.co.nz, Heraldsun.com.au) Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'da dahil olmak üzere diğer devlet başkanlarının ve yetkililerin yaptıkları açıklamalara yer verilmiştir.

Tablo XVI. Jacinda Ardern'in Açıklamaları

ÜLKE	Online Medya Kaynağı	Jacinda Ardern'in Açıklamaları
Lübnan	Almanar.com.lb	Yok
Sir Lanka	Adaderana.lk	Var
	Sundaytimes.lk	Yok
	Island.lk	Yok
Malezya	Malaysiakini.com	Var
Yeni Zelanda	Stuff.co.nz	Var
	Nzherald.co.nz	Yok
Avustralya	Heraldsun.com.au	Var
ABD	Nytimes.com	Yok
	Washingtonpost.com	Yok
Endonezya	Antaranews.com	Yok
İngiltere	Thesun.co.uk	Yok
	Dailymail.co.uk	Yok
Fransa	Rfi.fr	Yok
Almanya	Spiegel.de	Yok
Belçika	Euractiv.com	Var
İspanya	Elpais.com	Yok
Rusya	Sputniknews.com	Var
İtalya	Ansa.it	Yok

Tablo XVI'ya bakıldığında toplamda 6 haberde Jacinda Ardern'in olayın akabindeki yaklaşımları, değerlendirmeleri ve açıklamalarına yer verildiği görülmektedir. Diğer 13 haber kaynağında ise bu konuya değinilmemiştir.

5. TARTIŞMA

Bu çalışmada Brenton Tarrant isimli ırkçı saldırganın Yeni Zelanda'da Müslüman göçmenlere yönelik gerçekleştirdiği terör saldırısının dünya ülkelerindeki medya kaynaklarında nasıl ele alındığı inceleme altına alınmıştır.

Konuyla ilgili yapılan literatür taramasında haber içerikleri analiz edilen medya kaynakları sayısının bu kadar çok olduğu bir başka çalışmaya rastlanmamıştır. (146-149)

Saldırganın bu katliamı gerçekleştirme sebebi kendisinin saldırıdan önce sosyal medya hesabında yayınladığı manifestoda da belirttiği gibi beyaz ırkın üstünlüğüne inanması ve Avrupa'ya göç ederek nüfus üstünlüğü ile onların topraklarını ele geçirmekte olan göçmenlerin- saldırganın ifadesiyle 'işgalcilerin' bu topraklardan çıkarılmasıdır.

Saldırgan manifestosunda kendisini bu saldırıyı gerçekleştirmeye iten birçok sebep sıralamıştır. Avrupalıların kaybettiği savaşlar, yenilgiye uğrayan komutanları ya da devlet adamları saldırganın öfkesini artıran sebepler olarak belirtilirken, Avrupalıların Müslümanlar'a karşı kazandıkları zaferler, başarılı devlet adamları ya da ordu mensupları ise saldırıyı gerçekleştirmesi için ilham kaynağı olmuştur. Ayrıca saldırgan yakın zamanda Avrupalılar'a yönelik gerçekleşen birçok terör saldırısı sebebiyle de iyice bilenmiştir.

Avrupa'da 2004 yılından bu yana çok sayıda terör saldırısı gerçekleşmiş ve pek çok insan bu saldırılarda hayatını kaybetmiştir. 2004 yılında İspanya'da trenlere yapılan bombalı saldırıda 192 kişi hayatını kaybederken 2017 yılında minibüsün kalabalığın arasına girmesiyle 13 kişi yaşamını yitirmiştir. 2005 yılında Londra'da 4 saldırgan taşıdıkları patlayıcılarla 56 kişinin ölümüne sebep olurken 2017 yılında gerçekleştirilen bıçaklı saldırıda 8 kişi yaşamını yitirmiştir. Fransa'da 2015 yılında gerçekleşen 3 ayrı saldırıda toplamda 153 kişi yaşamını yitirirken 2016 yılındaki kamyon saldırısında 84 kişi hayatını kaybetmiştir. 2016 yılında

Belçika’da bir havaalanında gerçekleşen saldırıda 32 sivil hayatını kaybetmiştir. 2016 yılında Almanya’da gerçekleşen tır saldırısında ise 12 kişi hayatını kaybetmiştir (150).

Çalışmamıza konu olan ülkelerden yakın zamanda bu tür elim terör hadiselerine maruz kalmış olanların olayın yaşandığı gün medyada konuyu nasıl ele aldıkları tartışma konularımızdan birisidir.

Lübnan medyasından incelemeye alınan Al Manar yayınının haber içeriği incelendiğinde teze konu olan olayın saldırganının Twitter üzerinden yayınladığı 73 sayfalık manifesto ve Facebook üzerinden yayınladığı canlı yayın görüntüleri hakkında açıklamalara yer verilmiş ve saldırganın görüntüleri üzerinden eşkâli hakkında bilgilendirme yapılmıştır. Ayrıca Agence France-Press(AFP)'nin verdiği bilgilere dayanarak görüntüleri yayınlayan kişi ile saldırıyı gerçekleştiren kişinin aynı şahıs olduğu vurgulanmaktadır. Haberde manifestonun başlığı olan 'The Great Replacement' ile ilgili olarak da isim verilmeden Fransız aşırı sağcı ideolog Renaud Camus'un "Büyük İkame/ Le Grand Remplacement" manifestosuna atıfta bulunulmuş ve "Fransa'da ortaya çıkan ve Avrupa nüfusunun daha yüksek doğum oranlarına sahip göçmen gruplar tarafından yerlerinden edildiğine inanan bir komplo teorisi ile aynı adı taşıdığı" yorumu yapılmıştır (151). Haberde ayrıca manifestoda yer aldığı şekliyle saldırganın kendisi ile ilgili bilgilere (düşük gelirli, işçi sınıfı Avustralyalı bir ailenin 28 yaşındaki beyaz erkek çocuğu) ve saldırıyı gerçekleştirme sebebi (2017 seçimlerinde Fransız aşırı sağ lideri Marine Le Pen'in yenilgisi ve 2017 Stockholm kamyon saldırısında 11 yaşındaki Ebba Akerlund'ın ölümü) ile ilgili kısımlara yer verilmiştir. Ayrıca Avustralya Başbakanı Scott Morrison'ın saldırganın bir Avustralyalı olduğunu teyit ettiğinin ve saldırıyı kınadığının bilgisi de haberde yer almaktadır. Haberde son olarak Yeni Zelandalı yetkililerin paylaşmış

olduğu üç kişinin tutuklandığı ancak kimliklerinin kamuya açıklanmadığı bilgisine yer verilmiştir.

Bu bilgiler doğrultusunda haberin 'Yeni Zelanda Camii Saldırganı Manifesto Yayınladı, Ateş Ettiği Anları Canlı Yayınladı(152)' başlığına bakıldığında haberin içeriği ile oldukça uyumlu olduğu görülmektedir.

Haberin niteliği açısından bakacak olursak saldırganın kimliği hakkında açıklama, yetkililerin açıklamaları, yayınlanan görüntüler ve manifesto içeriği hakkında açıklama yapılması neticesinde haberin teze konu olan olayı açıklamaya yönelik bir tutumla ele alındığı görülmektedir.

Haberin içeriğinde saldırının Müslümanları hedef aldığına dair göze çarpan herhangi bir vurgulama bulunmamaktadır. Lübnan'ın oranlar bakımından Müslümanların ilk sırada Hristiyanların ise ikinci sırada yer aldığı bir ülke olduğu göz önüne alınacak olunursa haber içeriğinde dini kimlikler üzerinden herhangi bir yorumda bulunulmaması objektif bir içerik açısından fikir vermektedir.

Haber içeriğine bakıldığında taraflı yorum sayılabilecek tek kısmın manifesto başlığının Fransa kaynaklı çıkış noktasına yapılan 'komplo teorisi' yorumu olduğu söylenebilir.

Haberde ölü sayısının en az 40 olduğu belirtilmekte ve yaralı sayısı hakkında bilgi verilmemektedir. Haberin olayın gerçekleştiği gün yayınlandığı göz önüne alınırsa bu bilgilerin net elde edilememiş olması makul görülecektir.

Ayrıca haberde görgü şahitlerinin ifadelerine ve saldırının gerçekleştirildiği silaha dair bilgiye de yer verilmemiştir.

Sri Lanka medyasından Adaderana'nın haberinde polisin ve sağlık ekiplerinin olaya müdahalesinin ön plana çıkarıldığı görülmektedir. Haberde en az 50 kayıp olduğu belirtilmektedir. Olayın gerçekleştiği gün yayınlanan haber olduğu göz önüne alındığında net sayılara ulaşılamamış olması anlaşılabilir. Haberde saldırgan sayısının en az 1 kişi olduğu ve Facebook üzerinden saldırının 'horrifying' (korkunç) görüntülerinin canlı yayınlandığı belirtilmektedir. Kullanılan dil açısından haber içeriği değerlendirilecek olursa saldırı görüntülerine 'korkunç' yorumu yapılması saldırının kınandığını ifade etmektedir. Haberde Christchurch bölgesinde tehlikenin devam ediyor olması sebebiyle okulların kapatıldığının, halka tehlike atlatılana kadar içeride kalmalarının duyurulduğunun bilgisi verilmektedir. Ayrıca görgü şahitlerinin saldırgan ve saldırı sırasında yaşadıkları hakkındaki ifadeleri de haber içeriğinde yer almaktadır. Haberde polisin olaya müdahale ettiği vakit 13.40 olarak belirtiliyor ve Yeni Zelanda Başbakanı Jacinda Ardern'in saldırı ile ilgili bir konuşma yapmak üzere öğle sonrası programını iptal ettiği bilgisi verilmektedir. Ayrıca haberde Bangladeş kriket takımı oyuncularının saldırı esnasında camiinin yakınında oldukları ama saldırıda zarar görmedikleri bilgisi de yer almaktadır. Haberde saldırının gerçekleştirildiği alet hakkında görgü şahitlerinin silah sesleri duydukları haricinde bir bilgiye yer verilmemiştir. Haber içeriği ile 'Polis Christchurch Kentinde İki Camiye Yapılan Silahlı Saldırıya Müdahale Etti(153)' başlığının uyumu değerlendirildiğinde içeriğin başlıkla uyumlu olduğu görülmektedir. Haberin niteliğinin şahitlerin ifadeleri, polisin güvenlik önlemleri ve uyarıları göz önüne alındığında bilgilendirme olduğu anlaşılmaktadır. Ülkenin dini ve etnik yapısı bakımından haber içeriğine bakıldığında bu açılardan haber içeriğinde bir değerlendirme yapılmadığı anlaşılmaktadır.

Sri Lanka medyasından Sundaytimes'ın haber içeriğine bakıldığında Yeni Zelanda'da iki camiye saldıran bir saldırgandan bahsettiği görülmektedir. Haberde polisin saldırıya dair

yaptığı açıklamadan ve olaya müdahale etmek için tüm gücüyle sarf ettiği çabadan, halka güvenlik tam olarak sağlanana kadar içeride kalmaları için yapılan duyurudan ve Christchurch bölgesinde okulların tatil edildiğinden bahsedilmektedir. Haberde polisin olayın caminin içinde mi yoksa yakınında mı olduğuna ve kayıp sayısına dair henüz resmi bir bilgi vermediği belirtilmektedir. Buradan yola çıkarak haberin olayın hemen akabinde derlenmiş olabileceği ya da kaynağının yeterince bilgi toplayamamış olabileceği yorumu çıkarılmaktadır. Haberde bir başka medya kaynağına bir görgü şahidinin yerde yatan insanlara dair vermiş olduğu bilgiye değinilmiştir. Haberde Christchurch parlamento üyesi Amy Adams'ın saldırının kendisinde dehşet uyandırdığı ve bu tür bir nefretin hiçbir haklılık payı olamayacağı yorumuna yer verilmektedir. Bu açıklamaya yer verilmesinden yola çıkarak saldırı ile ilgili medya kaynağının kınama tutumu içerisinde olduğu kanısına varılmaktadır. Haberin son bölümünde Bangladeş kriket takımı oyuncularının saldırı esnasında camiinin yakınında oldukları, ama saldırıda zarar görmedikleri bilgisine yer verilmektedir. Haberin 'Yeni Zelanda'da Silahlı Bir Adam Camiye Ateş Açtı; Bangladeş Kriket Takımı Oyuncularının Zarar Görmediği Bildirildi(154)' başlığı göz önüne alındığında haberin içeriğinin yoğunlaştığı konu açısından biraz tutarsız olduğu fikrine ulaşılmaktadır. Haberde saldırganın kullandığı silah hakkında bir bilgi verilmemiştir.

Sri Lanka medyasından Island'da çalışmaya ilk gün yayınlanan haberler dahil edilmesine rağmen olaya ilişkin en erken yayınlanan 20 Mart 2019 tarihli bu habere ulaşılmıştır. Haberde olay 'Christchurch katliamı' olarak ele alınmış ve failin açık adının Brenton Tarrant olduğu belirtilmiş, ultra milliyetçilik kaynaklı bir "Lone Wolf" (Yalnız Kurt) terör saldırısı olarak nitelendirilmiştir. Ayrıca olay "horrendous bloodbath" (korkunç katliam) şeklinde nitelendirilmiş ve I. Dünya Savaşı sırasında uluslararası bölünmelere ve karşılıklı düşmanca kamplaşmalara neden olan sebeplerle mukayese edilmiştir. Balkanlardaki Sırp milliyetçiliğine

değinilmiş Tarrant'ın silahında bulunan ultra milliyetçi Sırp askerlerinin isimleri üzerinden Balkan Savaşları ve milliyetçiliğin etkileri belirtilmiştir. Avrupa'da yok olan toprak sıkıntılarının yerini beyaz üstünlükçülerin ırkçı etnik kimlik meselelerine bıraktığı vurgulanmaktadır.

Haber içeriği göz önüne alındığında kullanılan dil açısından gerçekleşen hadisenin açıkça kınandığı anlaşılmaktadır. Ancak hadisenin ayrıntıları, yetkili açıklamaları, tanıkların ifadeleri açısından haber içeriği sığ kalmıştır. Haberin içeriği ile 'Yeni Zelanda Katliamı Ultra Milliyetçiliğin Devam Eden Tehlikelerine Dikkat Çekiyor(155)' başlığının uyumu ortaya çıkmaktadır. Haberde Trump üzerinden beyaz milliyetçisi politikacıların da bu tür hadiselere ilham verecek görüşlerine değinilmektedir. Haberin içeriğine genel olarak bakıldığında tarihten günümüze benzer hadiselerin değerlendirilmesi neticesinde ortaya konan kanılardan ibaret olduğu dolayısıyla iddia niteliğinde olduğu algısı uyanmaktadır.

Fransa'dan RFI'nın haberinin ilk kısmında Yeni Zelanda'da iki camiye düzenlenen saldırının failinin Avusturalyalı Brenton Tarrant olduğu ve yaklaşık 49 kişinin bu saldırıda hayatını kaybettiği bilgileri yer almaktadır. Ayrıca haberde saldırganın Twitter'dan yayınladığı manifesto üzerinden 2017 yılında Fransa'ya gerçekleştirdiği ziyaretten ve saldırıyı Müslümanlar üzerinde bir korku atmosferi oluşturmak için gerçekleştirdiğinden ve göçmenleri 'işgalciler' olarak gördüğünden bahsedilmektedir. Ayrıca Tarrant'ın manifestosunda yer alan ve kendisini 'insanlarının geleceğini garanti altına almak için ayağa kalkan sıradan beyaz bir aileden gelen sıradan bir adam' olarak tanımladığı kısma yer verilmiştir. Yine manifestodan yola çıkarak Tarrant'ın Avrupa'ya ve 2017'de Fransa'ya yaptığı gezilerde 'işgal' ile neyin kastedildiğini daha iyi anladığı, ama iki olay yaşanana dek şiddete başvurmak gibi bir planının olmadığına değinilmiştir. Bu iki olaydan birinin 2017'de

Stockholm'de IŞİD'li bir grubun kullandığı kamyonu kalabalık bir sokağa sürmesiyle 11 yaşındaki Ebba Akerlund'ın ezilerek hayatını kaybetmesi ve diğerinin ise Fransa'da aşırı sağcı lider Marine Le Pen'in başkanlık seçimlerini kaybetmesi olduğuna değinilmiştir. Tarrant'ın ifadesiyle bu olaylar ona demokratik bir çözümün mümkün olmadığını gösterdi. Haberde Yeni Zelanda polisinin olayla ilgili olduğu düşünülen 3 kişiyi gözaltına aldığı, yirmili yaşlarının sonunda olan bir kişinin cinayet suçuyla mahkemeye çıkarılacağı ifade edilmektedir, ancak Tarrant'ın gözaltındakilerden biri olup olmadığı ile ilgili bir bilgiye ulaşılamadığı belirtilmektedir.

Buraya kadar haberin ilk gün derlenen bilgiler ışığında yayınlandığı da göz önüne alınarak bir yorumda bulunmak gerekecek olursa içeriğin gayet objektif ve gerçek verilere uygun olarak aktarıldığı görülmektedir. Fransa'da yaşayan Müslüman nüfusun Avrupa'nın diğer ülkelerine göre oran olarak daha yüksek olduğu ele alınırsa Müslümanlara yönelik gerçekleştirilmiş olan böyle bir saldırının Fransa basınında bu şekilde objektif ele alınışı orada yaşayan Müslüman halk için pozitif bir yaklaşım olarak değerlendirilebilir.

Haberde yer alan bir başka önemli içerik ise Le Pen National Rally sözcüsü Sebastian Chenu'nun saldırıyı lanetlediğine dair açıklamalarıdır. Manifestoda bahsedilen göçmenlerin beyaz Avrupalıların yerini aldığı tezine atıfta bulunulması ile ilgili soru üzerine Chenu'nun terör saldırısı ile partisinin göçmenlerle mücadelesi arasında ayrım yapmanın önemli olduğunu söylemesi de haberde yer alması bakımından dikkat çeken bir ayrıntıdır. Haberde Chenu'nun konuşmasının devamına da yer verilmektedir. Chenue konuşmasının devamında Fransa'nın hükümetin de desteğiyle son yıllarda artan göçmen nüfusu sebebiyle kalıcı ekonomik ve sosyal problemlerle karşı karşıya olduğunu, ama bu sorunları silahla değil tartışarak çözüme ulaştırabileceklerini ifade etmektedir. Bu açıklamaların haberde yer almasının olayın seyrini okuyucunun değerlendirmesi açısından önemi büyüktür.

Burada bu fikirden ilham alarak bu saldırıyı gerçekleştirdiğini söyleyen saldırganın aslında bu fikrin sahiplerini de radikal görüşlü karşı gruplar için hedef göstermiş olması söz konusudur. Haberde bu fikrin sadece siyasi yollarla artan göçmen nüfusu ile ilgili önlem alınmasının hedeflendiği açıklamasına yer verilmesi bu fikir sahiplerinin güvenliği açısından ve söylediklerinin doğru anlaşılmasına zemin hazırlaması bakımından önemlidir. Bir başka açıdan bakılacak olursa da toplumun önde gelen kişilerinin konuşmalarında ve ifadelerinde ne kadar dikkatli olmaları gerektiği gerçeği kendini göstermektedir. Yanlış anlaşılmaya müsait ya da kötü niyetli birilerinin kendilerince başka türlü yorumlayarak farklı sonuçlara yol açmalarına imkân tanıyan, toplumun bir kesimini başka bir kesimine karşı kışkırtan, kutuplaştıran, radikalleştiren konuşmalardan kaçınmaları gerektiği anlaşılmaktadır.

Haberin sonunda Fransa İçişleri Bakanı Christophe Castaner'in camilerde ve diğer ibadet alanlarında artırılan güvenlik önlemlerine ilişkin açıklamaları yer almaktadır. Haberin içeriği göz önüne alındığında, 'Yeni Zelanda'daki Cami Nişancısı Fransa'yı İlham Kaynağı Olarak Gösterdi(156)' başlığı ile uyumlu olduğu gözlenmektedir.

İspanya'dan El Pais'in haberinde saldırının silahın ve şarjörlerin üzerinde bulunan yazılar açısından ele alındığı gözlenmektedir. Haberde 2007 yılında Madrid'de Josué Estébanez isimli şahsın Carlos Palomino'yu öldürerek işlediği nefret suçundan bahsedilmekte ve Yeni Zelanda'da iki camiye düzenlenen saldırının failinin silahında Josué Estébanez isminin yer almasına değinilmektedir. Silahta başka ülkelerden toplu cinayetler işleyen başka aşırı sağcılarında isimlerinin olduğundan bahsedilmektedir. Haberin devamında sağcı ve solcu grupların aktivitelerinden, Palomino'nun nasıl öldürüldüğünden ve katilinin mahkemesinden bahsedilmektedir. Haberin sonunda silahların ve şarjörlerin üzerinde bulunan diğer İspanyol

isimlerden birkaçına daha değinilmiş ve başka bir ayrıntıya yer verilmemiştir. Haberin içeriği ile 'Yeni Zelanda Saldırganının Silahının Üzerinde İspanyol Katilin Adının Yer Alması(157)' başlığı ele alındığında içerik ile başlığın uyumlu olduğu anlaşılmaktadır. Haberde birkaç saldırgan olduğundan bahsedilmiş, açıkça isim belirtilmemiş ve saldırı aletinin tüfek olduğuna değinilmiştir. Ancak çok sayıda insanın hayatını kaybettiği böyle büyük bir saldırıdan sonra yayın kaynağının olaya dair başka hiçbir ayrıntı vermeyip sadece silahta adı geçen İspanyol figürlere değinmesi şaşırtıcıdır. İspanya'nın terör konusunda sıkıntı yaşamış bir ülke olması göz önüne alındığında medya kaynağının böyle büyük bir terör saldırısı karşısında biraz daha ayrıntılı ve empatik bir yaklaşımla olayı ele alması beklenirdi. Haberin olayın gerçekleştiği gün yayınlandığı göz önüne alındığında ayrıntılı bilgi elde edilememiş olması makul görülebilir, ancak hiçbir bilgiye ulaşılamamış olması da anlaşılabilecek bir durum değildir. Haberin niteliği değerlendirildiğinde aşırılıkçılık sebebiyle İspanya'da gerçekleşen bir saldırı ile mukayese edilmesi açısından karşılaştırma türünde olduğu söylenebilir.

İtalya'dan Ansa'nın haberinde İtalya İçişleri Bakanı Matteo Salvini'nin, Yeni Zelanda'da Cuma günü gerçekleştirilen terör saldırısının İtalya'da da endişe edilecek bir şey olup olmadığına ilişkin bir soruya verdiği "dikkate değer tek aşırılıkçılığın İslami tür" olduğu cevabı yer almaktadır.

Haberde kamu güvenliği biriminin, en az 49 kişinin hayatını kaybettiği Christchurch saldırısından sonra taklit olay veya misilleme riski olduğuna dair açıklamasına da yer verilmiştir.

Haberde son olarak nişancının silahında aşırılıkçı kişilerin isimlerinin yazılı olduğundan ve bunlardan birinin de Kuzey Afrikalı 6 göçmeni vuran İtalyan neo-faşist Luca Traini olduğundan bahsedilmektedir.

Haberin 'Salvini Dikkat Etmeye Değer Tek Şeyin İslami Aşırıcılık Olduğunu Söyledi(158)' başlığı ve içeriği karşılaştırıldığında başlığın haberin sadece ilk kısmını yansıttığı kalan içerikle çok da ilgili olmadığı anlaşılmaktadır. Haber içeriğinin genel olarak çok kısa ve gerçekleşen hadisenin büyüklüğü nazara alındığında da çok sığ olduğu görülmektedir. Haberde olayın içeriğine dair verilen tek bilginin yaklaşık olarak hayatını kaybeden insan sayısı olduğu ve hadisenin Yeni Zelanda'nın Christchurch kentinde gerçekleştiği bilgileridir.

Saldırının camiye düzenlenmesi ve çok sayıda Müslümanın hayatını kaybetmiş olması göz önüne alındığında haberde İtalya İçişleri Bakanı'nın İslami türde aşırılıkçığa dem vurduğu görüşlerine yer verilmesi olayı değerlendirmede ne kadar empatiden uzak bir tavrın içinde olunduğunu göstermektedir. Ayrıca kamu güvenliği biriminin yapmış olduğu açıklamada benzer hadiselerin vuku bulması tehlikesini bir misilleme saldırısı olması ihtimali üzerinden değerlendirmek de aynı açıdan hiç etik görünmemektedir. Haberin sonunda saldırganın silahında bulunan İtalyan neo-faşist Luca Traini'ye değinilmesi haberin objektif bilgi yansıtan tek kısmıdır.

Haberin niteliği değerlendirildiğinde benzer hadiselerin vuku bulması ihtimalinin ya da İslami aşırılıkçığın bahsinin geçmesi açısından Karşılaştırma türünde olduğu söylenebilir.

Belçika'dan Euractiv'de çalışmaya ilk gün yayınlanan haberler dahil edilmesine rağmen olaya ilişkin en erken yayınlanan 17 Mart 2019 tarihli bu habere ulaşılmıştır.

Haberde olaya ilişkin içerikten ziyade Yeni Zelanda ve Fransa önderliğinde gerçekleştirilen çevrimiçi platformlar üzerinden yayınlanan terör içerikli paylaşımları durdurmaya yönelik önlemler ele alınmaktadır.

Fransa'nın Yeni Zelanda'da iki camiye yönelik gerçekleştirilen saldırı sonrası kendisinin de son yıllarda yaşadığı terör saldırıları sebebiyle Yeni Zelanda'nın terörizme karşı mücadele çağrısına destek verdiğine değinilmektedir. Ardern'in Christchurch saldırısının Facebook üzerinden canlı yayınlanması ve binlerce kez paylaşılması ile ilgili açıklamalarına değinilmiştir. Ayrıca Facebook'un 24 saat içerisinde video içeriğinin kopyalarının engellenmesi, silinmesi ve canlı yayın içeriğine getirilen kısıtlamalarla ilgili açıklamasına da yer verilmiştir.

Haberde Google, Facebook, Twitter ve diğer sosyal medya platformlarının 2017 yılından bu yana terör içerikli olduğundan şüphelenilen "dijital parmak izlerini" kaydetmek ve daha sonra engellemek için ortak bir veri tabanı kullandıklarına değinilmektedir. Yine Almanya'da çevrimiçi olarak yasadışı içerik aramalarının Europol'e bildirildiği bir ünite kullanıldığı bilgisine yer verilmektedir. Yine İngiltere'de de bu şekilde bir içerik kontrolü yapıldığı açıklamasına değinilmektedir.

Haberin devamında, AB Konseyi'nin büyük ölçüde onayladığı terör içeriğine karşı yasama önerisi hakkında bilgi verilmektedir.

Taslakta, AB üyesi bir ülkeden bir ulusal otoriteden gelen bir çıkarma talebinin gönderilmesi durumunda terör eylemleri içeren, bu tür eylemleri teşvik eden veya bunları ayrıntılı olarak açıklayan çevrimiçi platformların derhal kaldırılması gerektiği belirtilmektedir. Aksi takdirde, şirketin küresel cirosunun %4'üne kadar para cezası uygulanabileceği belirtilmektedir.

Haberde bu yasanın uygulanmaya konması halinde küçük bloglar ve forumların bu durumdan olumsuz etkilenecekleri, Avrupalı kullanıcıların ifade özgürlüklerine engel olunacağı endişeleri de yer almaktadır.

Ayrıca haberde terör içeriğinin ne olduğunun tanımının hükümeti eleştirenlere karşı suistimale açık politik bir mesele olduğu endişelerine de yer verilmektedir. Terör filtresi ile

terör içeriğinin yayılmasının engellenmesi amaçlanırken IŞİD'in savaş suçlarının belgesi sayılabilecek bazı görüntülerin Suriye Arşivleri'nden silinmesine de sebep olabileceği ihtimali ortaya konulmuştur. Haberin sonunda Yeni Zelanda Başbakanının daha küresel bir çözüme duyulan ihtiyaç sebebiyle daha fazla devletin bu konuda desteğine başvuracağına değinilmektedir.

Haberin içeriğine bakıldığında yaşanan hadiseye dair herhangi bir ayrıntıya değinilmediği, saldırganla ya da saldırıda kullandığı suç aleti ile ya da saldırıda hayatını kaybedenlerle ilgili bir konuya değinilmediği görülmektedir. Haberin içeriği tamamen internet üzerinden teröre karşı alınabilecek önlemler üzerinedir. Bakıldığında haberde ele alınan konunun böyle küresel bir çözüme başvuruluyor olması olduğundan hadisenin uyandırdığı derin etkilerden kaynaklandığı hükmüne varılabilir. Yani sağduyulu bir yaklaşım söz konusudur. Ancak yine de olayın kendisi ile ilgili hiçbir ayrıntıya değinilmemesi eksiklik olarak değerlendirilmiştir.

Haberin içeriğinin 'Christchurch Çağrısı: AB'nin Terör Karşıtı Önlem Alma Hakkı Konusundaki Çabası (159)' başlığı ile uyumlu olduğu görülmektedir. Haberin niteliği ele alınacak olursa içerikte bahsi geçen çevrimiçi önlemler meselesinin küresel platformda uygulamaya konması temennisi üzerinden beklenti olduğu kanısına varılmaktadır.

İngiltere'den The Sun yayınının haber içeriğinde İngiliz gazeteci Kate Garraway'in olaya ilişkin ifadeleri yer bulmuştur. Kendisinin de birçok insan gibi Christchurch ve Auckland'de bulunan ailesi ve arkadaşlarına ulaşmaya çalıştığını ifade eden Garraway saldırıyı iğrenç olarak nitelemektedir. Haberde saldırıya ait video görüntülerinde ibadet eden Müslümanlara yakın mesafeden otomatik silahla ateş edildiğinin göründüğü ve yayınlanamayacak kadar çarpıcı olduğu dile getirilmektedir. Saldırının 17 dk. boyunca Facebook'tan canlı yayınlandığı

bilgisi de verilmektedir. Video görüntülerinde bir tetikçinin katliama başlamadan önce ‘haydi partiye başlayalım!’ ifadesi de haber içeriğinde yer almaktadır. Olayın haber içeriğinde ‘horror attack’ (korkunç saldırı), ‘horrendous attack’ (korkunç saldırı) ya da ‘massacre’ (katliam) ifadeleriyle nitelendirilmesi de saldırının açıkça kınandığının bir başka önemli ve açık göstergesidir.

Haberin buraya kadar olan kısmında saldırının kullanılan dil açısından oldukça şiddetle kınandığı ve video görüntüleri üzerinden yapılan değerlendirme açısından da empatik bir yaklaşımla ele alındığı anlaşılmaktadır.

Haberde Christchurch yerel saatiyle 13.40’ta iki camiye iki silahlı adamın ateş açtığı belirtilmektedir. 20’li yaşlarının sonlarında olan bir kişinin cinayet suçlamasıyla ertesi gün mahkemeye çıkarılacağı bildirilmektedir. Haberin olay günü yayınlandığı göz önüne alındığında saldırının failine ait net bilgilerin verilememiş olması ya da birden fazla saldırgan olduğu bilgisi verilmesi mazur görülebilir.

Haberin ana teması yakınları ile ilgili haber almaya çalışanlara ulaşıldığı kadarıyla ayrıntılı bilgi verileceğini duyurmak ve olaya dair bilinenleri aktarmaktır. Haberin sonunda Bangladeş kriket takımı oyuncularının da olay sırasında yakında oldukları, ama zarar görmedikleri bildirilmiştir.

Haber içeriğine bakıldığında saldırıya dair açıkça kınama yer alsa da dini kimlikler ya da aşırılıkçı gruplar üzerinden herhangi bir yorum yapılmadığı göze çarpmaktadır. Saldırının camide ibadet eden Müslümanlara yönelik olduğu açıkça dile getirilmiş, ancak herhangi bir yorum ya da mukayeseye gidilmemiştir. Haberin niteliği için açıkça kullanılan anahtar kelimelerden ve haber dilindeki kınamadan yola çıkarak tepki olduğu kanısına varılmaktadır.

Haberin içeriği ile 'Kate Garraway Yeni Zelanda’daki Dehşet Dolu Cami Saldırısı Sonrası Ailesiyle İrtibata Geçmeye Çalıştığını Açıkladı (160)' başlığının haberin sadece ilk kısmı için

uyum sağladığı, ama tüm metne uymadığı görülmektedir. Ayrıca böyle bir saldırı haberinin başlığının bu tür kişisel bir ayrıntı olması çok mantıklı görülmemektedir. Daha kapsayıcı ve olayı işaret eden bir başlığın haber içeriği ile daha uyumlu olabileceği düşünülmektedir.

Endonezya'dan Antaranews'in haberinde Christchurch'de camilere yönelik gerçekleştirilen saldırılarda ağır yaralanan Endonezya vatandaşı bir baba ve oğlu hakkında bilgilere yer verilmektedir. Ayrıca Christchurch'de bulunan Endonezya vatandaşları ile ilgili uyarı ve irtibat numaraları bilgisi paylaşılmaktadır. Haberin başlığı 'Yeni Zelanda Saldırısında Silahla Yaralanan İki Endonezya Vatandaşı Hastaneye Kaldırıldı(161)' ile içeriğin gayet uyumlu olduğu görülmektedir. Olay günü yayınlanan bir haber olması açısından henüz çok fazla bilgiye ulaşılamamış olması makul görülebilir, ama haberde yaşanan saldırı ile ilgili neredeyse hiçbir bilgi bulunmamaktadır. Saldırıya dair verilen tek bilgi Christchurch'de iki camiye yönelik olduğu ve Müslümanlar cuma namazındayken gerçekleştirildiği bilgisidir. Ülke nüfusunun büyük çoğunluğunu Müslümanların oluşturduğu bir ülkenin medya kaynağının Müslümanlara yönelik böyle bir saldırıya bu kadar yüzeysel bir haber içeriği hazırlamış olması şaşırtıcıdır. Haberde olaya dair sadece Dışişleri Bakanlığı'nın kurbanların ve ailelerinin yaşadığı bu hadiseden dolayı duydukları derin üzüntüye dair açıklamaya yer verilmiştir. Haberin niteliğinin içerik göz önüne alındığında yaralanan Endonezya vatandaşları hakkında bilinenlerin paylaşılması açısından bilgilendirme olduğu söylenebilir.

Malezya'nın Malaysiakini yayınının haberinde olaya dair birçok ayrıntı yer almaktadır. Polis Komiseri ve Jacinda Ardern'in açıklamaları, saldırıda yaralanan ve hayatını kaybedenlerin sayısı, saldırganın canlı yayın görüntüleri, mahkemeye çıkarılacağı bilgisi gibi olaya dair ayrıntılar yer almaktadır. Başbakan Ardern'in saldırıyı 'terrorist attack' (terör saldırısı) olarak

nitelendirdiği açıklamaları da haberde yer almaktadır. Haberde saldırının canlı yayın görüntülerinin içeriğine ve görgü şahitlerinin ifadelerine de yer verilmektedir. Saldırının camide ibadet eden Müslümanlara yönelik olduğuna değinilmektedir. Ayrıca saldırganın manifesto ve canlı yayın görüntülerine ek olarak 8chan platformu üzerinden de anonim şekilde 'işgalcilere saldırı düzenlemek' gibi nefret içerikli bir paylaşımda bulunduğu belirtilmektedir. Saldırganın görüntüleri ve manifestoyu yayınladığı sosyal medya sitelerinin açık adresleri verilmektedir.

Avustralya Başbakanı Scott Morrison'un gözaltına alınanlardan birinin Avustralyalı olduğu açıklaması ve Yeni Zelanda Başbakanı Jacinda Ardern'in saldırıyı 'Yeni Zelanda'nın en karanlık günlerinden biri' değerlendirmesi de haberde yer almaktadır.

Haberde 2013 yılında yapılan sayıma göre Müslüman nüfusun Yeni Zelanda nüfusunun %1'ini teşkil ettiği belirtilmektedir. Haberde maç için şehre gelen Bangladeş kriket takımının da saldırı da zarar görmediğinden bahsedilmektedir. Ayrıca haberde Yeni Zelanda'da şiddet içerikli bir suçun çok nadir işlendiğinin ve polisin genellikle silah taşımadığının bilgisi de bulunmaktadır. Haberde son olarak Yeni Zelanda'nın bu saldırıdan önce en son 1990 yılında böyle büyük çapta bir saldırı atlattığını, erkek, kadın ve çocuklardan oluşan toplam 13 kişinin bu saldırıda hayatını kaybettiğinin bilgisi verilmektedir.

Haber içeriği incelendiğinde ilk gün itibariyle ulaşılabilecek birçok ayrıntıya değinildiği görülmektedir. Haberde yoruma girilmeden sadece bilgi aktarımı yapıldığı yetkililerin ve görgü şahitlerinin kendi ifadelerine yer verildiği görülmektedir. Saldırganın açık adı yer almamakta, ancak görüntü ve bildirilerin yayınlandığı sosyal medya hesaplarının isimleri paylaşılmaktadır. Bu tür bir paylaşımın terör eylemcisinin beklentisine hizmet etmekte olduğu söylenebilir.

Ayrıca haber içeriği ile 'Yeni Zelanda'daki Camilere Yapılan Silahlı Saldırıda 49 Ölü, Düzinelerce Ağır Yaralı(162)' şeklindeki haber başlığının uyumlu olduğu görülmektedir. Haber başlığı ve içerik göz önüne alındığında saldırı ile ilgili empatik bir tavır sergilendiği anlaşılmaktadır. Haberde saldırıların ibadet halindeki Müslümanlara yönelik yapıldığı belirtilmektedir. Ancak herhangi bir aşırılıkçılık mukayesesine değinilmemektedir.

Haberin niteliği içerik göz önüne alındığında herhangi bir yoruma girmeden bilinenleri paylaşmak olduğundan bilgilendirme olarak değerlendirilebilir.

ABD'den New York Times'ın haberinde Yeni Zelanda'da Brenton Tarrant tarafından camilere yönelik düzenlenen ve 49 kişinin hayatını kaybettiği saldırı 'massacre' (katliam) olarak nitelendirilmekte ve olay aşırı sağcılık ve beyaz ırkçılığı üzerinden değerlendirilmektedir. Haberde beyaz ırkçılığın küresel olarak yayılmasına çevrimiçi katkı sağlayan sebepler Brenton'ın manifestosunda belirttiği sebepler açısından tek tek ele alınmaktadır. Tarrant'ın bu saldırıyı gerçekleştirmede ilham aldığını belirttiği Norveç'te 77 kişiyi öldüren ve öncesinde 1518 sayfalık manifesto yayınlayan Anders Breivik gibi Avrupa'da ırkçı saldırılar düzenleyen kişilerden bahsedilmektedir. Tarrant'ın silah ve şarjörlere yazdığı isimler ve işaretler, kıyafetleri, kullandığı semboller açısından beyaz ırkçılığın 21. yüzyılda geldiği noktaya değinilmektedir. Haberde kontrolsüz bir şekilde kullanılan 4chan ve 8chan gibi anonim paylaşımlar yapılabilen sosyal medya platformlarına da değinilmektedir. Bu tür platformlarda yapılan aşırı sağcı içeriklerin radikalleşmeye sebep olduğundan bahsedilmektedir.

Haberde manifesto'nun yazarının temel amacının, "Müslümanların ve beyaz olmayanların Batı toplumunu ele geçirmelerini engellemek, beyaz çoğunluğa sahip ülkeleri göçleri engellemeye zorlamak, beyaz olmayanları sınır dışı etmek ve beyaz nüfusun azalmasını engellemek için daha fazla çocuğa sahip olmak" olduğu belirtilmektedir. Bu hedeflerin

aslında İtalya'nın İçişleri Bakanı Matteo Salvini ve Macaristan'ın Başbakanı Viktor Orban da dahil olmak üzere, Avrupa'nın ana akım politikacılarının öfkeli söylemlerini yansıttığı belirtilmektedir. Haberde Orban'ın çok ırklı toplum kavramını kınadığı, kendisini Müslüman işgalcilere karşı Hristiyan Avrupa'nın savunucusu olarak gördüğü ve Macar anneleri daha fazla çocuk sahibi olmaya teşvik ettiği görüşlerine de yer verilmektedir. Ayrıca haberde Trump'ın bu saldırıyı kınadığını belirten ifadelerinin yanı sıra Müslümanlara ve göçmenlere yönelik sık sık yaptığı ırkçı söylemlerin beyaz milliyetçileri etkilediğine de değinilmektedir.

Haber içeriğine genel olarak bakıldığında hadisenin ayrıntılarına çok yer vermemekle birlikte bu tür hadiseleri meydana getiren katillerin nasıl ortaya çıktıkları ve ne şekilde böyle saldırılar gerçekleştirecek hale geldikleri konusunun ele alındığı görülmektedir. Haber içeriği incelendiğinde hem çevrimiçi platformların bu tür eylemlere zemin hazırlayacak içerikleri küresel olarak yayması hem de siyasilerin ortaya koydukları radikal görüşler neticesinde bu tür saldırganların ortaya çıktığı kanısına varılmaktadır.

Haberin başlığı olan 'Yeni Zelanda Katliamı Beyaz Irkçılığın Ulaştığı Küresel Boyutu Vurguluyor(163)' ile haberin içeriği mukayese edildiğinde uyumlu olduğu görülmektedir. Haberin niteliği değerlendirilecek olursa çevrimiçi önlemler alınmadığı takdirde bu içeriklerin hızla yayılması ve başkalarını da tetiklemesi ihtimalinden bahsettiği anlaşılmaktadır. Bu sebeple tedirginlik olarak değerlendirmek yerinde olacaktır.

ABD'den Washington Post'un haberinde 2015 yılında Güney Carolina'da kiliseye giden 9 siyahiye saldıran Dylann Roof'tan ilham aldığını manifestosunda belirten beyaz ırkçı biri Yeni Zelanda'da bir camiye saldırı düzenliyor ve görüntülerini canlı yayınlıyor.

Haberde gerçekleşen bu terörizmin beyaz milliyetçiliğinin uluslararası olarak yayıldığı değerlendirmesi yapılmaktadır. Müslüman ve göçmen düşmanlığının bu yüzyılda teknoloji

sebebiyle sınır tanımadığı belirtilmektedir. Haberde en az 49 kişinin hayatını kaybettiği ve 48 kişinin de hastaneye kaldırıldığı bilgisi verilmektedir. Soruşturmayı yürütenlerin 17 dakikalık canlı yayın görüntüleri yayınlayan kişi ile 74 sayfalık manifesto yayınlayan kişinin aynı kişi olduğu bilgisi verdiği belirtilmektedir. Ayrıca Twitter, Facebook, 4chan, 8chan gibi sosyal medya platformlarında yapılan paylaşımlara da değinilmektedir. Haberde manifestonun içeriğine, nişancının manifestoda belirttiği 'bizim topraklarımız', 'işgalciler' ve 'beyaz çocukların geleceğini garanti altına almak' gibi gerekçelere ve verdiği istatistiki bilgiler üzerinden göçmen nüfusu azaltma amacına değinilmektedir. Haberde yaşanan hadise ile ilgili açıkça lanse edilmiş bir tutum sezilmemektedir. Çoğunlukla beyaz ırkçılığının büyüyen tehlikesine değinilmiş, ama bu hadise üzerinden bir mukayeseye ya da yoruma gidilmemiştir. Sadece bir yerde olayla ilgili 'Friday's terorism' (Cuma günü gerçekleşen terör saldırısı) ifadesine yer verilerek olayın bir terör saldırısı olduğu açıkça belirtilmektedir.

Haberin içeriği ile 'Cami Saldırısı Birbirine Bağlı Dünyamızın Daha Tehlikeli Bir Şekilde Büyüdüğünü Gösteriyor(164)' başlığının uyum gösterdiği görülmektedir. Haberin içeriği ve başlığı göz önüne alındığında tehlikeye dikkat çekmesi bakımından niteliğinin korku olduğunu söylemek yerinde olacaktır.

Rusya'dan Sputnik'de yer alan haber içeriği incelendiğinde hadisenin görgü tanıklarının ifadeleri, yetkililerin yayınladıkları taziye ve kınamalar, failin manifestosu ve canlı yayın görüntüleri, hayatını kaybeden ve yaralananlarla ilgili bilgiler gibi çok zengin bir içerikle ve sürekli güncellenerek verildiği görülmektedir. Ayrıca hadise 'massacre' (katliam) ifadesi ile haberde yer almış ve kullanılan haber dilinde açıkça kınama olduğu anlaşılmıştır. Haberde saldırganın yakalandığı anların görüntülerine dair bilgiler ve değerlendirmelerde yer almıştır.

Haberin içeriği konuyu her açıdan ele aldığı için haber başlığı olan 'Christchurch Camii Saldırısının Arkasındaki Şüpheli Polis Memurları Tarafından Tutuklandı(165)' içeriğin zenginliğini kısıtlaması açısından pek uyumlu olmamıştır. Ama hadisenin ele alınış şekli ve oldukça açık bir dille ayrıntıların aktarılışı haberin iletilmesi açısından göze çarpan pozitif bir ayrıntıdır. Haberin içerik akışı yoruma yer vermeden, sadece alınan bilgilerin iletilmesi tarzında olduğu için niteliğinin bilgilendirme olduğunu söylemek yerinde olacaktır.

İngiltere'den Daily Mail'in haberinde Yeni Zelanda'da camide ibadet eden Müslümanlara yönelik saldırısıyla 49 kişiyi katleden saldırganın açık adının Brenton Tarrant olduğu ve edinilen bilgilere göre 7 yıl boyunca yaptığı seyahatler sırasında aşırı sağcı ve Neo Nazi ideolojisine ait görüşler kazandığı ve Müslümanlardan nefret eden birine dönüştüğü konusuna değinilmektedir. Haber içeriğinde saldırıda yarı otomatik silah kullanıldığının, 'horrifying' (korkunç) görüntülerin 17 dakika boyunca Facebook üzerinden canlı yayınlandığının bilgisi verilmektedir. Haberde Tarrant'ın Grafton'da doğup büyüdüğü, kişisel antrenör olduğu, atlet olan babasını 2010 yılında kanserden kaybettiği, annesi ve kız kardeşinin hala o bölgede yaşadığı ve yaptığı seyahatler sırasında radikalleştiği belirtilmektedir. Haberde Tarrant'ın yayınladığı manifestoya da değinilmiş, ayrıca hadise 'massacre' (katliam) olarak nitelendirilmiştir. Haberde Tarrant'ın Türkiye'de dahil birçok ülkeye seyahat ettiği belirtilmektedir. Ayrıca Tarrant'ın bu seyahatlerin masrafını Bitcoin ile para ticareti yaparak karşıladığı bilgisi manifestodan alıntılanarak habere dahil edilmiştir. Haber içeriği göz önüne alındığında hadisenin katliam olarak ele alınması açısından bir kınama ve karşı duruş olduğu görülmektedir. Ancak failin çocukluk resimlerinin habere dahil edilmesi ve bu saldırıyı gerçekleştirecek karakterde birisi olmadığı ve seyahatler esnasında böyle birine dönüştüğü bilgisinin aktarılması ve bunun üzerinden faile karşı bir yumuşama algısı verilmeye çalışılabileceği de akla gelmektedir. Haberin içeriği ile 'Seyahatleri Sırasında Bir şeyler

Oldu(166)' başlığı mukayese edildiğinde oldukça uyumlu oldukları gözlenmektedir. Haber içeriğinde saldırganın hayatı hakkında tanıdıklarının verdikleri ifadelere, bu ifadelerden yola çıkılarak yapılan yorumlara ve radikalleşmesinin altında yatan sebeplere değinildiği için niteliğinin açıklama tarzında olduğu kanısına varılmaktadır.

Avustralya'dan çalışmaya ilk gün yayınlanan haberler dahil edilmesine rağmen Heraldsun'da olaya ilişkin en erken yayınlanan 17 Mart 2019 tarihli bu habere ulaşılmıştır. Haberde Yeni Zelanda 'da camilere yönelik düzenlenen saldırılar 'massacre' (katliam) ifadesiyle yer bulmuş ve dünya liderlerinin olaya ilişkin taziye ve kınamalarına yer verilmiştir. Saldırganın manifestosunda Trump'ı 'yenilenen beyaz kimliğinin sembolü' olarak göstermesi ile Trump'ın attığı Tweet'te saldırıyı masum insanlara yönelik gerçekleştirilen 'horrible massacre' (korkunç katliam) olarak değerlendirmesi ele alınmıştır. Haberde taziyelerini bildiren diğer birçok devlet başkanına da yer verilmiştir. Ayrıca Müslüman liderlerin taziyeleri ve İslamofobiye dikkat çekmelerine de değinilmiştir. Saldırıyı birçok lider açıkça kınamış ve üzüntülerini dile getirmiştir. Haber içeriği ile 'Christchurch Katliamı: Donald Trump, Kraliçe Elizabeth ve Diğer Dünya Liderleri'nden Yeni Zelanda Silahlı Saldırısına Tepki(167)' başlığı mukayese edildiğinde uyumlu oldukları görülmektedir. Haberin içeriği üzerinden niteliği hakkında bir değerlendirme yapılacak olursa dünya liderlerinin açıklamalarının bir arada yer alması sebebiyle karşılaştırma tarzında olduğu görülecektir.

Almanya'dan Spiegel'in haberinin geneline bakıldığında kullanılan ifadelerden ve dilden hadiseye oldukça tepkili bir tavır alınmış olduğu hissedilmektedir. Kurbanlar arasında çocukların da olmasından ve görüntülerin çok büyük bir hızla yayılmasından kaynaklı bu tepkinin içeriği ele alındığında haberin niteliğinin kontrolsüz çevrimiçi platformlarda yayılan

radikal görüşlere bir eleştiri olduğunu belirtmek yerinde olacaktır. Haberde Tarrant'ın canlı yayına başlamadan önce böyle bir saldırı gerçekleştireceğini duyurduğu Facebook hesabına 3 kişiden gelen ‘İyi Şanslar!’, ‘İyi Fikir!’ ve 'Hafta sonuna yapılabilecek en iyi başlangıç!' ve camiye girdiği sırada kendisini nazikçe selamlayan kişiyi vurduğu anda bir dördüncü kişinin de videoya yazdığı ‘Lanet olsun! İyi Vuruş!’ ve bir başkasının ‘İşte biz böyle kazanırız!’ yorumlarına yer verilmiştir.

Haberde bu videonun birçok insan tarafından canlı izlendiği halde içeriğin kimse tarafından bildirilmemesine, Facebook’un içeriği engellemek adına ilk uyarıyı canlı yayın bittikten 12 dakika sonra aldığına ve hala isteyenlerin bir şekilde bu görüntülere ulaşabildiğine değinilmektedir. Brenton Tarrant'ın dünya çapında bir dikkat çekme amacı olduğuna ve buna da ulaştığına değinilmektedir. Onun gibi insanların Almanya’da dahil dünyanın birçok yerinde yaşadıkları ve Müslümanların ölümüne karşı duydukları sevinci saklamaya bile gerek görmedikleri belirtilmiştir.

Tarrant'ın manifestosunda kendi topraklarında yaşamayan tüm göçmenlere bir düşmanlığı olduğunu, ancak saldırı için Müslümanları seçmesinin daha göz önünde ve kalabalık bir grup olmalarından kaynaklandığını belirtmesine karşın burada haberin saldırının hedefinde Müslümanlar olduğu ve dünya üzerindeki Müslüman karşıtlığı kanısı ön plana çıkmaktadır.

Haberde Tarrant’ın ilham aldığı kişilere, silahlarında bulunan isim ve sembollere, küresel terör tehdidine, manifestosunun ayrıntılarına çevrimiçi yayılan tehlike üzerinden değinilmektedir. Haberde aşırı sağcılık ve beyaz milliyetçiliğinin küresel boyutlarda ulaştığı tehlike vurgulanmaktadır. Haberin içeriği ile 'Çevrimiçi Beslenen Aşırı Sağcılığın Büyüyen Tehlikesi(168)' başlığı arasında uyum olduğu görülmektedir.

Yeni Zelanda’dan Stuff'da yer alan haberde Yeni Zelanda'da iki camiye yönelik saldırıda hayatını kaybedenler ve yaralılarla ilgili bilgilere ve ülke başbakanı Jacinda Ardern'in ve diğer

birçok ülke yetkilisinin açıklama ve taziyelerine yer verilmiştir. Haberin olay günü yayınlandığı göz önünde bulundurulduğunda hayatını kaybeden kişi sayısının saat 19.30'da 40 olarak verilmesi anlaşılabilir bir durumdur. Saldırganın açık adı haberde yer almamakla birlikte Avustralya vatandaşı olduğu ve saldırıyı canlı yayınladığı belirtilmektedir. Saldırı 'terrorist attack' (terör saldırısı) olarak ifade edilmiş ve South China Morning Post, Asia Times, Al Jazeera, Cable News Network(CNN), New York Times, BBC ve the Guardian gibi yayınlarda ele alınış şekli habere taşınmıştır. Haberin içeriği ile 'Dünya Medyasından Christchurch'de Camilere Yapılan Silahlı Saldırıya Tepki(169)' başlığı arasında uyum bulunmaktadır. Haber içeriği ele alınacak olursa çeşitli basın kaynaklarından haber içeriklerinin mukayesesi yapıldığından karşılaştırma tarzında olduğu görülecektir.

Yeni Zelanda'dan Nzherald'de yer alan haberde Müslüman dünya liderlerinin Yeni Zelanda'daki saldırıya verdikleri tepkiler ve sosyal medya paylaşımları yer almaktadır. Pakistan Başbakanı Imran Khan, T.C. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Endonezya Dışişleri Bakanı Retno Marsudi ve Malezyalı politikacı Anwar Ibrahim'in saldırı ile ilgili taziye ve kınamaları haberde yer almaktadır. Ayrıca Batılı liderlerinde isimleri verilmeden saldırı ile ilgili açıklama yaptıklarına değinilmiştir. Haber içeriği açısından çok kısadır ve hadisenin ayrıntılarına değinmemektedir. Müslüman liderlerin açıklamalarından yola çıkılacak olursa haberin niteliğinin tepki olduğu kanısına ulaşılmaktadır. Haberin içeriği ile 'Christchurch'de Camilere Silahlı Saldırı: Müslüman Liderler Dünya Çapındaki Kınamalara Katıldı(170)' başlığı mukayese edildiğinde uyumlu olduğu görülmektedir.

Olaya dair birçok devlet adamı ve sivil toplum örgütleri açıklamalarda bulunmuş ve taziye yayınlamışlardır. Jacinda Ardern'in olayın gerçekleştiği andan itibaren gerek beden dili

gerekse devlet başkanlığı konumu ile alakalı medyaya yansıyan yüzü tüm dünyada takdir toplamış gerçekleşen bu elim saldırıdan duyduğu üzüntünün samimiyeti herkes tarafından hissedilmiştir. Olayın ilk günü yayınlanan haberlerde bu değerlendirmeler çok fazla yer bulamamış, ancak ilerleyen günlerde bu konuya değinen birçok yazı, makale ve değerlendirme tüm dünya medyasında yansıma bulmuştur.

Gerek silah yasası ile ilgili değişiklik kararı gerekse internet üzerinden alınması gereken güvenlik önlemleri ile ilgili göstermiş olduğu titizlik teröre karşı sağduyusunu ortaya koymuştur (171). Ayrıca saldırıdan sonra yaptığı konuşmada saldırganın adını anmayacağını söylemesi, onun yerine kurbanların isimlerinin dillendirilmesini salık vermesi de sağduyusu adına bir başka değinilmesi gereken noktadır (172).

Jacinda Ardern saldırı sonrası kurbanların yakınlarına taziye vermek için gittiğinde beden dili ile üzüntüsünü, kıyafetleri ile de saygısını göstermiş birlik çağrısında bulunmuş ve halkı da bu elim hadiseden dolayı birbirlerine destek olmaya davet etmiştir.

Medya takip kurumu Ajans Press'in "World Economic Forum" verilerinden ve medya yansımalarından derlediği bilgilere göre dünyada göç alan ilk 15 ülke içerisinde bu çalışma için haber kaynaklarına başvurduğumuz ülkelerden ABD ilk sırada, Rusya ikinci sırada, Almanya dördüncü sırada, İngiltere beşinci sırada, Fransa yedinci sırada, Avustralya dokuzuncu sırada, İspanya onuncu sırada ve İtalya ise on birinci sırada yer almaktadır (173).

6. SONUÇ

Farklı ülkelerden birçok medya kaynağı dahil edilerek hazırlanan bu çalışma ile dünya çevrimiçi medya kaynaklarının haber dilleri incelenmiş ve tez konusu olaya yaklaşımları belirli anahtar kelimelerin kullanımı üzerinden tespit edilmiştir.

Birçok medya kaynağının olayı ele alırken bilgilendirme ve açıklama niteliğinde bir yaklaşımda olduğu gözlemlenirken açıkça kınayıcı bir dil kullanan medya kaynakları da tesbit edilmiştir.

Yapılan içerik çözümlemeleri neticesinde haber içeriklerinin bu olay üzerinden terör saldırılarının nedenleri ve çözümleri konularına değindikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışmanın neticesinde edindiğimiz kanaate göre terörün ülkesi, dini, dili, rengi ve hiçbir zümreye aidiyeti yoktur.

Toplumları mahveden, kitleleri bilinmezliğe sürükleyen, ülkeler ve milletler arası ayrımcılığı körükleyen, birilerine veya bir yerlere kısa süreli menfaat sağlarken uzun vadede yok etmeye mahkûm eden şiddetler bütünüdür.

Madem insan hayatını tehlikeye atan, sonlandıran eylemler gerekçesi ne olursa olsun haklı görülemez ve tüm dünya önünde kınanması gereken terörist faaliyetlerdir, öyleyse uluslararası literatüre ortak bir terörizm tanımı eklenmelidir.

Bu tanım tüm ülkelerce kabul gören bir zemine oturtularak uluslararası terörizmin çözümünde ülkeler arası dayanışmayı sağlamalıdır.

Çalışmamız sadece İngilizce dilinde ve yabancı ülke internet haber kanallarının ilk gün haberleri ile sınırlıdır. Bu terör olayının veya diğer terör olaylarının medyada yer alış biçimlerinin;

a) Sadece ingilizce dilinde değil yerel dilde yayın yapan çevrimiçi medya kaynaklarını katarak,

b) Çevrimiçi medya kaynakları yerine yazılı veya görsel basın kaynakları üzerinden,

c) Olay ile ilgili ilk gün haberleri ile ileri tarihlerde yer alan haberler karşılaştırılmak sureti ile,

d) Olay günü yayınlanan haberlerin ileri tarihlerde aynı basın organında ele alınışı karşılaştırılarak,

e) Daha önceki yıllarda gerçekleşen terör saldırıları ile alakalı aynı medya kaynaklarının yayınladığı haber içerikleri incelenerek bu olay sonrası yayınlanan haber içerikleri ile mukayese edilerek yapılacagi farkli yeni çalışmalara ihtiyaç bulunmaktadır.

KAYNAKLAR

1. https://sozluk.gov.tr/?kelime= Erişim Tarihi: 15.09.2019
2. https://kuran.diyanet.gov.tr/tefsir/M%C3%A2ide-suresi/696/27-ayet-tefsiri Erişim Tarihi: 15.09.2019
3. https://www.etimolojiturkce.com/kelime/ter%C3%B6r Erişim Tarihi: 15.09.2019
4. http://www.lugatim.com/s/ter%C3%B6rist Erişim Tarihi: 15.09.2019 http://www.lugatim.com/s/ter%C3%B6rizm Erişim Tarihi: 15.09.2019
5. https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/84596 Erişim Tarihi: 25.08.2019
6. https://www.gov.uk/government/publications/the-terrorism-act-2006 Erişim Tarihi: 15.09.2019
7. https://educateagainsthate.com/parents/what-is-extremism/ Erişim Tarihi: 15.09.2019
8. https://www.justice.gov/archive/ll/highlights.htm Erişim Tarihi: 15.09.2019
9. https://www.e-ir.info/2018/12/07/terrorism-and-counterterrorism-french-policy-after-the-2015-attacks/ Erişim Tarihi: 15.09.2019
10. https://www.dw.com/tr/fransada-tart%C4%B1%C5%9Fmal%C4%B1-ter%C3%B6rle-m%C3%BCcadele-yasas%C4%B1-kabul-edildi/a-41021516 Erişim Tarihi: 15.09.2019
11. http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.3713.pdf Erişim Tarihi: 15.09.2019
12. https://www.coe.int/en/web/counter-terrorism/country-profiles Erişim Tarihi: 15.09.2019
13. https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=0900001680641010 Erişim Tarihi: 15.09.2019
14. https://rm.coe.int/italy-profile-on-counter-terrorism-capacity/168076b45c Erişim Tarihi: 15.09.2019
15. https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=0900001680641026 Erişim Tarihi: 15.09.2019
16. https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-39552589 Erişim Tarihi: 15.09.2019
17. https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090000168064102c Erişim Tarihi: 15.09.2019
18. https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090000168064101b Erişim Tarihi: 15.09.2019

19. https://www.ag.gov.au/NationalSecurity/Counterterrorismlaw/Pages/PreventativeDetentionOrders.aspx Erişim Tarihi: 29.09.2019
20. https://tasam.org/tr-TR/Icerik/515/teror_n Erişim Tarihi: 15.09.2019
21. http://journals.ku.lt/index.php/tiltai/article/viewFile/405/376 Erişim Tarihi: 15.09.2019).
22. http://www.earthdash.org/more_info/terrorism.html Erişim Tarihi: 15.09.2019
23. ALPTEKİN, H. Etnik/Ayrılıkçı Terör, Etnik Terör ve Terörle Mücadele Stratejileri,içinde, SETA, Ankara 2018, s.28-29.
24. http://www.ebizmba.com/articles/news-websites Erişim Tarihi: 16.07.2019
25. http://www.ebizmba.com/articles/news-websites Erişim Tarihi: 16.07.2019
26. https://www.allyoucanread.com/lebanese-newspapers/ Erişim Tarihi: 16.07.2019
27. https://www.4imn.com/lk/ Erişim Tarihi: 16.07.2019
28. https://www.revolvy.com/page/Upali-Newspapers Erişim Tarihi: 16.07.2019
29. https://www.4imn.com/lk/ Erişim Tarihi: 16.07.2019
30. https://www.feedspot.com/infiniterss.php?followfeedid=994332&q=site:http%3A%2F%2Fwww.adaderana.lk%2Frss.php Erişim Tarihi: 16.07.2019
31. https://www.feedspot.com/infiniterss.php?followfeedid=4629271&q=site:https%3A%2F%2Fwww.news.co.uk%2Ffeed Erişim Tarihi: 16.07.2019
32. https://blog.feedspot.com/sri_lanka_news_websites/ Erişim Tarihi: 16.07.2019
33. https://www.malaysiakini.com/news/431574 Erişim Tarihi: 16.07.2019
34. https://www.feedspot.com/infiniterss.php?followfeedid=4744864&q=site:https%3A%2F%2Fwww.stuff.co.nz%2Frss Erişim Tarihi: 16.07.2019
35. https://webkiwi.co.nz/most-popular-websites-in-new-zealand/ Erişim Tarihi: 16.07.2019
36. https://www.similarweb.com/top-websites/new-zealand Erişim Tarihi: 16.07.2019
37. https://blog.feedspot.com/new_zealand_news_websites/ Erişim Tarihi: 16.07.2019
38. https://www.similarweb.com/website/nzherald.co.nz Erişim Tarihi: 16.07.2019
39. https://blog.feedspot.com/australian_news_websites/ Erişim Tarihi: 16.07.2019
40. https://www.heraldsun.com.au/help/about Erişim Tarihi: 16.07.2019
41. https://dudunksepti.wordpress.com/2011/04/08/10-websites-news-or-most-popular-news-sites-in-indonesia/ Erişim Tarihi: 16.07.2019
42. https://www.agilitypr.com/resources/top-media-outlets/top-10-uk-newspapers-by-circulation/ Erişim Tarihi: 16.07.2019

43. https://www.agilitypr.com/resources/top-media-outlets/top-10-uk-newspapers-by-circulation/ Erişim Tarihi: 16.07.2019
44. https://blog.feedspot.com/french_news_websites/ Erişim Tarihi: 16.07.2019
45. https://blog.feedspot.com/german_news_websites/ Erişim Tarihi: 14.10.2019
46. https://www.allyoucanread.com/belgium-newspapers/ Erişim Tarihi: 16.07.2019
47. https://www.crunchbase.com/organization/euractiv#section-overview Erişim Tarihi: 16.07.2019
48. https://www.similarweb.com/top-websites/spain Erişim Tarihi: 16.07.2019
49. https://www.allyoucanread.com/spanish-newspapers/ Erişim Tarihi: 16.07.2019
50. https://blog.feedspot.com/world_news_blogs/ Erişim Tarihi: 16.07.2019
51. https://blog.feedspot.com/world_news_rss_feeds/ Erişim Tarihi: 16.07.2019
52. https://www.similarweb.com/top-websites/italy Erişim Tarihi: 16.07.2019
53. https://blog.feedspot.com/italian_news_websites/ Erişim Tarihi: 16.07.2019
54. https://www.google.com.tr/maps/@17.7112121,122.2156961,2.95z?hl=tr Erişim Tarihi: 29.09.2019
55. http://www.clgf.org.uk/default/assets/File/Country_profiles/New_Zealand.pdf Erişim Tarihi: 25.08.2019
56. https://www.police.govt.nz/news/release/new-zealand%E2%80%99s-lowest-murder-rate-decades Erişim Tarihi: 25.08.2019
57. 57. https://www.webtekno.com/dunyanin-suc-orani-en-dusuk-20-ulkesi-h56255.html Erişim Tarihi: 25.08.2019
58. https://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/australiaandthepacific/newzealand/1312121/Tribe-wins-justice-over-1835-massacre.html Erişim Tarihi: 25.08.2019
59. https://www.nzgeo.com/stories/massacre-at-featherston/ Erişim Tarihi: 25.08.2019
60. https://nzhistory.govt.nz/david-gray-kills-13-aramoana Erişim Tarihi: 25.08.2019
61. https://www.nzherald.co.nz/nz/news/article.cfm?c_id=1&objectid=11788645 Erişim Tarihi: 25.08.2019
62. Deadly Christchurch mosque shootings: 49 dead after 'well-planned' attack Erişim Tarihi: 25.08.2019
63. https://teara.govt.nz/en/atheism-and-secularism Erişim Tarihi: 25.08.2019
64. https://www.nbr.co.nz/sites/default/files/quickstats-culture-identity.pdf Erişim Tarihi: 25.08.2019
65. https://teara.govt.nz/en/diverse-religions Erişim Tarihi: 25.08.2019

66. https://www.sonhaberler.com/avustralya/yeni-zelanda-musluman-nufusu-ne-kadar-h676852.html Erişim Tarihi: 25.08.2019
67. https://en.wikipedia.org/wiki/2013_New_Zealand_census Erişim Tarihi: 15.10.2019
68. https://Şekil.nz/chart/cZIvolXkBrJ8bsQ7-YZXNi4QfeWi8R4WE Erişim Tarihi: 25.08.2019
69. https://www.google.com.tr/maps/place/Yeni+Zelanda/@-41.2586514,170.5982767,5.99z/data=!4m5!3m4!1s0x6d2c200e17779687:0xb1d618e2756a4733!8m2!3d-42.4234565!4d172.3535156?hl=tr Erişim Tarihi: 29.09.2019
70. https://www.stats.govt.nz/information-releases/subnational-population-estimates-at-30-june-2018-provisional Erişim Tarihi: 23.10.2018
71. http://archive.stats.govt.nz/Census/2013-census/profile-and-summary-reports/quickstats-about-a-place.aspx?request_value=13067&tabname= Erişim Tarihi: 25.08.2019
72. https://ccc.govt.nz/assets/Documents/Culture-Community/Heritage/christchurchcitycontextualhistoryoverviewthemeVI-docs.pdf Erişim Tarihi: 25.08.2019
73. https://teara.govt.nz/en/canterbury-region/print Erişim Tarihi: 25.08.2019
74. http://www.TeAra.govt.nz/en/canterbury-region/page-13 Erişim Tarihi: 25.08.2019
75. https://www.nzherald.co.nz/nz/news/article.cfm?c_id=1&objectid=10837671 Erişim Tarihi: 25.08.2019
76. https://www.takvim.com.tr/dunya/2019/03/15/yeni-zelanda-saldirgani-tarrantin-dinledigi-muzikte-turk-nefreti Erişim Tarihi: 25.08.2019
77. https://www.theguardian.com/world/2019/mar/15/rightwing-extremist-wrote-manifesto-before-livestreaming-christchurch-shooting Erişim Tarihi: 25.08.2019
78. https://www.google.com/maps/dir/Masjid+Al+Noor+%D9%85%D8%B3%D8%AC%D8%AF+Deans+Avenue,+Riccarton,+Christchurch,+New+Zealand%E2%80%AD/Linwood+Islamic+Centre+Linwood+Avenue,+Linwood,+Christchurch,+New+Zealand/@-43.5315293,172.6424007,14z/data=!4m14!4m13!1m5!1m1!1s0x6d318a5df2da8c93:0xd717b3829ef468ba!2m2!1d172.6117438!2d-43.5329408!1m5!1m1!1s0x6d3189c6fdf8f9a3:0x861b99a3db20506e!2m2!1d172.6725429!2d-43.5323964!3e0 Erişim Tarihi: 25.08.2019
79. https://www.apnews.com/ccf69233a36446c2b6c9e92f3e6cf417 Erişim Tarihi: 15.09.2019

80. https://www.dw.com/en/new-zealand-terror-attacks-the-hero-of-christchurch-talks/a-47955945 Erişim Tarihi: 15.09.2019
81. https://edition.cnn.com/2019/03/16/asia/new-zealand-father-confronted-mosque-shooter/index.html Erişim Tarihi: 15.09.2019
82. https://news.sky.com/story/new-zealand-shootings-hero-worshipper-picked-up-attackers-gun-and-chased-him-11667098 Erişim Tarihi: 15.09.2019
83. https://www.rnz.co.nz/news/national/384892/abdul-aziz-saved-lives-by-running-at-gunman-in-mosque Erişim Tarihi: 15.09.2019
84. https://en.wikipedia.org/wiki/Christchurch_mosque_shootings Erişim Tarihi: 25.08.2019
85. https://www.newshub.co.nz/home/new-zealand/2019/03/gunshots-heard-near-hagley-park-in-christchurch.html Erişim Tarihi: 15.09.2019
86. https://edition.cnn.com/2019/03/15/asia/new-zealand-christchurch-mosque-shooting-suspect-intl/index.html Erişim Tarihi: 15.09.2019
87. https://www.npr.org/2019/03/16/704133810/number-of-dead-rises-to-50-in-new-zealand-mass-shooting Erişim Tarihi: 15.09.2019
88. 88.https://www.stuff.co.nz/national/christchurch-shooting/111425523/gunman-stopped-on-way-to-third-attack--police-commissioner-mike-bush Erişim Tarihi: 15.09.2019
89. https://www.bbc.com/news/av/world-asia-47578512/christchurch-mosque-shootings-footage-shows-arrest Erişim Tarihi: 15.09.2019
90. https://www.youtube.com/watch?v=TPPeCtO3EPo Erişim Tarihi: 15.09.2019
91. https://www.theguardian.com/world/2019/mar/16/new-zealand-massacre-shooter-intended-to-continue-attack-says-pm Erişim Tarihi: 15.09.2019
92. https://www.newshub.co.nz/home/new-zealand/2019/03/christchurch-terror-attack-the-gunman-s-next-target.html Erişim Tarihi: 15.09.2019
93. https://edition.cnn.com/2019/03/15/asia/christchurch-mosque-shooting-intl/index.html Erişim Tarihi: 15.09.2019
94. https://edition.cnn.com/2019/03/19/asia/christchurch-attack-intl/index.html Erişim Tarihi: 15.09.2019
95. https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-43075403 Erişim Tarihi: 15.09.2019
96. https://www.theguardian.com/world/live/2019/mar/15/christchurch-shooting-injuries-reported-as-police-respond-to-critical-incident-live?page=with:block-5c8c6113e4b016d23425cfe2 Erişim Tarihi: 25.08.2019

97. https://www.dailymail.co.uk/news/article-6812729/New-Zealand-killer-scrawled-inspiration-shooting-spree-guns.html Erişim Tarihi: 15.07.2019
98. https://www.sabah.com.tr/galeri/dunya/yeni-zelanda-katliaminin-sifreleri-cozuluyor-manifestodaki-abd-ayrintisi/54 Erişim Tarihi: 15.07.2019
99. https://elpais.com/elpais/2019/03/15/inenglish/1552653061_637620.html Erişim Tarihi: 15.07.2019
100. https://metro.co.uk/2019/03/15/weapons-used-new-zealand-shooting-names-mass-killers-written-8908752/ Erişim Tarihi: 15.07.2019
101. https://www.haberturk.com/yazarlar/murat-bardakci/2405398-sarjordeki-nefret-listesi-profesyonel-bir-ekip-isidir Erişim Tarihi: 15.07.2019
102. https://www.theguardian.com/world/2018/oct/03/italian-extremist-given-12-year-sentence-after-shooting-at-migrants Erişim Tarihi: 15.07.2019
103. https://www.ibtimes.co.in/list-names-written-new-zealand-terror-accused-brenton-tarrants-guns-793988 Erişim Tarihi: 15.07.2019
104. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5d7c9bb4d563e5.47751419 Erişim Tarihi: 14.09.2019
105. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5d7c9bc3a10b42.40894729 Erişim Tarihi: 14.09.2019
106. https://heavy.com/news/2019/03/remove-kebab-song-english-lyrics-meaning/ Erişim Tarihi: 14.09.2019
107. https://www.ilfoglio.it/userUpload/The_Great_Replacementconvertito.pdf" Erişim Tarihi: 14.09.2019)
108. https://tr.wikipedia.org/wiki/Tap%C4%B1nak_%C5%9E%C3%B6valyeleri Erişim Tarihi: 26.08.2019
109. https://www.takvim.com.tr/galeri/yasam/yeni-zelanda-katliamcisinin-bahsettigi-tapinak-sovalyeleri-kimdir-tarihi-nedir/27 Erişim Tarihi: 25.08.2019
110. https://www.youtube.com/watch?v=-8xV34Gq0UU Erişim Tarihi: 26.08.2019
111. https://tr.wikipedia.org/wiki/Oswald_Mosley Erişim Tarihi: 26.08.2019
112. https://tr.wikipedia.org/wiki/Ulusal_Cephe_(Fransa) Erişim Tarihi: 26.08.2019
113. https://www.nbcnews.com/news/us-news/youtube-tested-trump-approved-how-candace-owens-suddenly-became-loudest-n885166 Erişim Tarihi: 09.09.2019
114. https://www.buzzfeednews.com/article/josephbernstein/the-newest-star-of-the-trump-movement-ran-a-trump-bashing Erişim Tarihi: 09.09.2019

115. https://en.wikipedia.org/wiki/Spyro:_Year_of_the_Dragon Erişim Tarihi: 09.09.2019
116. https://en.wikipedia.org/wiki/Fortnite Erişim Tarihi: 09.09.2019
117. https://www.theguardian.com/world/2018/oct/03/italian-extremist-given-12-year-sentence-after-shooting-at-migrants Erişim Tarihi: 09.09.2019
118. https://www.independent.co.uk/news/world/europe/anders-breivik-right-wing-extremist-who-killed-77-in-utoya-norway-massacre-wins-lawsuit-against-a6992756.html Erişim Tarihi: 09.09.2019
119. https://www.nytimes.com/2016/12/15/us/dylann-roof-trial.html Erişim Tarihi: 09.09.2019
120. https://en.wikipedia.org/wiki/Trollh%C3%A4ttan_school_attack Erişim Tarihi: 10.09.2019
121. https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-40337344 Erişim Tarihi: 12.09.2019
122. https://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/06/150619_abd_kilise_sanik Erişim Tarihi: 12.09.2019
123. https://www.turkedebiyati.org/rudyard-kipling.html Erişim Tarihi: 13.09.2019
124. http://www.kiplingsociety.co.uk/poems_beginnings.htm Erişim Tarihi: 13.09.2019
125. https://edition.cnn.com/2019/03/15/asia/christchurch-mosque-shooting-intl/index.html Erişim Tarihi: 15.09.2019
126. http://www.districtcourts.govt.nz/assets/unsecure/2019-03-17/fbffe0a4ef/2019-NZDC-4784.pdf Erişim Tarihi: 15.09.2019
127. https://www.axios.com/christchuch-attacks-brenton-tarrant-1552716245-18d37895-d870-4e94-8dd6-0a56eb7a0a5e.html Erişim Tarihi: 15.09.2019
128. https://www.aljazeera.com/news/2019/03/zealand-terrorist-attack-suspect-grins-court-190316011147796.html Erişim Tarihi: 15.09.2019
129. https://www.bbc.com/news/world-asia-47822674 Erişim Tarihi: 15.09.2019
130. https://www.news.com.au/world/pacific/christchurch-shooter-brenton-tarrant-complains-about-jail/news-story/874fbcef89dacac0f2393ccf2d9634fd Erişim Tarihi: 15.09.2019
131. https://www.rnz.co.nz/news/national/386349/christchurch-mosque-attacks-accused-to-face-50-murder-charges-police-confirm Erişim Tarihi: 15.09.2019
132. https://www.bbc.com/news/world-asia-47822674 Erişim Tarihi: 15.09.2019

133. https://www.stuff.co.nz/national/christchurch-shooting/112896110/accused-mosque-shooter-facing-new-terrorism-charge Erişim Tarihi: 15.09.2019
134. https://www.stuff.co.nz/national/christchurch-shooting/113473357/terror-accused-pleads-not-guilty-to-murder-charges Erişim Tarihi: 15.09.2019
135. https://www.stuff.co.nz/national/crime/115747194/christchurch-mosque-shooter-trial-delayed-for-ramadan Erişim Tarihi: 15.09.2019
136. https://thespinoff.co.nz/society/25-03-2019/how-will-the-trial-of-the-alleged-christchurch-mosque-murderer-work/ Erişim Tarihi: 15.09.2019
137. http://www.legislation.govt.nz/act/public/2002/0009/latest/whole.html Erişim Tarihi: 15.09.2019
138. https://www.newshub.co.nz/home/new-zealand/2019/08/alleged-christchurch-shooter-sent-seven-letters-from-prison.html Erişim Tarihi: 15.09.2019
139. http://www.hurriyetdailynews.com/alleged-christchurch-gunman-sends-letter-from-prison-cell-145771 Erişim Tarihi: 15.09.2019
140. https://www.brisbanetimes.com.au/world/oceania/new-zealand-officials-admit-letting-accused-christchurch-shooter-send-letter-to-supporter-20190814-p52h6k.html Erişim Tarihi: 15.09.2019
141. https://www.rnz.co.nz/news/top/397040/prison-letters-cabinet-pushes-ahead-with-law-changes-to-corrections-act Erişim Tarihi: 15.09.2019
142. https://www.newsroom.co.nz/2019/08/20/762929/govt-mulls-law-change-after-prisoner-letter-fiasco Erişim Tarihi: 15.09.2019
143. Ahmad ZA ve Buyong M. Content Analysıs Of Onlıne News Portal: Issues And Challenges, Journal of Social Sciences and Humanities, S: 2 (2017), s.164-174.
144. Krippendorf Klaus, Bock Mary Angela, The Content Analysis Reader,SAGE Yayınları, Londra 2009.
145. Krippendorf Klaus, Content Analysis: An Introduction to Its Methodology, SAGE Yayınları, ABD 2004.
146. Aiken AI. Framing Analysis of The New York Times And Le Monde Following the Attacks of September 11 [Ma]. Florida (FL): Univ. of Florida, 2003.
147. Kim D. A Comparative Content Analysis of Global News Agencies' Pictorial Representation of the Paris Attacks and the Beirut Bombings. [MSc]. London (England): Univ. of London, 2016.
148. Elpeze E. Amerika'nın Irak'a Müdahalesine Iliskin Televizyon Haberlerinin Içerik Analizi Yöntemi ile Incelenmesi. Sosyal Bilimler Dergisi 2005; (S. 1).

149. Silke BD. The framing of the coverage of the Gaza withdrawal by Israeli forces in the Cape Times, Mail & Guardian and Sunday Times from July 1, 2005 to September 12, 2005 [M. Phil.]. Stellenbosch (South Africa): Stellenbosch University, 2007.

150. https://tr.sputniknews.com/avrupa/201708181029756400-avrupa-teror-saldirlari/ Erişim Tarihi: 15.09.2019

151. https://www.amerikaninsesi.com/a/yeni-zelanda-saldirgani-turkiyede-uzun-sure-kaldi/4831213.html Erişim Tarihi: 15.09.2019

152. http://english.almanar.com.lb/697248 Erişim Tarihi: 16.07.2019

153. http://www.adaderana.lk/news/53802/police-respond-to-two-mass-shootings-inside-christchurch-mosques Erişim Tarihi: 16.07.2019

154. http://www.sundaytimes.lk/article/1076802/gunman-opens-fire-at-mosque-in-new-zealand-bangladesh-cricket-team-members-reported-unharmed Erişim Tarihi: 16.07.2019

155. http://www.island.lk/index.php?page_cat=article-details&page=article-details&code_title=201322 Erişim Tarihi: 16.07.2019

156. http://www.rfi.fr/en/asia-pacific/20190315-new-zealand-mosque-shooter-cites-france-inspiration Erişim Tarihi: 16.07.2019

157. https://elpais.com/elpais/2019/03/15/inenglish/1552653061_637620.html Erişim Tarihi: 16.07.2019

158. http://www.ansa.it/english/news/2019/03/15/salvini-says-islamic-extremism-only-kind-worth-attention_d52c57a4-877b-42a5-b983-4acd8905e481.html Erişim Tarihi: 16.07.2019

159. https://www.euractiv.com/section/cybersecurity/news/christchurch-call-eu-struggling-to-get-anti-terror-measures-right/ Erişim Tarihi: 16.07.2019

160. https://www.thesun.co.uk/tvandshowbiz/8642369/kate-garraway-family-new-zealand-attack-mosques/ Erişim Tarihi: 16.07.2019

161. https://en.antaranews.com/news/122715/two-indonesian-citizens-sustain-gunshot-wounds-and-hospitalized-in-new-zealand Erişim Tarihi: 16.07.2019

162. https://www.malaysiakini.com/news/468078 Erişim Tarihi: 16.07.2019

163. https://www.nytimes.com/2019/03/15/world/asia/christchurch-mass-shooting-extremism.html Erişim Tarihi: 16.07.2019

164. https://www.washingtonpost.com/news/powerpost/paloma/daily-202/2019/03/15/daily-202-mosque-attack-shows-our-interconnected-world-is-

growing-more-dangerous/5c8a90031b326b0f7f38f17b/?utm_term=.945f7d8e4692 Erişim Tarihi: 16.07.2019

165. https://sputniknews.com/asia/201903151073260280-christchurch-mosque-shooter/ Erişim Tarihi: 16.07.2019
166. https://www.dailymail.co.uk/news/article-6812527/Inside-life-New-Zealands-worst-terrorist.html Erişim Tarihi: 16.07.2019
167. https://www.heraldsun.com.au/truecrimeaustralia/christchurch-massacre-world-leaders-including-donald-trump-and-queen-elizabeth-react-to-new-zealand-shooting/news-story/0a6b5b3f1eb7c9d4880b57c369c5b749 Erişim Tarihi: 16.07.2019
168. https://www.spiegel.de/international/world/the-growing-threat-of-online-bred-right-wing-extremist-a-1259742.html Erişim Tarihi: 16.07.2019
169. https://www.stuff.co.nz/national/crime/111326888/world-media-reacts-to-christchurch-mosque-shootings Erişim Tarihi: 16.07.2019
170. https://www.nzherald.co.nz/nz/news/article.cfm?c_id=1&objectid=12213201 Erişim Tarihi: 16.07.2019
171. https://www.nytimes.com/2019/07/22/world/asia/jacinda-ardern-guns-new-zealand.html Erişim Tarihi: 28.07.2019
172. https://www.theguardian.com/world/2019/mar/19/new-zealand-shooting-ardern-says-she-will-never-speak-suspects-name Erişim Tarihi: 19.03.2019
173. https://www.marketingturkiye.com.tr/haberler/en-cok-gocmen-agirlayan-ulkeler-belli-oldu/ Erişim Tarihi: 15.09.2019

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı: Emine Şentürk

Doğum Tarihi:

e-posta:

EĞİTİM BİLGİLERİ

Haziran 2011

Tezsiz Yüksek Lisans, Fizik Öğretmenliği, Atatürk Üniversitesi, Türkiye

Ağustos 2015

Tezsiz Yüksek Lisans, Bilgisayar Sistem Mühendisliği, Northwestern Polytechnic Üniversitesi, Abd

İŞ DENEYİMİ

2017 – Devam Ediyor

ONLINE MEDYA ANALİZİ VE RAPORLAMA UZMANI, Habermetre Haber Analiz A.Ş.